

T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI GÜVENLİK VE TERÖRİZM ANABİLİM DALI

TERÖRİZM VE KADIN: İŞİD KONULU FİLM VE DİZİLER
ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yüksek Lisans Tezi

Aylin KURT

Doç. Dr. İlhan ARAS

NEVŞEHİR

Nisan 2023

T.C.

**NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI GÜVENLİK VE TERÖRİZM ANABİLİM DALI**

**TERÖRİZM VE KADIN: İŞİD KONULU FİLM VE DİZİLER
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Yüksek Lisans Tezi

Aylin KURT

Doç. Dr. İlhan ARAS

NEVŞEHİR

Nisan 2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Aylin KURT

TEZ YAZIM KLAVUZUNA UYGUNLUK

“Terörizm ve Kadın: IŞİD Konulu Film ve Diziler Üzerine Bir İnceleme” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Aylin KURT

Danışman

Doç.Dr.İlhan ARAS

Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Ana Bilim Dalı Başkanı

Doç.Dr.İlhan ARAS

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç.Dr.İlhan ARAS danışmanlığında Aylin KURT tarafından hazırlanan “Terörizm ve Kadın: IŞİD Konulu Film ve Diziler Üzerine Bir İnceleme” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

..... / /

JÜRİ

Danışman : Doç.Dr.İlhan ARAS

.....

Üye : Doç. Dr. Mustafa ARSLAN

.....

Üye : Doç. Dr. Hüsniye AKILLI

.....

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun / / tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... / /

.....

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam boyunca akademik bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren, desteğini, sabrını, vaktini benden esirgemeyen kıymetli danışman hocam Doç. Dr. İlhan ARAS'a teőekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen anne ve babama, dik durmam ve pes etmemem gerektiğini sürekli hatırlatan kardeşim Ayberk'e, başaracağıma dair olan inancını hiç yitirmeyen arkadaőım Selin'e ve anlayışı, sabrı ve sevgisiyle her zaman yanımda olan yol arkadaőım Can'a teşekkür ediyorum.

Aylin KURT

TERÖRİZM VE KADIN: İŞİD KONULU FİLM VE DİZİLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Aylin KURT

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2023

Danışman: Doç. Dr. İlhan ARAS

ÖZET

Terörizm geçmişten günümüze çok sayıda kavram ve örnekler üzerinden ele alınmıştır. Küresel güçlerin terörizme yönelik politikaları, terör örgütlerin eylemlerinin nitelikleri, terör örgütlerine katılımın nedenleri ve diğer konular terörizmin daha iyi anlaşılması için incelenmeye devam edilmektedir. 11 Eylül sonrası dönemde küresel anlamda en fazla bilinen ve dikkat çeken örnek olarak İŞİD’i vermek mümkündür. İŞİD’in özellikle internet üzerinden kendini ve eylemlerini tanıtmayı, diğer örgütlerle arasındaki önemli bir farklılık olmuştur. İŞİD, kısa filmler, dergiler, gazeteler ve en önemlisi çeşitli sosyal medya uygulamalarını kullanarak örgütü güçlendirmeyi amaçlamıştır. Bunun bir sonucu olarak da çoğu insanların yaşadıkları gerçek olaylara dayanan İŞİD ile ilgili çok sayıda film ve dizi çekilerek örgütün etkinliği ortaya konulmuştur. Bu çerçevede çalışmada, “İŞİD’in kadınlara yönelik yaklaşımı İŞİD konulu film ve dizilerde nasıl gösterilmiştir?” sorusu ele alınmıştır. Seçilen İŞİD konulu film ve diziler üzerinden, kadınların İŞİD’e katılma süreçleri ve İŞİD’in kontrolü altındaki bölgelerde kadınların durumu incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmanın birinci bölümünde terör, terörizm ve yeni medya kavramlarına değinilmiş, ardından İŞİD’in ortaya çıkma ve örgütlenme süreci ile İŞİD’in yeni medyayı ne şekilde kullandığı açıklanmıştır. İkinci bölümde İŞİD ve kadın konulu Layla M., Soeurs D'armes (Kadınların Silah Kardeşliği), Le Ciel Attendra (Cennet Bekleyecek) ve Profile (Profil) filmleri incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümde ise, İŞİD ve kadın konulu Gharabeeb Soud (Kara Kargalar) ve Khalifat (Hilafet) dizileri ele alınmıştır. Birçoğu gerçek olaylara dayanan söz konusu film ve dizilerde sadece kadınlarla ilgili bölümler aktarılmıştır. Bu bağlamda, çalışmada İŞİD’in daha fazla kadının örgüte katılmasını sağlamak ve kadınları etkilemek için farklı yöntemler geliştirdiği ve kadınların bu yöntemlerin etkisiyle isteyerek veya kandırıldıkları için örgüte dahil oldukları ve örgüt içerisinde erkeklerin kontrolü altında yaşadıkları gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Yeni Medya, İŞİD, Kadın

TERRORİSM AND WOMEN: A STUDY ON ISIS-THEMED FİLMS AND TV SERIES

Aylin KURT

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences, International

Security and Terrorism, M.A., April 2023

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İlhan ARAS

ABSTRACT

Terrorism has been discussed through many concepts and examples from the past to the present. The policies of global powers towards terrorism, the nature of the actions of terrorist organizations, the reasons for joining terrorist organizations and other issues continue to be examined for a better understanding of terrorism. It is possible to give ISIS as the most well-known and remarkable example in the post-September 11 period. The fact that ISIS promotes itself and its actions, especially on the internet, has been an important difference between it and other organizations. ISIS has aimed to strengthen the organization by using short films, magazines, newspapers and most importantly various social media applications. As a result of this, many movies and TV series about ISIS, most of which are based on real events experienced by people, have been made to reveal the effectiveness of the organization. In this context, in the study, the question of “How is the approach of ISIS towards women shown in movies and TV series about ISIS?” has been addressed. Through selected films and TV series about ISIS, the process of women joining ISIS and the situation of women in the areas under ISIS control were examined. In this context, in the first part of the study, the concepts of terrorism, terrorism and new media are mentioned, then the emergence and organization of ISIS and how ISIS uses new media are explained. In the second part, Layla M., Soeurs D'armes (Sisters in Arms), Le Ciel Attendra (Heaven Will Wait) and Profile films about ISIS and women are examined. In the third part of the study, Gharabeeb Soud (Black Crows) and Khalifat (Caliphate) TV series about ISIS and women are discussed. In these movies and TV series, most of which are based on real events, only the sections about women are cited. In this context, it has been shown in the study that ISIS has developed different methods to enable woman to join the organization and to influence them, and that women are included in the organization willingly or because they are deceived by the effect of these methods, and they live under the control of men in the organization.

Keywords: Terrorism, New Media, ISIS, Woman

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	ii
TEZ YAZIM KLAVUZUNA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY SAYFASI	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xii
GÖRSELLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ve TARİHSEL ÇERÇEVE

1.1. Terör ve Terörizm Kavramı.....	4
1.3. IŞİD'in Ortaya Çıkışı ve Gelişimi.....	9
1.4. Irak İslam Devleti'nden İslam Devleti'ne Dönüşüm.....	14
1.5. IŞİD'in Çeşitli Medya Faaliyetleri.....	17
1.6. IŞİD ve Kadın Tartışmaları	19

İKİNCİ BÖLÜM

IŞİD KONULU FİLMLER

2.1. Layla M. Filmi.....	25
2.1.1. Layla M. Filminin Konusu	26
2.1.2. Film Hakkında Yorumlar.....	32

2.2. Soeurs D'armes (Kadınların Silah Kardeşliği) Filmi.....	37
2.2.1. Soeurs D'armes (Kadınların Silah Kardeşliği) Filminin Konusu	37
2.2.2. Film Hakkında Yorumlar.....	42
2.3. Le Ciel Attendra (Cennet Bekleyecek) Filmi.....	45
2.3.1. Le Ciel Attendra (Cennet Bekleyecek) Filmi Konusu.....	46
2.3.2. Film Hakkında Yorumlar.....	52
2.4. Profile (Profil) Filmi.....	55
2.4.1 Profile (Profil) Filminin Konusu	56
2.4.2. Film Hakkında Yorumlar.....	60

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞİD KONULU DİZİLER

3.1. Gharabeeb Soud (Kara Kargalar) Dizisi.....	63
3.1.1. Dizi Bölümlerinde Kadının Gösterilme Şekilleri	64
3.1.2. Dizi Hakkında Yorumlar	80
3.2. Khalifat (Hilafet) Dizisi.....	83
3.2.1. Dizi Bölümlerinde Kadının Gösterilme Şekilleri	84
3.2.2. Dizi Hakkında Yorumlar	94
SONUÇ.....	96
KAYNAKÇA.....	103

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
IEK	Irak El-Kaidesi
İŞİD	Irak Şam İslam Devleti
İİD	Irak İslam Devleti
İD	İslam Devleti
PKK	Partiya Karkeren Kurdistan (Kürdistan İşçi Partisi)
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
YPG	Yekîneyên Parastina Gel (Halk Savunma Birlikleri)
YPJ	Yekîneyên Parastina Jin (Kadın Savunma Birlikleri)

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Layla M. Filmi Genel Bilgiler	25
Tablo 2. Soeurs D'armes Filmi Genel Bilgiler	37
Tablo 3. Le Ciel Attendra Filmi Genel Bilgiler	45
Tablo 4. Profile Filmi Genel Bilgiler	56
Tablo 5. Gharabeeb Soud Dizisi Genel Bilgiler.....	63
Tablo 6. Khalifat Dizisi Genel Bilgiler	83

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1. Layla M. Filminin Tanıtım Afişi	26
Görsel 2. Soeurs D'armeS Filmi Tanıtım Afişi	37
Görsel 3. Le Ciel Attendra Film Afişi.....	45
Görsel 4. Profile Filmi Tanıtım Afişi.....	56
Görsel 5. Gharabeeb Soud Dizisi Tanıtım Afişi	64
Görsel 6. Khalifat Dizisi Tanıtım Afişi.....	83

GİRİŞ

21. yüzyıldan itibaren değişen ve gelişen terör ve terörizm kavramlarının Uluslararası İlişkiler’de ve devletlerin güvenlikleriyle ilgili konularda önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bu etkinin oldukça olumsuz olduğu düşünüldüğünde, kavramların tanımlanmasının oldukça önemli bir durum olduğu bilinmektedir. Bireysel çalışmalar ve uluslararası örgütler, söz konusu literatüre farklı tanımlamalar dahil etmiş fakat bu tanım farklılıkları da terörizmi engelleme çalışmaları için ortak paydada hareket edilememesine sebep olmuştur. Yine de korku oluşturma, siyasi bir amaca hizmet etme, şiddet tehdidinde bulunma vs. gibi ortak terörizm özelliklerini maddelendirmek mümkündür.

Terör ve terörizmin, medya kavramının gelişmesiyle farklı bir boyuta ulaştığını söylemek mümkündür. Geleneksel medya ve yeni medya olarak ikiye ayırabileceğimiz medya kavramı, birbirlerinden kesin çizgilerle ayrılmasa da kullanıcılarına ulaşma açısından önemli farklar barındırmaktadır. Yeni medya, geleneksel medyanın unsurlarını da içine alarak kapsayıcı bir nitelik taşıması ve terör örgütlerinin medyayı aktif bir şekilde kullanmaya başlaması nedeniyle, katılımın artması ve maddi imkanlar elde edilmesini sağlaması örgütün gelişmesinde etkili olmuştur. Yeni medyayı, özellikle örgüte üye toplama konusunda oldukça sık kullanan terör örgütlerinden biri olan IŞİD¹, internette yayınladığı propaganda videoları ve kısa filmler; her ay düzenli olarak çıkardığı dergiler ve örgüte ait televizyon kanalları ve sosyal medya hesaplarıyla yeni medyayı aktif bir şekilde kullanmaktadır.

Geçmiş, ABD’nin Irak’ı işgaline dayanan IŞİD terör örgütü, devletleşme sürecine Ebu Musab El-Zerkavi’nin 1999 yılında Afganistan’daki Herat Kampında kurduğu Tevhid ve Cihad örgütü ile başlamıştır. Örgütün cihat felsefesi bu isimden itibaren hiç değişmeden artarak ilerlemiştir. Bu süreçte, Usame Bin Ladin yönetimindeki El Kaide terör örgütü ile bağlantısı önemli düzeyde olan örgüt, Zerkavi’nin 2004 yılında Ladin’e bağlılık yemini etmesi ile İki Nehir Topraklarındaki El Kaide veya Irak El Kaidesi ismini almış ve El Kaide’nin desteğini alması sebebiyle hızlıca gelişmiştir.

¹ Örgüt, süreç içerisinde IŞİD (Irak Şam İslam Devleti); DAESH/DAİŞ (ad-Dawlah al-Islamiyah fil-‘Iraq wa ash-Sham) ve sonraki süreçte İslam Devleti (Aldawlat AL’iislamia) şeklinde farklı isimlendirmelere sahip olmuştur. Çalışmada incelenen film ve dizilerde bu üç kısaltma da kullanıldığı için, çalışmanın bütünlüğü açısından IŞİD kısaltması tercih edilecektir.

Daha sonra sırasıyla, 2006 yılında Ebu Ömer El-Bağdadi döneminde Irak İslam Devleti; 2010 yılında Ebu Bekir El Bağdadi döneminde Irak İslam Devleti ve 2013 yılında Irak Şam İslam Devleti ve son olarak 2014 yılında İslam Devleti isimlerini almıştır. Bu isim değişikliklerinin sebebi, örgütün genişlemesi ve hâkimiyet kurduğu bölgelerin artmasından kaynaklanmakta olup stratejik amaçlar içermektedir.

İŞİD ile ilgili bahsedilmesi gereken bir diğer konu kadınların örgüt içerisindeki yeridir. Örgüt, kadınların bünyesine dahil edilmesine oldukça önem vermekte ve kadınları stratejik açıdan kullanmaktadır. Dikkat çekmeyecekleri düşüncesiyle canlı bomba ve muhbir olarak; erkekleri örgüte dahil edebilmek düşüncesiyle ödül olarak; İŞİD çocuklarını yetiştirmeleri amacıyla ve eğitimlerine göre örgütün çeşitli kollarında görev alabilmeleri de mümkündür. Kadınların örgüte çeşitli vaatlerle kandırılarak katılımı gerçekleştirilebileceği gibi, özellikle genç yaştaki kadınların internet üzerinden isteyerek örgütle teması ve örgütün hâkimiyet kurduğu bölgelerdeki orta yaşlı veya daha yaşlı kadınların iş, güvenlik ve evlenmek düşüncesiyle isteyerek örgüte katılımı söz konusudur.

Bu çalışma, terör, terörizm ve yeni medya kavramları ve araçları kullanılarak İŞİD terör örgütü bağlamında, kadının terör örgütlerindeki rolünü açıklamaya çalışmıştır. Çalışmada “İŞİD’in kadınlara yönelik yaklaşımı İŞİD konulu film ve dizilerde nasıl gösterilmiştir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Çalışmada seçilen film ve dizilerin gerçek hikayeler ile bağlantısı mevcuttur. Bu sebeple çalışma, seçilen film ve dizilerde kadının nasıl gösterildiğini ele almıştır.

Tezin birinci bölümünde, öncelikle terör ve terörizm kavramlarının tanımı yapılmış ve bu konudaki literatür incelenmiştir. Ardından yeni medya kavramına değinilmiş ve bu kavramın geleneksel medya kavramından farklı olan yönleri ve terör örgütlerince nasıl kullanılabilirliği açıklanmıştır. Yeni medya araçlarını etkili şekilde kullanan terör örgütlerinden biri olan İŞİD terör örgütünün, ortaya çıkışı ve gelişim aşamaları anlatılarak örgütün yeni medya araçlarını nasıl ve hangi boyutta kullandığı incelenmiştir. Son olarak İŞİD terör örgütüne kadınların katılım sebepleri ve yöntemleri, sonrasında yaşadıkları tecrübeler ve örgütün kadına bakışı açıklanmıştır.

Tezin, ikinci ve üçüncü bölümünde anlatılan film ve diziler, İŞİD’in kadınlara bakışını, kadınların örgüte katılımını ve katıldıktan sonraki yaşamlarını, düşüncelerini ve eylemlerini göstermektedir. Aynı zamanda İŞİD’in kadınlara

bakışının ve kadınlara verilen görevlerin sebeplerinin film ve dizilerde nasıl ele alındığını incelemek için uygun olmakla beraber, örgütün propagandasını içermeyen sayılı film ve dizilerden oluşmaktadır. İkinci bölümde IŞİD ve kadın konulu Layla M., Soeurs D'armes (Kadınların Silah Kardeşliği), Le Ciel Attendra (Cennet Bekleyecek) ve Profile (Profil) filmleri; üçüncü bölümde ise, IŞİD ve kadın konulu Gharabeeb Soud (Kara Kargalar) ve Khalifat (Hilafet) dizileri ele alınmıştır. Film ve dizilerin, olay örgüsü bozulmadan aktarılmış fakat sadece kadınlarla ilgili sahnelerin analizine yer verilmiştir.

Film ve diziler seçilirken IŞİD ve kadın konusunu ele alan filmler ve diziler olmasına dikkat edilmiş, IŞİD terör örgütünü konu edinen fakat kadın temasına değinilmeyen film ve diziler çalışmaya dahil edilmemiştir. Aynı şekilde, IŞİD terör örgütünün işlendiği fakat Türkiye'de vizyona girmemiş, internette erişilmesi mümkün olmayan ve dil sınırlılığı bulunan film ve diziler de çalışmaya dahil edilmemiştir. Film ve dizilerin eleştiri ve analiz kısımlarında Fransızca ve Arapça dil desteği alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ve TARİHSEL ÇERÇEVE

1.1. Terör ve Terörizm Kavramı

Terör ve terörizm çalışmalarının niteliği, Soğuk Savaş yıllarından sonra değişen güvenlik algısıyla farklı bir yöne doğru evrilmiştir. Ancak kavramların anlam olarak farklı algılanması, ABD’de gerçekleşen 11 Eylül 2001 saldırılarıyla artmıştır. 11 Eylül saldırıları sonrası Uluslararası İlişkilerin ana konusu haline gelen terör ve terörizm olgusu, birçok açıdan ülkeleri etkileyen önemli bir kriz durumudur. Bu kriz durumunun yol açtığı etkileri anlayabilmek ve etkin bir şekilde mücadelesini gerçekleştirebilmek için öncelikle terör ve terörizm kavramlarının tanımlarının ve amacının anlaşılması gerekmektedir (Şen, 2017: 95).

Tarih boyunca terör ve terörizmin tanımı, amacı, yöntemleri ve aktörleri farklılaşmış ve gelişmiştir (Bozkurt ve Kanat, 2007: 40). Terörizm, Latince "bilinmeyen ve öngörülemeyen bir tehlike karşısında duyulan aşırı korku ve endişe, dehşet" anlamına gelen "*terror*" kelimesinden türemiştir (Öktem, 2004: 133). Orta Doğu’da terörün kaynağı sayılabilecek işgal altındaki bölgeler ile doğrudan ilgili olan İslam Konferansı Örgütü (*İKÖ- Organization of the Islamic Conference*), İslam Konferansı Örgütü Uluslararası Terörle Mücadele Sözleşmesi (*Concentration of the Organization of the Islamic Conference on Combating International Terrorism*) ile en kapsamlı terörizm tanımını kabul etmiştir (Kaya, 2005: 61-62). Bu sözleşmede terörizm, “Kişileri terörize etmek veya onlara zarar vermekle tehdit etmek, hayatlarını, onurlarını, özgürlüklerini, güvenliklerini, haklarını tehdit etmek, çevreyi, herhangi bir tesisi, bir kamu kurumunu veya özel mülkiyeti tehlikeye atmak, ele geçirmek,

ulusal bir kaynağı veya uluslararası tesisleri tehlikeye atmak, bağımsız devletlerin istikrarını, toprak bütünlüğünü, siyasi birliğini veya egemenliğini tehdit etmek” şeklinde tanımlanır Organization of the İslamic Conference, 1999: 2).

AB'nin terörle mücadeleye yönelik önlemleri 11 Eylül saldırılarından sonra gelişmeye başlamıştır. Bu çalışmalar bağlamında, 27 Aralık 2001'de bir “Konsey Ortak Pozisyonu” kabul edilmiştir. Buna göre belirlenen kararların ortak noktasında, terörizme finansal destek suç sayılmış, terörizmle ilişkili kişi ve kurumların ekonomik varlıklarının dondurulması istenmiştir (The Council of the European Union, 2001). Akabinde 13 Haziran 2002'de AB Konseyi “Terörizmle Mücadele Çerçeve Kararı”nı kabul etmiştir (Kaya, 2005: 128). Bu kararın ilk maddesi “Terörist Suçlar ve Temel Haklar ve İlkeler” başlığını taşımaktadır. Buna göre, “Her üye devlet, kendi ulusal hukukuna göre tanımlanmış olan doğaları gereği; halkı ciddi şekilde sindirme, bir devleti veya uluslararası örgütü bir eylemi işlemeye veya işlemekten kaçınmaya zorlama ve bir devletin veya uluslararası örgütün siyasi, anayasal, ekonomik veya sosyal yapılarını ciddi şekilde istikrarsızlaştırma veya yıkma” eylemleri terör suçu olarak tanımlanmıştır (The Council of the European Union, 2002).

BM'nin 1999 yılındaki genel kurul kararında; “özel kişilere ya da halkın tamamına, siyasi, felsefi, ideolojik, ırkçı, etnik, dini ya da başka sebeplerle her türlü yasa dışı baskı vasıtasıyla dehşet ortamı yaratmayı tahrik eden tüm cezai eylemler.” (United Nations Treaty Collection, 1999) olarak terörizm tanımlarken; BM Uluslararası Terörizm Komitesi'ne göre, devletin sınırları dâhilinde bir yabancıнын kendi uyruğunda bulunmayan bir başkasına uyguladığı şiddet ve baskı” (BM Uluslararası Terörizm Komitesi'nden aktaran TERAM, 2021) şeklinde bir tanım yapmıştır.

Wilkinson (2002: 142-143) terörü, siyasi bir güdüsü olmayan öznel bir deneyim olarak tanımlamıştır. Ganor (2002: 294-295), terörizmin, siyasi amaçlara ulaşmak için sivillere veya sivil hedeflere karşı kasıtlı olarak kullanılması veya kullanma tehdidi olduğunu belirtmektedir. Bu tanım üç önemli unsura dayanmaktadır: İlki, terörizmin özünde şiddet vardır. Buna göre şiddet veya şiddet kullanma tehdidi içermeyen eylemler terörist eylemler sayılmaz. İkincisi, terörist faaliyetlerin amacı her zaman politiktir -iktidarın değiştirilmesi, siyasi faaliyetlerin yön değiştirmesinin istenmesi gibi-. Üçüncüsü, terörün hedefi sivillerdir. Sivillere yönelik saldırıların

medyadaki sansasyonel etkisini ve onların endişesini kullanırlar. Çünkü terörizm eylemlerindeki amaç, ses getirmek ve adını duyurmaktır. Ergil (1992: 140), terörizmi, “Her türlü şiddet eylemi ile korkutulan siviller aracılığıyla gerçekte hedeflenenden daha büyük bir kitleyi korkutarak, yasa dışı planlı ve siyasal amaçlarını gerçekleştirmek için bir grubun veya devletin, bilinçli ve planlı bir biçimde şiddet kullanması veya tehdidinde bulunmasıdır” şeklinde açıklamıştır. Ortak bir terörizm tanımı yapılamaması, terörizmle hem ulusal hem de uluslararası mücadeleyi zorlaştırmaktadır.

Tüm bu tanımlardan anlaşılacağı üzere ortak birkaç nokta etrafında birleşmiş farklı terörizm tanımları mevcuttur. Buna göre:

- Terörizm, terör eylemlerini meşrulaştırmak için önce eylemlerine uygun bir ortam hazırlar,
- Terörizm, devlet otoritesinin yerine kendi araçlarını kullanabileceğini savunur,
- Terörizm, düzeni değiştirmek, kurallarını kendisinin belirlediği bağımsız bir devlet kurmak (örneğin IŞİD gibi şeriat kurallarıyla yönetilen), dini hedefler gibi nedenlerle ortaya çıkabilir.
- Terör, bilinçli yapılan eylemleri içerir.
- Terörizmin amacı şiddet uygulamak ve şiddet tehdidinde bulunmaktır çünkü ancak bu şekilde hedeflerine ulaşmaktadır.
- Terörizm, çoğunlukla siyasi bir amaca hizmet eder (Helvacıköylü, 2007).

Yapılan tanımlarından yola çıkarak terörün, şiddet, ideoloji ve örgüt olmak üzere üç ana unsuru olduğunu öne sürebiliriz. Bu unsurların bir arada var olması terörizmi ortaya çıkarmaktadır. Bunların dışında terörizm tanımlarında en çok tekrarlanan unsurlar; şiddet, güç (zor kullanma) (%83,75), siyasi amaçlı hareket etme (%65), korku, tedirginlik (%51), tehdit içerme (%47), amaçlı, planlanmış, organize hareketler (%32) şeklinde sıralanabilir (Schmid ve Jongman, 1988'den aktaran Bruce, 2013: 30).

1.2. Yeni Medya Kavramının Araçsallaştırılması

1920'li yıllarda yapılan medya araştırmalarında, izleyicilerin medyanın varlığı üzerindeki etkisinin pasif olarak var olduğu vurgulanmıştır. Medyanın insanlara ne düzeyde etki ettiği değil, insanların medyaya ne düzeyde etki etmesi gerektiği sorusuna cevap aranmıştır. Bu araştırmaların geliştirilmesi 1940'lı yılları bulsa da bu sũreçte, yapısalcı kuramların da etkisiyle izleyicinin aktif olmasının gerekliliği üzerine odaklanılmaya başlanmıştır (Kayıhan, 2019: 76).

1970'li yıllara gelindiğinde, medya kavramındaki araştırmaların kapsamı genişletilmiş ve sosyal, psikolojik, ekonomik, politik araştırmalar sonucunda yeni bir medya kavramına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. 90'lı yıllara gelindiğinde gelişen bilgisayar teknolojileri ile birleştirilen bu çalışmalar, daha geniş boyutlara ulaşarak kavramın gelişmesini sağlamıştır (Thompson, 1995: 23-25).

Kavramın ortaya çıkışından itibaren, birçok araştırmacı tarafından farklı tanımlamalar yapılmıştır. Beville (1948: 3-9), 1948 yılında televizyon, radyo ve fax makineleri ile kurulan iletişim ortamını yeni medya olarak adlandırmıştır. Binark (2014: 15), yeni medya ve iletişim teknolojilerini, toplumsal iletişimi geliştiren ve biçimlendiren araçları kullanarak sosyal ve toplumsal örgũtlenmeyi sağlayan ağ ortamı olarak tanımlamıştır. Kısaca, yeni iletişim ortamları yeni medya olarak adlandırılmaktadır. Kullanıcıların zamandan ve mekândan bağımsız bir Şekilde interaktif olarak etkileşimde buldukları tũm sanal ortamlar yeni medya olarak tanımlanmaktadır (Bulunmaz, 2014: 25).

Geleneksel medyadaki teknoloji odaklı evrimleşme sũreci, sosyal medya gibi sanal ağların kullanılmaya başlanmasıyla birlikte boyut değiştirmiştir. Geleneksel medyadaki içeriklerin alıcıları sadece izleyici, dinleyici veya okuyucu konumundayken, yeni medyaya geçildiğinde, yeni ve sosyal olan diğital iletişim sũrecine katılmakta ve hem tũketicisi hem üreticisi olarak iletişim sũrecine katkı sağlamaktadırlar (Akgũl ve Akdağ, 2017: 211).

21.yũzyıla gelindiğinde, yeni iletişim teknolojileri ile medya alanında gelişen kavram ve kurallarla birlikte, internet ve sosyal ağ kullanıcıları yalnızca ¼retilen içeriği izleyen insanlar olmaktan çıkmış, aynı zamanda içerik ¼reten, içerikleri değerlendiren ve geri dũnüş sağlayan insanlar haline gelmiş ve medya ortamı

interaktif bir ortam olmuştur (Karakaş, 2017: 34). Yeni medya teknolojilerinin temel kavramlarından biri olan interaktivite kavramı, seyirci ve seyredilen filmin, kullanılan medya ağının karşılıklı bir ilişki içinde olması, bu ilişkinin birbirlerini etkileme olanağına şans tanıyacak şekilde yapılandırılması anlamına gelmektedir (Taş Öz, 2012: 70).

Geleneksel medyaya ait, kitap, dergi, televizyon, VCD (Video Compact Disk), DVD (Digital Versatile Disc), CD (Compact Disk) gibi ve yeni medyaya ait internet siteleri, Word Wide Web (www) uzantıları, mobil sistemler ve benzeri sayısal teknolojilerin tümünü kapsayan yeni medya kapsamlı ve karmaşık bir yapıya sahiptir (Aydoğan ve Kırık, 2012: 70). Fotoğraflama, film, sinema, web siteleri gibi dijital ortamlara hizmet eden bu araçlar, yeni medya için bir aracılama ortamıdır yani yeni medya teknolojileri ve bireyler bu dijital ortamlar ile etkileşim kurmaktadır. Bu durum da yeni medyanın toplumda sosyalleşmeyi sağladığını göstermektedir (Altunay, 2015: 412). Bu yeni ortamın, sosyal medya olarak adlandırılmasının sebebi, insanların duygularını ve düşüncelerini paylaşma olanağı sağlamasıdır (Satıl, 2011: 43-44).

Bir kullanıcının, bir gazete internet sitesini ziyaret ettiğinde, sadece hakkında bilgi sahibi olmak isteyeceği haberi değil, bu baskının geri kalanını da ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş olarak tasarlanan bir internet sitesine sahip olabilmesi, her okuyucunun aynı baskıyı görmesi yerine, aynı anda farklı baskılara da ulaşabilir olması yeni medyanın nihai amacıdır (Crosbie, 2006: 6).

Tüm bu bilgiler ışığında, yeni medya, toplum ve karar vericiler arasında bir köprü görevi görmekte aynı zamanda kullanıcıların birçok bilgiye ve farklı insana ulaşımını kolaylaştırmaktadır. Medyanın bu ölçüde bir güce sahip olması, terörist grupların da ilgisini çekmiştir. Medyayı propaganda, örgütlenme, stratejilerini uygulama ve mesajlarını yayma amaçlı kullanmışlardır. Ayrıca, yeni medya teknolojileri geliştikçe terör gruplarının bunları yapmak için ana akım medya organlarına ihtiyaçları kalmamış ve kendi medya ortamlarını kurarak kullanmaya başlamışlardır (İlhan, 2017).

Medyanın bazı durumlarda, terörizmi meşrulaştırdığı görülmüştür. Bunu yapma sebebi, karar vericiler ile halk arasındaki bağlantıyı sağlama görevini yanlış şekilde kullanmasıdır (Crelinsten, 1989: 317). Diğer taraftan, örgütlerin yeni medyayı bu

şekilde kullanmasının karşısında, terör olayları ile ilgili bilgiler medya aracılığıyla halka aktarılmaktadır. Bu bilgilerin medyada haber olarak gösterilmesi veya film ve dizilerde anlatılması, terör olaylarına halkın nasıl tepki vereceğine ve teröre yönelik olan düşüncelerini belirlemede önemli rol oynamaktadır (Ismaili, 2018: 18).

1.3. IŞİD'in Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Terörü, örgüt ideolojisinin merkezinde bulunduran IŞİD, tarihsel geçmiş açısından incelendiğinde ABD'nin Irak işgali (2003) daha da öncesine gidilirse, Sovyetler'in Afganistan işgaline (1979) kadar dayanmaktadır (Kirdar, 2011:1-2). Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan milliyetçi ve demokrasi yanlısı Arap devletlerini, dine aykırı olmak ve İslam'ın gerçek yasalarına uymamakla suçlayan Selefiler İslam'ın eski saf haline dönmesini ve gerekirse bu uğurda cihat yapılmasını savunmuşlardır (Ateş Çiftçi, 2017: 47).

IŞİD'in örgütsel adımlarında önemli rol oynayan Ebu Musab El-Zerkavi 1966 Ürdün doğumludur ve asıl ismi Ahmed Fadıl El-Khalayleh'dir (Gambill, 2004: 1). 1988 yılında SSCB Afganistan'ı işgali sebebiyle bölgeye gitmiş ve orada SSCB'ye karşı, Afganistan için cihat birliklerine katılmıştır. 1992 yılında Sovyetler, Afganistan'dan çekildiğinde Zerkavi de ülkesine geri dönmüştür. Afganistan'da kaldığı süreçte, El-Kaide lideri Usame Bin Ladin ile tanışmayı isteyen Zerkavi, kendisiyle tanışmadığı halde, onun ideolojisinden çok etkilenmiş ve ülkesine geri döndüğünde bu ideoloji çerçevesinde hareket etmiştir. Bu doğrultuda Zerkavi, Ürdün kralı Hüseyin'in yönetimini, Müslüman olarak kabul etmediği için, krala ve ailesine yönelik eylemlerde bulunmuştur (Kirdar, 2011: 2) 1999 yılında tekrar Afganistan'a gittiğinde Usame Bin Ladin ile görüşme imkânı bulmuş fakat olumlu bir sonuç alamamıştır (Weaver, 2006).

Bundan sonra ideolojisini yaymak ve kendi emrinde cihatçı yetiştirmek için 1999'un sonlarına doğru Afganistan'da bulunan Herat Kampı'nda, IŞİD'in temeli sayılabilecek örgütü, Tevhit ve Cihat Örgütü ismiyle kurmuştur (Zelin, 2013'den aktaran Şenol, Erdem ve Erdem, 2016: 278-279). Bu süreçte gerçekleşen 11 Eylül 2001 saldırıları sonrası, ABD'nin Afganistan'ı işgali (2001) üzerine Zerkavi, örgütünü önce İran'a daha sonra Irak'a taşımıştır. Irak'ın kuzeyinde ayrılıkçı Kürt İslamcılarının kurmuş olduğu Ensar El-İslam örgütü ile iş birliği içerisinde

faaliyetlerini sürdürmüştür (Laub, 2014: 1). Zerkavi, örgütünü bölgeler arası taşımış olsa da henüz yeni bir örgüt olması sebebiyle maddi gücü önceleri çok fazla değildi. Ancak, 2003 ABD'nin Irak'ı işgali sırasında dağıtılan Irak Ordusu'ndan geriye kalan teçhizatlara el konulması Zerkavi'nin maddi gücünü arttırmış, güçlenmesinin ve genişlemesinin önündeki engellerden birini kaldırmasına yardımcı olmuştur (Acun, 2014: 1-3).

Bu sırada hala Irak'ta bulunan ABD askerleri ile Irak ordusu arasında gerçekleşen Felluce Savaşı (2004) sırasında, Zerkavi, Sünni direnişçilerle birlikte hareket etmiş ve onların liderliğini üstlenmiştir (Doğan, 2016). Zerkavi'nin bu savaştaki liderlik başarısı El-Kaide lideri Usame Bin Ladin'in ilgisini çekmiş ve Zerkavi'ye bünyesine katılması çağrısında bulunmuştur. Bu, Ladin'in Zerkavi'ye yaptığı ilk davet olmamakla beraber son çağrıdır çünkü bundan sonra Zerkavi Ekim 2004'te internet aracılığıyla hazırladığı mektupta Ladin'e bağlılık yemini etmiştir (Hashim, 2014: 71).

Bu yeminden sonra, Tevhid ve Cihat Örgütü'nün adı 2004 yılında "Tanzim El-Kaide Fi Bilad Er-Rafideyn" (İki Nehir Arası El Kaide/Irak-Mezopotamya El Kaidesi) olarak değiştirilmiştir (Acun, 2014: 2). Ladin bu bağlılık yeminine olumlu bir karşılık vermiş ve Zerkavi'yi IEK'nin² lideri ilan etmiştir. Bu doğrultuda, Irak ordusunun da Zerkavi'nin örgütüne biat etmesi gerektiğini belirtmiştir (Murphy, 2014). Zerkavi ve Ladin'in bu ittifakı, Irak El-Kaidesi'nin güçlenmesini sağlamıştır. Çünkü hem El-Kaide'nin hem de taraftarlarının desteğini alarak faaliyetlerini daha geniş alanlara yayabilmiştir. Ancak bu güç kazanımının yanı sıra, özellikle örgütün sahip olduğu Şii düşmanlığı ideolojisi, kazandığı güç potansiyeli ile aynı oranda düşman toplamasına da yol açmıştır. Zerkavi'nin, Şii'lere yönelik bu tutumu ve tüm tepkileri toplamaya başlaması El-Kaide tarafından desteklenen bir durum olmamıştır. Burada El-Kaide'nin amacı tüm İslam coğrafyasını bir arada tutmak ve bu coğrafya adına cihat yapmaktı ve sürekli Zerkavi'ye bu tutumunun yanlış olduğunu ve bundan vazgeçmesi için çağrılarda bulunuyordu (Hunt, 2005).

IEK'nin başlangıçta güçlü olmasını sağlayan tüm durumlar, daha sonra sorun haline gelmiştir. Buna göre, ilk olarak El-Kaide'yi karşısına almaya başlamış bu durum da

² İki Nehir Topraklarındaki El-kaide, kısaca Irak El-Kaidesi olarak anılmaktadır (Ateş Çiftçi, 2017: 48).

hem taraftarlarını karşısına almasına neden olmuş hem de Ladin'in isteği üzerine ona biat eden Irak Ordusu'nun geri çekilmesine sebep olmuştur. 2006 yılında, Ebu Musab El-Zerkavi'nin ABD hava saldırısında öldürülmesinden sonra El Kaide, İslami bir internet sitesi üzerinden açıklama yapmış ve “Zerkavi'nin öldürüldüğünü, ancak Irak'ta direnişlerinin devam edeceğini” belirtmiştir (Deutsche Welle Türkçe, 2006). Bu süreçte, geçici süreliğine örgütün başına, El-Kaide lideri Usame Bin Ladin ile de yakın olduğu bilinen Ebu Hamza El-Muhacir takma adlı Ebu Eyyub El-Mısri getirilmiştir (BBC News, 2010). 2006'nın sonlarına doğru, Zerkavi'nin ölmeden önce kurduğu Mücahit Şura Konseyi'ne birkaç yerel grup daha dâhil edilerek var olan örgütün adı Irak İslam Devleti olarak değiştirilmiştir (Gerges, 2019: 115).

Genişlemesinin ve adının değiştirilmesi ile yeniden örgütlenen İİD'nin liderliğine 2006 yılında Ebu Ömer El-Bağdadi getirilmiştir (Saymaz, 2017: 47). Zerkavi'nin geride bıraktığı kırılğan Şii ve Sünni toplumu, 2007 yılından itibaren İİD'ne karşı eylemleriyle, örgütün gücünün kırılmasına yol açmıştır (Gürler ve Özdemir, 2014: 119). Bu eylemlerin sebepleri arasında, İİD'nin hâkimiyet kurduğu toprakların kuzeyinde Kürtlerin ve güneyinde Şiilerin bulunduğu bölgelerde zengin petrol yatakları bulunması ve bu iki bölge arasında kalan Sünni devletlerin bu zengin kaynaklara erişememesiyle halkın ekonomik sıkıntı çekmesi olmuştur (Sandıklı, 2015: 18).

2010 yılında, Irak muhalif güçlerinin ABD destekli operasyonunda Ebu-Ömer El-Bağdadi ve kendisine çok yakın olan Ebu Eyyub el-Mısri öldürülmüştür (Stewart, 2010). Irak'taki ABD komutanı General Ray Odierno, ölümlerin “isyannın başlangıcından bu yana Irak'taki El Kaide uzantısına potansiyel olarak en önemli darbe” olduğunu söylemiştir (İbrahim, 2010). Daha sonra örgütün liderliğine asıl adı Avvad bin İbrahim el Bedri es-Samarrai olan Ebu Bekir El-Bağdadi getirilmiştir (Saymaz, 2017: 48).

İİD aynı zamanda bulunduğu bölgede bir İslam Devleti kurmaya çalışıyordu ve buna bağlı olarak birtakım kurallar getirmişti. Buna göre, erkeklere sakal uzatma zorunluluğu, her türlü alkol satışı ve tüketiminin yasaklanması, kadınların tek başlarına dışarı çıkamamaları gibi kurallar getirilmiştir (Katzman, 2008: 15). Bu sıkı kurallara uyma konusunda zorluk yaşayan Sünniler ve diğer topluluklar, özellikle İİD'nin uygulamalarının yarattığı baskılar sebebiyle, 2007 yılında ABD'nin Irak'a

karşı değişen tutumu ve desteğiyle, İİD'ye karşı cephe almaya başlamış ve özellikle Sünni liderler tarafından bölgede önemli gelişmelerin yaşanacağı Sünni Uyanış (Sahva) Hareketi başlatılmıştır (Demirci, 2017: 196).

ABD tarafından Irak kuvvetlerine ve bölgedeki yerel aşiretlere maddi ve askeri yardımlar yapılmıştır (Çubukçu, 2014). ABD ile Sahva Hareketi üyeleri arasındaki ittifaka dayalı olarak, Irak'a otuz bine yakın ABD askeri gönderilmiştir ve böylece bölgedeki asker sayısı 168.000 civarı olmuştur (Özcan, 2007: 34). İİD, bu hareketin ortaya çıkmasından sonra oldukça güç kaybetmiştir. ABD'nin Irak'tan çekilmeye başladığı sürece kadar (2011) 800-1000 arası kayıp verdiği bilinmektedir. Bu sonuç, ABD'nin ve Irak hükümetinin Sahva Hareketi ile başarı elde ettiğini göstermektedir. Bu dönemde, Sahva kelimesi, İİD'nin kararlarına ve dolayısıyla İslam'ın kararlarına karşı geldiği düşüncesiyle, İİD tarafından "kâfir" kelimesiyle eş anlamlı olarak ifade edilmiştir (Vatandaş, 2015: 3-4).

2011 yılında ABD'nin Irak'tan çekilmesi ve dolayısıyla yaptığı yardımları çekmesi sebebiyle ülkede otorite boşluğu oluşmuştur. Dönemin Irak Başbakanı Nuri el-Maliki, yetkinin tamamen kendisine kalmasının ardından, Şii halka destek vermeye ve Sünni halkı dışlamaya hatta siyasette etkili Sünnileri de buldukları konumdan uzaklaştırmaya başlamıştır. Sonraki süreçte, büyük kısmını Sünnilerin oluşturduğu Sahva Hareketi'nden de desteğini çekmiştir (Lister, 2014). Maliki aynı zamanda, Sahva Hareketi'nde yer alan kişileri, hareket bittikten sonra Irak Ordusu'na tekrar dahil etmeyince bu kişiler El-Kaide ve İİD'ne katılımlarını arttırmışlardır (Gürler ve Özdemir, 2014: 146). ABD'nin Irak'tan çekilmesi sonrası oluşan otorite boşluğu ve Maliki'nin Sünniler'e karşı uyguladığı yanlış stratejiler, İİD'nin tekrar gücünü arttırmasına sebep olmuştur (Ateş Çiftçi, 2017: 51).

Bu durumu çok iyi değerlendiren Ebu Bekir El-Bağdadi, 2012 yılında yayınladığı internet bildirisinde, bir yıl sürecek olan Duvarları Yıkma Harekatı'nı (*Breaking the Walls*) başlattığını duyurmuştur. Harekatın amacı, İİD'nin gücünü yeniden canlandırmaktır. Harekatın, bomba yüklü araçlarla patlama ve canlı bomba-intihar eylemleri şeklinde yapılacağını, bu sayede hâkim oldukları topraklardaki kafirlerin temizleneceğini ve hapishanelere baskın düzenleneceğini, kaçırılan mahkumların örgüt kadrosuna alınacağını belirtmiştir (Lewis, 2013: 7).

Harekatın açıklanmasının hemen ardından Bağdadi, faaliyetlerini uygulamaya başlamıştır. Hapishanelere yapılan eş zamanlı saldırılar, giriş kapılarının bomba yüklü araçlarla patlatılması ve aralarında ABD'nin yerleştiği El-Kaide üyelerinin de bulunduğu mahkumların kaçırılması, bombalar, havan topları ve makineli tüfeklerin kullanılması gibi eylemlerde bulunmuşlardır. Özellikle başkent Bağdat'ta bulunan Tikrit'in merkezi hapishanesi olan Tesfirat hapishanesine ve Ebu Gureyb ve Taci hapishaneleri'ne düzenlenen baskınlarda çıkan çatışma esnasında hapishaneden 100'e yakın mahkûmun kaçtığı iddia edildi. (Anadolu Ajansı, 2012; BBC News, 2013; CNN TÜRK, 2013). Irak Parlamento Güvenlik ve Savunma Komitesi üyesi Hakim al-Zamili'ye göre, baskınlar esnasında 500 ile 1000 arasında mahkum firar etmiştir. Baskınların, El Kaide tarafından profesyonel ve kesin bir şekilde planlanıp gerçekleştirildiğini ifade etmiştir (Abbas, 2013).

Aynı zamanda, bu baskınların Irak hükümetinin tahmin ettiğinden daha kuvvetli olduğu da söylenmiştir. Bu operasyonlar, Irak ve çevresinde büyük etkiler göstermiş ve İİD'nin askeri gücünün karşısında Irak hükümetinin yetersiz kaldığı iddia edilmiştir (Gürler ve Özdemir, 2014: 129). İİD bu hapishane baskınlarında kaçırdığı mahkumlar sayesinde eleman sayısını arttırmış ve güçlenme yoluna gitmiştir. Lewis'e göre, Duvarları Yıkma Harekâtı dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşama, Temmuz 2012'de harekatın ilan edilmesiyle hapishane baskınlarının ve intihar eylemlerinin başlaması şeklinde Eylül 2012'de tamamlanmıştır. İkinci aşama, hapishane baskınlarında ele geçirilen, tutuklu El-Kaide üyelerinin ve bazı suçluların örgüte dahil edilmesi ve onların eğitilmesi için eylemlere bir süre ara verilmesi şeklinde devam etmiştir. Üçüncü aşamada, özellikle bombalı saldırıların ve canlı bomba eylemlerinin artırılması ile Bağdat bölgesi ele geçirilmiş ve son olarak dördüncü aşamada, eylemlerin sayısı ve şiddeti artırılarak daha geniş alana yayılmış ve oluşturulan korku seviyesi artırılmıştır. Bu hareketler sonucunda örgüt tüm dünyaya adını duyurmuştur (Lewis, 2013: 13).

1.4. Irak İslam Devleti'nden İslam Devleti'ne Dönüşüm

Bağdadi'nin bu süreçte eleman sayısını arttırabilmesinin ve gelişmesinin sebepleri arasında, yaptığı terör faaliyetlerinin yanı sıra bulunduğu bölgede hem dini hem de örgüt imajını iyileştirmiş olmasıdır. Aynı zamanda, İİD'nin Suriye'de de hâkimiyet kurmasına yardımcı olan durum, Bağdadi'nin 2011 yılında örgütün yetkilisi Ebu Muhammed El Colani'yi Suriye'de de bir örgütlenme oluşturması için sekiz kişilik bir grupla birlikte bölgeye göndermiştir (Taştekin, 2016: 172). Bu zamana kadar olan süreçte El Kaide ile birlikte hareket eden İİD'nin, Suriye'deki ortak örgütlenmesiyle oluşan El-Nusra Cephesi (Nusret Cephesi/ NC), Bağdadi'nin internet üzerinden yayınladığı videolu bir mesaj üzerinden ilan edilmiştir (Jones, 2013: 55).

El-Nusra Cephesi'nin Suriye'de elde ettiği başarı ve İİD'nin Irak'ta kurduğu hâkimiyet sonrası Bağdadi, 2013 yılında yine internet üzerinden yayınladığı bir mesajda, iki grubun da aynı amaca hizmet ettiği gerekçesiyle NC ile birleşme kararı aldıklarını ve bundan sonra cihat konusunda ortak hareket edeceklerini aynı zamanda Irak ve Suriye'deki hâkimiyetinin anlaşılması için de İİD'nin adının Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) olarak değiştirildiğini açıkladı (Demirağ, 2015: 184). Bağdadi, "Şam ehli ve tüm dünyanın öğrenme vakti geldi. Nusra Cephesi, Irak İslam Devleti'nin bir uzantısıdır, İslam Devleti'nin bir parçasıdır. Yoğun istişarelerden sonra Irak İslam Devleti ve Nusra Cephesi isimlerini iptal etmeye, bunun yerine Irak ve Şam İslam Devleti ismini kullanmaya karar verdik" şeklinde mesajını yayınlamıştır (Zainun, 2018).

Bu açıklamadan sonra El-Kaide lideri Zevahiri ile iletişime geçen NC lideri Ebu Muhammed El-Cevlani sesli mesajında, "El Nusra Cephesi'nin oğulları, Şeyh Eymen el-Zevahiri'ye biat ediyor" açıklamasını yapmıştır. Ayrıca, Bağdadi'nin örgütüne saygı duyduğunu ancak birleşme durumunu kabul etmediğini belirtmiştir (The Telegraph, 2013). NC ve İŞİD'in bu açıklamalarına karşılık El-Kaide lideri Zevahiri cevabını bir mektupla paylaşmıştır. Zevahiri mektubunda, "Şeyh Ebu Bekir el-Bağdadi, Irak Şam İslam Devleti'ni bize sormadan, danışmadan hatta haber vermeden ilan ederek yanlış yapmıştır. Şeyh Ebu Muhammed el-Cevlani bize sormadan, danışmadan ve haber vermeden Irak-Şam İslam Devleti'ni reddederek ve el-Kaide'yle bağlantısını açık ederek yanlış yapmıştır." şeklinde durumu değerlendirmiştir (Atassi, 2013).

Zevahiri aynı zamanda, iki tarafında El-Kaide'nin bir kolu olduğunu, bu birleşmeyi kabul etmediği için, IŞİD adını da kabul etmediğini ve IID'nin, El-Kaide'nin Irak kolu, El-Nusra'nın da Suriye kolu olduğunu belirtti. Bağdadi ise Zevahiri'nin açıklamasına karşılık, "Irak İslam Devleti, damarımız pompalandığı veya göz kırptığımız sürece kalacaktır, kalıyor, bundan taviz vermeyeceğiz ve vazgeçmeyeceğiz" demiştir. Bağdadi'nin bu açıklaması iki örgüt arasında gerginliğin başlamasına neden olmuştur. Zevahiri'nin IŞİD'i, El-Kaide'nin bir kolu olarak açıklamasına karşılık IŞİD, tam olarak El-Kaide liderine meydan okumuş ve iki örgüt arasındaki gerilim had safhaya ulaşmıştır (Atassi, 2013; BBC News, 2014a) 2014 Şubat ayında, El Kaide genel liderliğini Irak Şam İslam Devleti'ni reddettiğini açıklamış ve Suriye'den çekilmesi çağrısı yapmıştır (France 24, 2014).

El Kaide ve IŞİD arasındaki gerilimin yükselmesinin diğer sebeplerinin geçmişe dayandığı söylenebilir. Zerkavi döneminde isimleri birlikte anılan iki örgütün, Bağdadi döneminde ilişkilerinin gergin seyretmesi temelde fikir ayrılıklarına ve amaca yönelik faaliyetlerinin farklılığına dayanmıştır. Özellikle, Şii halka karşı şiddet yanlısı tutumu, Zevahiri'nin tepkisine yol açmıştır (Caillet, 2013). IŞİD, Nisan 2013'te El Kaide'nin resmi Suriye kolu olan El-Nusra'dan ayrıldığında, bu grubun yabancı savaşçılarının çoğu IŞİD'e katılmıştır. IŞİD, Suriye'de yeni üyeler ve kaynaklar elde etmenin ötesinde (Zelin, 2014b), faaliyetlerini bağımsız bir şekilde genişleterek devam ettirmiştir. Kasım 2013'e gelindiğinde, IŞİD'in gücü ve etkisi artmaya başlamıştır (Demirağ, 2015: 188).

El-Kaide ile yaşadığı ayrılık sonrası Bağdadi, 2011 yılında ilan ettiği NC'yi, kendisiyle iş birliği yapmaması sebebiyle lider Colani'ye karşı sıcak çatışma içerisine girmiş ve sonucunda, NC'nin feshini ve üyelerinin IŞİD'e katılması gerektiğini duyurmuştur. Suriye için önemli bir konumda olan Rakka ilini NC'nin elinden alarak bölgede hâkimiyetini ilan etmiştir. 2014 yılından itibaren sırasıyla, Irak'ın Musul, Tikrit illerinde de etkin olmaya başlamıştır (Saymaz, 2017: 52; Cülük, 2015: 7-8).

IŞİD bundan sonraki süreçte gücünün büyük bir kısmını Rakka'da bir İslam Devleti oluşturmak için kullandı. Suriye ve Irak'ta o dönem var olan otorite boşluğundan yararlanarak hâkimiyetini güçlendiren IŞİD, Rakka ve Musul'da "İslam Devleti" ismiyle şeriat kurallarını halka baskı yaparak kullanmaya başlamıştır. Bu

gelişmelerden sonra, Haziran 2014'te, Irak'ın başkenti Musul'da bir Cuma hutbesinde Bağdadi, Irak-Şam İslam Devleti isminin değiştirildiğini, bundan sonra “İslam Devleti (İD)” olarak anılacaklarını ve hilafeti ilan ettiğini duyurmuştur (Weiss & Hassan, 2016: 18).

Bağdadi, İD'yi ilan etmeden önce gerçekleştirilen her toplantıda devlet ilan etmeleri gerektiğini bildirmiş fakat örgütün üst düzey komutanları bu durumu onaylamamıştır. Bunun sebebi, devlet olmanın örgütü daha açık bir hale getireceği endişesi olmuştur. Ancak, sınırları, kurumları ve bir hiyerarşik düzeni olan bir devlet kurulmasının da ayakta kalabilmelerine yardımcı olacağını bilincindedirler. Zaten, örgütün adının Irak Şam İslam Devleti'nden, İslam Devleti'ne dönüştürülmesinin sebebi, sınırları kaldırmak ve bütün Müslüman ülkelerde hâkimiyet kurmak olmuştur. Hilafetin ilan edilmesinin, birçok Müslüman tarafından onaylanacak olması da kurulacak devletin meşruluğunu arttıracaktır (Taştekin, 2016: 180-182, 207). Örgütün 2014'teki Hilafet ilanından sonra, binlerce Müslüman cihada katılmıştır (Saymaz, 2017: 53).

Hilafetin ilanından sonra, Ebu Bekir El-Bağdadi, İslam Devleti'nin halifesi ilan edilmiş ve grubun sözcüsü Ebu Mohamed al-Adnani, “Halifeni dinle ve ona itaat et. Her geçen gün büyüyen devletine sahip çık.” şeklinde bir mesaj yayınlamıştır (Al-Jazeera, 2014). İD'nin ilan edilmesinin ardından, bir devlet statüsü kazanmasına yardımcı olabilmek adına, peygamber mühürlü bayrak, hilafetin sikkesi, pasaport ve DAİŞ kısaltmasının kullanılmasının yasaklanması gibi devletleşme adımları atmıştır (Taştekin, 2016: 207-208).

Hilafetin ilanının ertesi günü İD, “Sınırları Kaldırmak” isimli operasyon emrini vermiş ve Suriye-Irak sınırını yıkmayı hedeflemiştir. Bağdadi, yayınladığı bir videoda, Ürdün, Lübnan ve Kudüs ve Filistin'e kadar olan bütün Orta Doğu sınırlarının İD'nin hâkimiyetine gireceğini belirtmiştir. Operasyon, Dramatik Başarı, Sınırlama ve Durdurma ve Bağdat'a Yönelik Harekât olmak üzere üç aşamada ilerlemiştir (Taştekin, 2016: 205; The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center, 2014).

1.5. IŞİD'in Çeşitli Medya Faaliyetleri

Yeni medyanın en fazla kullanılan platformları olan sosyal medya platformları, terör örgütlerinin, medyayı kullanma amaçlarını güçlendirmiştir. Bu amaçları, bilgi toplama, ağ oluşturma ve örgütlenme, örgüte eleman toplama, finans sağlama olarak gruplandırabilmek mümkündür (Conway, 2006: 283). Terörist gruplar internet sitelerini kullanırken üç farklı kitleyi hedefler: mevcut destekçileri, uluslararası kamuoyunu ve kendilerine düşman grupları (Weimann, 2004: 2). Örneğin medyayı en sık kullanan örgütlerden olan El-Kaide ve IŞİD, video oyunları, filmler, dergiler ve YouTube, Twitter, Instagram, Facebook gibi sosyal medya platformlarında varlığını güçlendirmiştir (Weimann, 2014: 1).

Terör örgütleri, yeni medyayı ve yeni medyanın araçlarını uzun zamandan beri terör aracı olarak kullanmaktadır. Medyanın dünya kamuoyuna seslerini ve terör eylemlerini duyurma konusunda en etkili araç olması, örgüt propagandası, eleman alımı, finansal ve lojistik destek, silah desteği, bilgi toplama gibi faaliyetlerde kullanılabilmesi, yeni medyanın terör örgütleri için önemini arttırmıştır (Lumbaca ve Gray, 2011: 49). IŞİD'in sosyal medyada paylaştığı video ve kısa filmlerinde, çoğunlukla mutlu, özgür, kendi ayakları üzerinde durabilen, dinini özgürce yaşayabilen kadın ve çocuklar, başarılı operasyonlar ve diğer taraftan düşmanlarına karşı olan videolarda ise kafa kesme videolarını öne çıkardığı görülmektedir (Williams, 2016).

Medyanın bu yeni halini sıklıkla kullanan en bilinen örgütlerden biri olan IŞİD'in medya kolları incelendiğinde, oldukça etkili yayınlarının ve raporlarının bulunduğu görülmektedir. 2016 yılında, IŞİD'in örgüt videosunda dikkat çeken “*Media Operative, You Are a Mujahid, Too* (Medya Ajansı, sen de Mücahidsin)” başlıklı belge ve “Medya silahları aslında atom bombalarından daha güçlü olabilir”, “Medya ajanının kemersiz bir şehitlik arayıcı olduğunu söylemek abartı olmaz” ifadeleri örgütün medyaya ne derece önem verdiğini göstermektedir (Dearden, 2017). Aynı zamanda IŞİD'in bünyesine bağlı olan birçok medya ajansı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları ve sık yayın yapılanları; Amaq Haber Ajansı, Ecnad medya Vakfı, Al-Hayat Medya Merkezi, Al-Furqan Medya Vakfı, Al Bayan Radyosu, Al-Naba Bülteni, Al-Himmah'tır (Kadivar, 2017).

IŞİD, interneti ve sosyal medyayı oldukça fazla kullanan bir terör örgütü olmakla birlikte, kendi propagandasını içeren video ve filmleri oluşturmaya da oldukça önem vermektedir. Özellikle, IŞİD ile bağdaştırılmış olan, turuncu tulum giydirilmiş ve diz çöktürülmüş kurbanların kafa kesme videoları, paylaşıldıkları mecralardan kaldırılrsa da örgüt gizli kanallar yoluyla video ve görsellerini yayınlamaya devam etmiştir. Örgütle bir şekilde bağı olan bireyler de bu videoları ve filmleri kendi sosyal medya hesaplarından paylaşmıştır (BBC News, 2014b).

Bu duruma örnek olarak; Suriye Halep'te, örgüt tarafından kafa kesme videoları, esir alınan askerlerle ilgili videolar, Ürdünlü pilot Muath al-Kaseasbeh'in bir kafeste kilitliken ateşe verildiği videolar sinema filmi adı altında gösterilmekte ve çoğunlukla çocuk ve gençlere izletilmektedir (Hall, 2015). IŞİD'in, özellikle Avrupa'da saldırılarını sıklaştırması ve Avrupalı gençlerin örgüte katılımının artması üzerine, Avrupa'da IŞİD ve eylemleri temasının sinemaya taşındığını görmekteyiz (Vivarelli, 2016).

2014 yılında, Vice News muhabiri Medyan Dairieh (Vice News, 2014) IŞİD liderlerinden aldığı özel izinle, örgütün hâkimiyet bölgesi ve İD'nin başkenti ilan ettiği Suriye Rakka'da üç hafta geçirerek örgütle ilgili bilgiler edindi ve bu bilgiler ışığında bir belgesel-film oluşturdu. Filmde, röportaj yapılan bir IŞİD liderine aile ve kadın önemi sorulduğunda, "...Aile, tabiri caizse, daha önemli meseleler olduğu için, en az endişe duyulan şeydir; eğer aile ile vakit geçirseydik, Müslümanların namusunu kimse savunmazdı." demiştir. Bu film-belgeselin, tarafsız bir muhabir tarafından çekilip örgütün iç dünyasını yansıttığı söylene de herhangi bir yasaklı bölgeye bir lider izni olmadan girilemez ve cezası ölümdür. Bu duruma göre, örgütün görülmesini istediği tarafların anlatılmasına izin verildiği anlaşılmaktadır (Maokalled, 2020). Öte yandan, IŞİD birçok farklı alanda medya faaliyetleri yürütmüş ve Arapça çıkardığı "Dabıq" ve Türkçe çıkardığı "Konstantiniyye" ve İngilizce çıkardığı "Rumiyah (Roma)" isimli dergi, "(Amak- Hatay'daki Amik Ovası)" isimli haber ajansı ve "El-Beyan" isimli Arapça, İngilizce, Fransızca, Rusça, Türkçe ve Kürtçe yayın yapılan radyosunda cihat faaliyetlerine devam etmiştir (Saymaz, 2017: 52-53).

1.6. İŞİD ve Kadın Tartışmaları

Kadınların terör örgütlerine katılımı yeni bir olgu değildir. 19. yüzyıldan günümüze kadar kadınlar birçok farklı terör örgütüne katılım sağlamış ve bu örgütlerde birçok farklı rol üstlenmişlerdir. Kadınların örgüt içerisindeki rolleri, örgütün ortaya çıktığı toplumdaki kadın algısına, kadınlara atfedilen değer ve görevlere, aile yapısına, birey ideolojisine bağlı olarak değişebilmiştir. Ancak örgütler, aksi bir durumda varlıkları tehlikeye girdiği bir dönem söz konusu olduğunda kadınları aktif rollerde kullanmışlardır (Ekiz, 2020: 570).

21. yüzyılın başından itibaren terörizmde, kadınlar da birçok açıdan faaliyette bulunmaya başlamışlardır. Bu faaliyetlerin bir kısmında zorlama yoluyla bir kısmında kendi istekleriyle buldukları söylenebilir (Çalışkan ve Varol, 2020). Özellikle radikal İslamcı örgütlerin kadınlara karşı önyargılı olması, kadınların sosyal hayatlarında onlarla birebir temas kurma olasılıklarını azaltmıştır. Bu sebeple, terör örgütlerinin, propaganda ve faaliyetlerini internet üzerinden yürütmeye başlamaları, kadınların örgütlere katılım oranlarını arttırmıştır (Sanchez, 2014: 4-8).

Bu örgütlerden biri olan ve kendisini İslam Devleti olarak adlandırmaya başladıktan sonra İŞİD devlet sınırları dahilindeki tüm bireyleri örgüt elemanı olarak kabul etmiştir. Kadınları yücelten bir konuma koymamakla birlikte, onların örgüte katılmalarını istemiştir. (BBC, 2015). Genç kızların örgüte alınması birçok nedene dayanmaktadır. Devlet oluşumunda temel oldukları düşüncesi, kadınların örgüte bağlı çocuklar yetiştirmesi, örgütün geleceği için önemli bir durumdur. Diğer taraftan kadınlar örgüte erkek elemanların gelmesini de kolaylaştıran bir faktör olarak görülmektedir. Ayrıca, genç kızlar daha az şüphe çektikleri için seyahat ederken yakalanma ihtimalleri de daha düşüktür (German ve Pennington, 2019: 41).

Örgüt, kadınlarla sosyal ortamlardan çok internet üzerinden temas kurmuştur. Sosyal medya ve internet üzerinden özellikle yaşı daha genç olan kadınları, yakışıklı erkeklerle evlendirme, lüks hayat sürme, statü sahibi olma, din için önemli görevlerde yer alma vaatleriyle (cihat) çağırıştır (Euronews, 2015). İŞİD üyesi kadınların bilinçli bir şekilde İŞİD savaşçısı erkeklerle evlenmek isteyen kızları aradığı ve reşit olmayan bu genç kızların, İŞİD üyesi erkekler ile evlenip çocuk yapması amaçlanmıştır (Deutsche Welle Türkçe, 2015).

Kadınları örgüte dahil etmenin bir başka yolu da işgal edilen bölgelerdeki kadınlara tecavüz edilmesi ve sonra örgüte katılmaktan başka çarelerinin olmadığına inandırılmasıdır. Kocaları veya ailesi esir alınan kadınlar, yalnız kalma korkusuna kapılıyor ve örgüt bu süreçte, yaşamda verilen en güzel ödül olduğunu söyleyerek kardeşlik ve dostluk bağına öne sürüyor. Bu sayede kimlik ve aidiyet arayışına giren kadınlar örgüte katılmakta tereddüt etmiyorlar ve bu değerler uğruna ölmeyi (İŞİD'in vaadiyle şehit olmayı) göze alabiliyorlar (Tanzeem, 2014; Saltman ve Smith, 2015: 17).

İŞİD'in örgüte dışardan dahil ettiği kadın elemanların çoğunluğunu, Avrupalı ve Yezidi kadınlar oluşturmuştur. Avrupalı kadınlar üzerinde oldukça etkili politikalar uygularken Yezidi kadınları zor kullanarak örgüte dahil ettiği bilinmektedir (Yılmaz, 2017). Son dönemlerde kadınların İŞİD'e katılım oranlarının artmaya başlaması üzerine yapılan araştırmalarda, özellikle Avrupa ülkelerinden katılan kadınların oranının %10-15 arasında olduğu görülmektedir. Irak ve Suriye bölgesinden ise 20.000 ila 31.500 arasında genç Müslüman kadın katılmıştır (Zakaria, 2015; The Economist, 2015). Avrupa ülkelerinin refah seviyesi, Ortadoğu'ya göre yüksek olmasına rağmen Avrupalı kadınların İŞİD'e katılımlarının sebepleri arasında dini duygular yoğun bir şekilde bulunmaktadır. İŞİD'in çoğu propaganda faaliyetlerinde, Avrupa'da Müslümanların dinlerini istedikleri gibi yaşayamadıkları, İslam Devleti'nde kadınların özgür olduklarına, dinlerini istedikleri şekilde yaşayabildiklerine sürekli vurgu yapılmaktadır (The Quilliam, 2015: 27). Örgüte katılan kadınların, sosyal medya hesaplarına yükledikleri fotoğraflar özellikle genç kadınların örgüte katılmasını sağlayan önemli bir faktör olmuştur. Bu propagandalara çoğu zaman söylemler de eklenerek, kadınların İŞİD sayesinde kadın haklarını savunacak ortama sahip olabildikleri öne çıkarılmıştır (Ali, 2015; 15).

Kadınların İŞİD'e katılım sebepleri ve yolları farklı olsa da dahil olduktan sonra yaşadıkları süreç aynı olmuştur. Kadınları İslam Devleti'nin malı olarak gören İŞİD, cinsiyet ayrımını ön planda tutarak kadınlara özel, sert kurallar ve yasaklar belirlemiştir. Bu sebeple, çoğunlukla kadınlar geri planda tutulmuştur. Kadınların erkek üyelere uygun eş olmak; yeni nesil (internet) cihadı ve bu sayede örgütün küresel boyutunu arttırmak; İŞİD'in kadın ağında ve sokakta, okulda, evlerinde

düzeni sağlamak; kurallara uyulup uyulmadığını denetlemek gibi görevleri olmuştur (Spencer, 2016: 75).

Örgütün kadın kolu “El Hansa Tugayı”nda (El-Khansaa Tugayı) kadınların sıklıkla görev aldığı bölümlerden biri olmuştur. Burada görevli kadınlar, IŞİD’in İslam Devleti’nin ahlak polisleri olarak adlandırılmıştır. Bu gruptaki kadınların önemli bir çoğunluğu internet üzerinden cihat yoluyla örgüte eleman toplama görevinde yer almıştır. Bu görevin çoğunlukla kadınların elinde olma sebebi, mahrem olmaları sebebiyle geri planda kalmaları gerektiği düşüncesidir (Moaveni, 2015).

El-Hansa Tugayı’ndaki kadınların iki önemli görevi vardır. Birincisi, “Siber Cihat” olarak adlandırdıkları, internet üzerinden örgüte eleman toplama faaliyetidir. İkincisi ise, örgüt içindeki ve örgütün hâkim olduğu bölgelerdeki kadınların ve kız çocuklarının davranışlarını, kılık kıyafetlerini hatta genel olarak yaşantılarını düzenlemek ve denetlemektir. Bu iki ana görevi de kadınlara duyurmak ve açıklamak için yayınladıkları bir manifesto bulunmaktadır (TRAC, 2014). Manifesto Arapça dilinde yazılmasına ve IŞİD küresel bir örgüt olmasına rağmen, Winter, bu metni çevirene kadar, metin Batı dillerine çevrilmemiştir. Farklı dillere çevrilmemesinin sebebi, örgüte katılması için kandırılmaya çalışılan kadınların, manifestodaki katı kuralları görerek örgüte gelmek istemeyeceğinin bilinmesidir.

Manifestoya göre, kadınlar için eğitim yedi yaşında başlamalı ve en geç on beş yaşına kadar devam etmelidir. Anlatılacak konular, kadınların uğraş alanlarının evleri olduğunun benimsetilmesi, İslami çalışmalar, yemek pişirme, örgü gibi becerileri öğrenmeye odaklanmalıdır. Kadınlar, erkeklerden üstün olmaya, erkeklerin yapabileceği işleri yapmaya çalışmamalıdır. Erkeklerin olmadığı ortamlarda, gücünden fazla olmayacak şekilde belirli işlerde en fazla haftada üç gün olmak kaydıyla çalışabilirler ve aynı şekilde erkeklerin olmadığı ortamlarda, mecbur kalırlarsa savunma amacıyla silahlanabilirler. (The Quilliam 2015; 10-43).

Yayımlanan manifestoda kadınlar ile ilgili çalışma şartları da belirtilmiştir fakat bu şartlar ne kadar olumlu görünse de çevrilme ihtimaline karşı, örgüte katılma ihtimali olan kadınlar için göz boyama olarak değerlendirilmiştir. Peçe takmak, burka giymek, yüzü ve vücut hatlarını göstermemek, çocuğu ve eşi ile ilgilenmek kadınlara verilen görev değil, kadınların hakkı olarak gösterilmiştir (Rajkowska, 2017: 88).

Kadın ve erkek arasındaki mesafe ancak erkeğin hadım edilmesi durumunda mümkün olabileceği ve bu yüzden IŞİD için savaşan ve kadınlardan uzakta olan erkeklerin 'gerçek erkekler' olduğundan bahsedilmiştir. Kadınların piercing ve küpe gibi aksesuarlar takması ve bazı yerlerde saçlarını kesmesi yasaklanmıştır. Moda ve güzellik salonları şeytan işi olarak kınanmış ve tamamen yasaklanmıştır (Saul, 2015). IŞİD'in kadınlara yönelik muamelesi, örgütü, dünyanın en kötü toplumsal cinsiyete dayalı şiddet failleri arasına yerleştirmiştir. Uyguladıkları kurallara uyulmaması durumunda hapis, işkence, cinsel istismar ve hem Müslüman hem de gayrimüslim binlerce kadının infazı söz konusu olmuştur. Özellikle belirlemiş oldukları kuralların çiğnenmesi sebebiyle kadınların recm edilerek öldürülmesi durumu oldukça fazladır (Spencer, 2016: 74).

Kadınların örgütte savaşçı olarak kullanılması nadir görülen bir durum olsa da söz konusu olabilmektedir. Özellikle, Hilafet fikrine inanan kadınlar, IŞİD için silahlı mücadeleye girip cihata katılmak ve şehit olmak düşüncesini benimsemişlerdir (Winter, 2018; 4). Kadınlar örgüte alınırken faal silahlı mücadeleye erkekler ve erkek çocuklar ile birlikte katılacakları söylene de kadınlar genellikle bu durumun dışında bırakılmışlardır. Kadınlar dışarıda savaşa dahil olurlarsa örgüt onların çocuklarının bakımlarını üstlenmemektedir. Arka planda kaldıklarında, anne, eş, ev işi vb. görevlerde bulduklarında, başarılı olarak görürler. Bu çerçevede kadınların örgüte eleman çekmesi yeterli bir görev olarak belirlenmiştir (Lahoud, 2014: 4).

Erkek üyelerin eşleri ve dul kadınlar, erkeklerin gücü azaldığında birleşip silahlanabilirler. Erkek savaşçıların ölümü, kadınların örgüt içindeki kalıcı rollerinin değişmesine sebep olabileceğini belirtmek mümkündür. Bazı durumlarda batıdan gelen kadınlar, ülkelerine dönerek intihar eylemleri planlayabilmiştir (Council Of Europe, 2016: 8). Sınırları ve görevleri kesin olarak belirlenmiş durumlarda kadınlar silahlandırılabilir, eğitimleri ve çalışma şartları sınırlandırılmak suretiyle doktor ve öğretmen olabilirler (Winter, 2018: 9).

Kadınların toplandığı kamplardan olan Al-Hol ve Al-Roj kamplarında da benzer durumlar görülmektedir. Bu kampın %80'ini kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Kadınların büyük çoğunluğu, IŞİD üyelerinin eski eşlerinden oluşmaktadır ve örgütün emirlerini yerine getirmekte yükümlüdürler. Aynı zamanda kamptaki kadınları ve kız çocuklarını kullanarak örgüte erkek eleman toplamak, bazı savunma

durumlarda kadınları kalkan olarak kullanmak, IŞİD ideolojisini bu kamptan yaymak ve etraftan bilgi toplamak gibi görevleri olduğu bilinmektedir. Kamp içerisinde, örgüte bağlılığını yitiren kadınların tespit edilmesi, tekrar bağlılıklarının sağlanması ve bağlılığın kabul edilmemesi durumunda ise kadınların cezalandırılması söz konusudur (Saleh, 2021).

IŞİD'e bağlı birçok kadın, kamplarda süresiz olarak gözaltında tutulmaktadır. Bu kamplardaki zorlu yaşam koşulları ideolojik bölünmelere yol açmıştır. Bazıları, vaat edilen kaliteli yaşam, özgürlük, dinlerini özgürce yaşayabilme, şehit olabilme gibi sözlerin gerçekleşmediğini görünce hayal kırıklığı yaşamış; bazıları ise IŞİD'in bu kısıtlamalarını İslam dini için gerekli bulmuş ve kabul etmiştir (Vale, 2019: 1).

IŞİD'e katıldıktan sonra kadınların bu şekilde bir ideolojik ayırım yaşamaları, örgütün üye kadınlara karşı olan tavrını da ikiye ayırmaktadır. Örgüte inançları tam bir şekilde devam eden kadınlar, var olan kurallara uymakta sıkıntı çekmedikleri için, örgütün bu kadınlara karşı olan tavrı, genel tavır olan kadınların mahrem olması, kısıtlanması gibi var olan kadın kurallarıdır. Fakat tam tersi durumda olan kadınlara karşı tutum oldukça şiddet yanlısıdır. İnanmayanlara işkence edip öldürülür, IŞİD'in inancına ve kadın tanımına uymayan veya başka bir mezhepe ait (özellikle Şiiler) olanlar dinden çıkmış olarak nitelendirilmiş ve kafir olduğu gerekçesiyle öldürülebilmiştir (Ali, 2015: 4).

IŞİD'in kurbanları arasında kadınlar büyük önem taşımaktadır. Kadınlara karşı yapılan işkence ve tecavüze, kendilerine yönelik şiddete direnmek için kadınların çoğu, örgüte karşı silahlı yöntemlere başvurmuşlardır. Büyük çoğunluğunu özellikle Yezidi kadınların oluşturduğu bu grup kendilerini sosyal ve ideolojik olarak intikam almaya odaklamıştır (Chatterjee, 2016: 208). IŞİD'deki kadın liderler, erkek savaşçıların yakaladıkları kadınlara ya da kendi eşlerine korkunç cinsel saldırılar gerçekleştirmesini karşı çıkmamıştır (Zakaria, 2015).

IŞİD'in sistematik olarak işkence ettiği topluluklardan biri Yezidi halkıdır. Örgütün elinde tahmini olarak 3200 Yezidi kadın ve kız çocuğunun olduğu tahmin edilmektedir. Human Right Watch (2016), 2015 ve 2016 yıllarında IŞİD'in elinden kaçan Sünni ve Yezidi kadınlarla yaptığı röportajlarda, kadınların uzun yıllar esaret altında kaldıklarını, IŞİD erkekleri arasında değiştirildiklerini, çocuklarının

ellerinden alındıklarını belgelemiştir. Yüzlerce Ezidi erkeği infaz ettiğini ve 2.000 kadar kadın ve çocuğu kaçırdığı ortaya konulmuştur (The Economist, 2014).

Yezidi kadınlara yapılan işkence, tecavüz ve fiziksel şiddetin sebebi, dinlerini zorla değiştirerek Müslümanlığa geçmelerini sağlamaktır. Ayrıca IŞİD'e göre, sadece Yezidi oldukları için de bu eziyetleri çekmeleri gerekmektedir. Savaş ganimeti olarak esir alınan kadın ve kız çocukları öncelikle yaşlarına ve evlilik durumlarına göre köle pazarında satılacaklar, hizmetliler, IŞİD erkeklerine sunulacaklar gibi belli gruplara ayrılır (Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic, 2016: 8-15).

Genel olarak bakıldığında, kadınların örgüt içerisindeki rolü, perdenin arkasından hizmete dahil olmaktır. Temelde bir IŞİD üyesi ile evli kadının esas sorumluluğu eşine ve evine hizmet etmek, eşine cihat bağlılığında yardımcı olmak ve çocuklarını IŞİD'e bağlı olarak yetiştirmektir. Eğer kadın, sadece İslam Devleti sınırları içerisinde yaşayan bir kadın ise, hilafet kurallarına göre yaşamak zorundadır. Son olarak kadın, örgüt içerisinde bir görevde ise örgüte internet üzerinden üye toplamak, kadınlar için ahlak polisliği, kadınların örgüt içerisindeki düzenini sağlamak, nadir de olsa, erkeklerin olmadığı ortamlarda örgütü korumak gibi görevleri bulunmaktadır. Fakat bu görev ve sorumlulukları, kadınların örgüt nazarında değerli ve önemsenen oldukları anlamına gelmemektedir (Weggemans vd., 2017: 11).

İKİNCİ BÖLÜM

İŞİD KONULU FİMLER

Tezin bu bölümünde İŞİD konulu beş sinema filmi üzerinden İŞİD'in söylem ve eylemlerinde ayrıca yönetimi altındaki yerlerde kadınlara yaklaşımının nasıl gösterildiği ele alınacaktır.

2.1. Layla M. Filmi

2016 yapımı, 1 saat 38 dakikalık uzun metrajlı ve 16 yaş ve üzeri için uygun olan filmle ilgili bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Tablo 1. Layla M. Filmi Genel Bilgiler

Menşei Ülkeler	Hollanda, Belçika, Almanya, Ürdün
Yapımcı	Laurette Schillings, Frans van Gestel, Arnold Heslenfeld
Şirket	Topkapı Films
Senarist	Jan Eilander, Mijke de Jong
Yönetmen	Mijke de Jong
Oyuncu Kadrosundan Örnekler	Nora El Koussour (Layla), Ilias Addab (Abdel), Mohammed Azaay, Hassan Akkouch, Ayisha Siddiqi (Meryem)
Tür	Sosyal Konulu, Dram
Dil	Felemenkçe (Hollandaca), Arapça, İngilizce
IMDB Puanı	6.6/10
Film Hasılatı	266.010 \$

Kaynak: (IMDB, 2016a)

Görsel 1. Layla M. Filminin Tanıtım Afişi

Kaynak: (IMDB, 2016)

2.1.1. Layla M. Filminin Konusu

Amsterdam'da yaşayan Faslı, Müslüman, akılcı, zeki ve inatçı bir genç kız olan Layla, ülkede maruz kaldığı İslam karşıtı tepkiler ve kendilerine karşı olan ön yargılar sebebiyle bir aidiyet duygusu arayışına girmiştir (Netflix, 2016). Layla, doğup büyüdüğü Amsterdam'da 18 yaşına kadar aile evi ve okul arasında gidip gelmiştir. Fakat 18 yaşına geldiğinde ve fikirlerini özgürce yaşamak istediğini fark ettiğinde, yaşadığı ülkenin dini ile ilgili olan kuralları ona yanlış gelmeye başlamıştır. Batı'nın sürekli tehdit altında olduğu terör konusu sebebiyle özellikle Müslümanlara ve dolayısıyla türbana ve çarşafa karşı olan şüpheli mücadelesi, Layla'nın her gün şiddete maruz kaldıkları ve bu şiddetin dozunun giderek artacağını düşünmesi, hayal kırıklığını arttırmış ve artık inancı da artmıştır. Amsterdam'da gizlice katıldığı bir grupla³ düzenlediği toplantılarda, Suriye'deki IŞİD hâkimiyetini gösteren filmleri internette yayınlamaya başlamış ve ülkede iç karışıklık çıkmasına sebep olacak siyasi el ilanları hazırlayan bir grupla çalışmaya başlamıştır.

Layla'nın bazı zamanlar gittiği gizli evde burka giyip propaganda içerikli fotoğraflar çekiyor ve hükümete karşı yapılan toplantılarda kullanıyorlar. (Layla M., 04:47)

³ Rahibeler/Kız Kardeşler olarak adlandırılan kadınlar grubu, kendilerine uygulanan baskıyla nasıl mücadele edebileceklerini tartışmak için düzenli olarak bir araya geliyor (Buder, 2016).

Layla M, 05:06

Bu grup ile yaptıkları bir eylemde, Amsterdam polisi tarafından engellenmişler ve türbanlarının çıkarılması istenmiştir. Yaşadığı ülkede ailesi tarafından radikalleşen bir genç kadın olarak görülen Layla, yoğun baskılara ve eleştirilere maruz kalmış ve dinini özgürce yaşayabilmek adına internette bir arayış içine girmiştir (Beyaz Perde, 2016). Gururunun incindiğini ve teşhir edildiğini düşünen Layla, ailesinden de bu konuda destek göremeyince, o dönemde IŞİD üyesi olduğunu bilmediği ve internette tanıştığı Abdel ile tanışmıştır (IMDB, 2016a). Normal bir gencin heyecanı ile bilgiye aç olan Layla, internetin ona sunduğu her şeyi benimser; radikal vaazlar, Filistin ve Suriye üzerine tartışmalar, Batı bombalarına maruz kalan silahsız sivillerin görüntüleri, çektiği acılar ve Layla'nın terör örgütü olduğunu bilmediği IŞİD'in sözde klasik Kuran Arapçası dersleri... Tüm bunlar, Layla için büyüleyici ve ulaşımı kolay olduğu için de etkileyici ve gerçektir (Tito ve Zoja, 2017).

Layla, filmde odasında gizlice, IŞİD'in propaganda videolarını izliyor ve etkilendiği için ağlıyor. Bu videoların çoğunu ona, tanıştığı bir IŞİD üyesi gönderiyor. Ve bu kişi, Layla'ya din ile ilgili bilgiler veriyor sürekli, kendisinin bağlı olduğu örgütte dinlerini çok güzel bir şekilde yaşadıklarını anlatıyor (Layla M.: 10:53). Aynı videoları okulda derslerinde de izlemeye ve arkadaşlarına da izletmeye başlıyor. Bu videolarda, kadınların örgütte nasıl faaliyetlerde buldukları ve hangi görevlere sahip oldukları anlatılıyor. Videoda "Filistinli kadınlar eğitimde", "Yalnızca hedeflerine bağlı bir grup kadın." "Bunlar savaşçı kadınlar." (Layla M.: 14:11) şeklinde ifadeler yer alıyor.

Sadece birkaç gün içinde düzenlenen evliliği, inanılmaz derecede katı ama bu durumda tamamen güçsüz olan ve aynı zamanda İslam'ın öğretilerine saygı duyan

ebeveynlerinin elinden kaçmasına izin veriyor (Raffin, 2016). Eşi Abdel, Layla'yı etkilememek için evet veya hayır demiyor, sadece "Devam et." diyor. Layla ise, "O yüzden istediğim yere gidebilme özgürlüğü istiyorum. Anlaşmazlık yaşadığımızda ellerini kendine sakla. Tartışmak yok... Sen yurtdışına çıktığında ben de seninle geleceğim... En büyük isteğim, bir Arap ülkesinde çalışıp eğitim görmek." (Layla M.: 40:27) şeklinde duygularını ifade ediyor.

Layla M., 40:37

Layla, Batı'daki hayatını ve ailesini geride bırakarak Abdel ile birlikte Suriye'ye, İŞİD'e katılmak üzere yola çıkar fakat oraya vardıktan sonra çok geçmeden o dünyaya ait olmadığını fark eder (intersinema.com, 2016). Fikirlerini özgürce uygulayabileceği, kadınların erkeklerle eşit olduğu ve dinini özgürce yaşayabileceği bir dünya ile karşılaşacağını düşünen Layla, kısa bir sürede durumun böyle olmadığını anlar (JustWatch, t.y.).

Layla aslında Abdel ile değil İŞİD ile evlenmiş ve aradığı düşünce ve din özgürlüğünün yerini kadın düşmanlığı almıştır; yaşamak zorunda olduğu hücre tarzı bir evde, Leyla'nın itaatkâr bir eş olması dışında hiçbir kimliği yoktur. Kocasını sevmeye başlasa da kocası ona aynı sevgiyi beslememektedir çünkü Abdel'in amacı sadece örgüte hizmet etmektir. Daha da kötüsü, ölümcül bir fedakârlık yapmak için eğitim almaktadır (Buder, 2016).

Layla ve Abdel'in nikahlarında, "Layla'ya, Abdel'e eş olarak kendini veriyor musun?" şeklinde sorulurken, Abdel'e, "Layla'yı eş olarak kabul ediyor musun?" şeklinde soruluyor (Layla M., 43:45)" Layla Amsterdam'ı terkedip Abdel ile Ürdün'e gittiğinde, Abdel'in kendine söz verdiği gibi özgür, hakkını savunabileceği, kadın ve erkeğin eşit olduğu ve dinini istediği şekilde yaşayabileceği bir ortam ile karşılaşmayı beklemektedir. Ancak Ürdün'e henüz vardıklarında, durum bu şekilde olmaz. "Amsterdam'da Layla'nın da tanıdığı, Abdel'in erkek arkadaşı Layla'nın elini

sıkılmaz ve Layla, erkeklerin, kocası bile olsa, girdiği ortama giremediği için Layla'ya diğer kadınların oturduğu tarafa gitmesi söyleniyor. (Layla M., 01:00:13).”

Layla M., 01:00:13

Layla, diğer kadın ile (Osama) birlikte gittiğinde, kadının evinde çok mutlu olduğu, bir çocuğu ve kocası ile birlikte çok mutlu yaşadığı gösteriliyor: “Osama: Ben de Almanyalıyım. Bir an önce Suriye’ye taşınacağız... Suriye’ye taşındığımızda farklı olacak. Farklı bir yaşam tarzı olacak (Layla M., 01:02:30).” Ancak bu kadında, Layla gibi kandırılmıştır. Layla, Osama’nın neden orada olduğunun farkında olmadığını, kocasının yanında olmayışının sebebini bilmediğini ve onların da internette tanıştıklarını Abdel’e anlatıyor (Layla M., 01:03:16). Layla, Osama’nın şimdiden iki erkek çocuğunun olduğunu söylüyor: “Layla: Henüz 22 yaşında ve bir oğlu var. Diğeri de karnında. Ümmete olabildiğince çok savaşçı vermek gerektiğini düşünüyor. Ben de. Bir an önce çocuk istiyorum.” Fakat Layla, çocuk isteğinin ümmete savaşçı verme fikrinden kaynaklanmadığını belirtiyor ve Abdel buna sessiz kalıyor (Layla M., 01:04:17).

Layla M., 01:03:16

Bir diğer sahnede, Layla, Abdel’e neden sürekli evlerine birilerinin geldiğini, gizli toplantıları ve çekilen cihat videolarını soruyor. Sadece kocasıyla birlikte olup dinini yaşamak ve dini için bir şeyler yapmak istediği bir ülkeye geldiğini düşündüğü için bu durumdan rahatsız olduğunu belirtiyor. Fakat, Abdel ona bu konularda yorum yapmaması gerektiğini söyleyerek şu şekilde kızıyor.

“Abdel: O evimize gelen Şeyh, en ünlü Kuran alimlerinden biridir.

Layla: İmkânı yok. Kendi böyle söylüyor herhalde. O iğrenç adamın sana çıkışmasına izin verme.

Abdel: Beni salak durumuna düşürüyorsun. Onların önünde beni utandırıyorsun (Layla M., 01:11:05)”.

Bir başka sahnede Layla, tek başına camiye gitmek istediğinde, eşi Abdel bunun mümkün olmadığını kadının tek başına yanında erkek (mahremi) olmadan dışarı çıkamayacağını söylüyor.

“Abdel: Seninle geleceğim.

Layla: Sadece 50 metre yürüyeceğim.

Abdel: Farketnez. Hadi” (Layla M., 01:10:12)”

Abdel’in evden gitmesi gerektiğinde, aynı sebeple Layla’nın dışarı çıkmaması gerektiği şu şekilde gösteriliyor:

“Abdel: Sen evde kalacaksın. Bir tür ev hapsi

Layla: Mecburen kalacağım! (Layla M., 01:23:34)”

Layla M., 01:23:34

Layla, Kuran kursunda tanıştığı arkadaşı Sennah ile kocasının Almanya’da tanışıp Ürdün’e geldiğini ve orada bir eğitim kampında görev yaptıklarını öğreniyor. Kendisi de bu eğitim kampına gitmek istediğini söyleyerek onlarla birlikte kampa gidiyor. Eve döndüğünde Abdel’e anlatıyor ve Abdel, Layla’nın bu kampa da gitmesine izin vermiyor.

Abdel: Yalnız çıkmanı istemiyorum.

Layla: Yalnız değilim. Sennah vardı.

Abdel: Onlar senin din kardeşlerin [İŞİD üyesi] değil (Layla M., 01:16: 35).”

Ancak Layla, Abdel’i dinlemiyor ve ondan gizli evden çıkıp kampa gidiyor. Geri döndüğünde Abdel onu evde bekliyor:

“Abdel: Neredeydin? Yalnız çıkma demiştim [Layla’ya vuruyor.]

Layla: Dokunma bana!

Abdel: Burası Amsterdam değil. Yaptığın yanlış.

Layla: Sen Allah mısın? [Abdel tekrar Layla'ya vuruyor.] Lanet olsun sana. (Layla M., 01:20:51)”

Layla uyurken evlerine yine bir IŞİD üyesi geliyor ve IŞİD'in öldürdükleri esirlerin videosunu izliyorlar. Bu esnada Layla uyanıp başı açık bir şekilde onların yanına gittiğinde şu konuşma yaşanıyor:

“Abdel: Layla yatağa dön. Ne yapıyorsun baş örtünü tak. [Layla'ya tokat atıyor.]

Layla: (Abdel'e tokat atıyor) Pislik!

IŞİD Üyesi: Görmek mi istiyorsun? İzle.

Layla: Sen bir şeytansın. Eve gitmek istiyorum. [Layla videoyu izleyince çok şaşırıyor, korkuyor ve üzülüyor çünkü IŞİD'den beklentisi tamamen dinini yaşayabileceği ve sesini duyurabileceği özgür bir ortamdı.]

IŞİD Üyesi: Karına sahip ol! (Layla M., 01:21:56)”

Layla M., 01:22:05

Abdel, dışarı çıkarken Layla'nın dışarı çıkmasını önlemek için eve bir IŞİD üyesini bırakıyor. Layla uyandığında bu durumu görünce, ağlayarak adamın karşısına oturuyor ve dışarı çıkmasını sağlıyor (Layla M., 01:24:36). Layla evde gizlice Abdel'in bilgisayarını arıyor ve bulduğunda bilgisayardaki, IŞİD'in intihar ve saldırı videolarını izliyor. Ve gördükleri karşısında ağlamaya başlıyor (Layla M., 01:26:05).

Abdel eve döndüğünde, Layla'ya gitmek zorunda olduğunu, canlı bomba olacağını ve Layla'nın, bir IŞİD üyesinin karısı olduğu için burada kalıp hizmetine devam etmesi gerektiğini “Abdel: Din kardeşlerime karşı bir sorumluluğum var.” şeklinde açıklıyor (Layla M., 01:27:59). Fakat Layla bunu kabul etmiyor ve evine dönmek istediğini söylüyor. Ancak IŞİD'e katılan bir kadının direkt olarak kocası veya yetkili olan erkek tarafından kimliği ve pasaportu elinden alındığı için Abdel bunun mümkün olmadığını ve Layla'ya burada kalması gerektiğini söylüyor. Layla'nın Ürdün'den beklentisi özgürlük ve baskıcı olmayan bir aile olduğu için bu durum karşısında çok fazla tepki gösteriyor ve sonunda Abdel'den pasaportunu ve kimliğini alarak (Layla M., 01:29:59) ülkesine dönüyor.

Layla, Amsterdam'a girer girmez polisler tarafından yakalanıyor ve sorguya alınıyor. Kendisine yapılan tüm suçlamalar, terörist örgüte katılma, vatan hainliği gibi, Layla'yı hayrete düşürmektedir çünkü o sadece özgür olmak ve dinini yaşamak isteği ile ülkesinden kaçmıştır ve gittiği ülkede bunları bulamadığında da geri dönmüştür (Layla M., 01:31:47).

Layla M., 01:34:02

Filmin sonunda Layla gibi kandırılan kadınların ülkelerine geri döndüğünde neler olduğundan bahsediliyor. "Layla M. gibi gençlerin ülkelerine geri kabul edilmesi, Avrupa çapında tartışmalı bir durum yaratıyor. IŞİD, Ortadoğu'da ivme kaybettikçe, evlerinden ayrılan birçok genç affedilmeyi ve kabul görmeyi bekliyor. AB ülkeleri, bu tür vakalara farklı yaklaşımlar göstermeyi seçti." (Layla M., 01:34:57).

IŞİD'e katılan kadınların kaçtıktan sonraki durumundan da bahseden senarist Jong, filmde Layla'nın ülkesine geri döndüğünde polis tarafından gördüğü terörist muameleyi şu şekilde değerlendirmiştir:

"IŞİD Ortadoğu'daki savaşı kaybediyor ve Leyla gibi kızlar doğdukları ülkeye dönüyorlar. Hepsinin kendi hikayesi var. Bu kızlar, kadın teröristler ve ulusal güvenlik için ciddi bir tehdit mi yoksa doğup büyüdükleri ülkede yeni bir başlangıç yapmak isteyen hayal kırıklığına uğramış kadınlar mı?" (Jong, 2016).

2.1.2.Film Hakkında Yorumlar

Layla M. filmi, Layla'nın içinde bulunduğu aile hayatından dolayı ataerkil bir dünyada yeri olmayan bir kadını anlatır. Bu sebeple, filmin vizyona girdiği ortam düşünüldüğünde, filmin feminist duruşu çoğu Avrupa ülkesinde kendini göstermiş; inatçı ve eylemde bulunmaktan korkmayan birçok kadın Layla'da kendini bulabilmiştir. Aynı zamanda film, genç yetişkin kadınların teröre katılımı çerçevesinde oldukça önemli bir vaka örneği olmuştur. Çünkü, senarist Layla'yı bir

teröriste dönüştürmemiştir. Sadece günlük hayatta bu şekilde din, ırk, dil gibi alanlarda sınırlandırıldıkları için radikalleşen genç kadınların nelere maruz kalabileceğini, neler yapabileceğini ve başlarına neler gelebileceğini Layla'nın, birçok üniversiteli gibi kendinden ödün vermeden yaşayabileceği bir toplum aramasının normal olduğunu ve bu saflık ile teröriste katılabileceğini ancak akıllı oldukları sürece bu durumdan kurtulabileceklerini anlatmaya çalışmıştır (Tobias, 2016).

Senaristin bu yaklaşımının oldukça mantıklı olduğunu belirten Reid (2018), radikalleşen bir genci suçlamak yerine genel olarak buna etken olan her şeye biraz tepki gösterilmesinin daha doğru bir davranış olduğunu belirtiyor. Direkt olarak sadece Avrupa'daki İslamofobi'nin, IŞİD'in, ailelerin umursamazlığının vb. suçlanmasının terörizmin sert gerçeklerinin ve genç kadınları nasıl etkilediğinin geri planda kalacağını; AB'nin geri dönen gençler hakkında ne yapabileceğine dair bir öneri vermeden filmi Layla'nın sorgusu esnasında bitirmesi de aynı çerçevede atılmış bir adımı belirtiyor. Ancak olumsuz bir eleştiri olarak, Abdel'in de Layla'yı seviyor olmasının seyircinin hoşuna gitmesinin, gerçek cihatçılar tarafından kullanılabilir bir durum olmasını da ekliyor.

Filmin Avrupa'da ve benzer durumları yaşayan diğer ülkelerde yankı uyandırmasıyla birlikte, 2016 Toronto Uluslararası Film Festivali'nde (2016 Toronto International Film Festival), 2016 Philadelphia Film Festivali'nde (Philadelphia Film Festival) Jüri Özel Ödülü, Anlatı Ödülü, Öğrenci Seçimi Ödülü; 2017 Palm Springs Uluslararası Film Festivali'nde (Palm Springs International Film Festival) Seyirci Ödülü; 2017 Hollanda Film Festivali'nde (Nederlands Film Festival) Altın Buzağı Ödülü; 2017 Münih Film Festivali (Munich Film Festival) ve 2016 Londra Film Festivali'nde (London Film Festival) En İyi Film Ödülü; 2016 Les Arcs Avrupa Film Festivali (Les Arcs European Film Festival) İzleyici Seçimi Ödülü; 2016 Gijon Uluslararası Film Festivali (Gijon International Film Festival) En İyi Film Ödülü; 2016 Chicago Uluslararası Film Festivali (Chicago International Film Festival) Altın Hugo Ödülü; 2016 Kahire Uluslararası Film Festivali (Cairo International Film Festival) Altın Piramit Ödülleri dalında En İyi Film Ödülü gibi festivallerde birçok ödül almıştır (IMDB, 2016b).

Bu adaylık ve ödüllerin yanı sıra, AFI Fest Los Angeles, Marakeş, Goa, Göteborg, Jeonju IFF, Dubai ve Tallinn Black Nights dahil olmak üzere dünya çapında birçok film festivalinde gösterime girmiştir. Netflix, Beta Film'den filmin küresel haklarını satın almıştır (Keslassy, 2017). Filmin bu şekilde yankı uyandırması ve dikkatleri üzerine çekmesinin üzerine, filmin ortak senaristi Mijke de Jong da röportajlarında senaryoyu yazarken etkilendiği olguları açıkça dile getirmiştir. Film hakkında Mijke de Jong ile yaptığı röportajda, senaristin filmi yazmasına sebep olan durumu “Leyla'ya benzeyen bir kızla tanıştığım andı. Bana hayat hikayesini anlattı ve bu 'Layla M.'nin başlangıcı oldu. Din ve radikalleşme beni büyüleyen konulardır.” şeklinde açıklamıştır (Rothe, 2016).

“Layla'nın, dinini yaşamak isteyen başörtülü bir kadın olmasının dışında aynı zamanda bir feminist olduğunu da söyleyen” Rothe (2016), İslam ile bunun çeliştiğini düşündüğünü ve bunu filmde Layla üzerinden nasıl anlattığını sorduğunda de Jong şu şekilde yanıt vermiştir:

“Elbette tüm Müslüman kadınların baskı altına alındığı yanlış bir kanıdır. Ayrıca Kuran'da kadının rolüyle ilgili yüzlerce yorum vardır. Batılı bir bakış açısından, Leyla'nın davranışı grubun köktendinci inancının görüşleriyle uyumlu görünmüyor. Leyla gibi birçok kızla tanıştım. Zeki, açık sözlü, feminist ve kesinlikle itaatkâr değil ama aynı zamanda erkek otoritesini doğal bir şekilde kabul ederler. Kadın ve erkeğin kendi güçleri ve sorumlulukları vardır ve bunlar eşit olarak görülür. Layla'nın durumunda, filmde gördüğümüz gibi, nihayetinde güçlerini ortaya koyan Zine gibi adamlar var. İşte o zaman Leyla, bu adamlarla hiçbir ilgisi olmaması gerektiğine dair acı bir sonuca varır.” (Rothe, 2016).

Senaristler ile röportaj yapan No Film School topluluğu, onlara Layla M. filmi yazma sebeplerini sorduğunda ise şu şekilde bir cevap almıştır:

“Avrupa'da, belki Amerika Birleşik Devletleri'nde de devam eden çok güçlü bir sağ hareket var. Sanırım herkes Faslıları "Eh, onlar Müslüman, yani onlar cihatçı ve IŞİD'e bağlı" diye yargılıyor ve biz de onların bizim gibi insanlar olduğunu belirtmek istedik. Bu yüzden Layla M.'nin Fas kökenli olması çok önemliydi. Avrupa'da bu insanları adeta canavar yapıyorlar ve bu yüzden başörtüsü takan her kadının "Ah hayır, ben IŞİD'e ait değilim" demesi çılgınlık. Kendilerini savunmak zorundalar.” (Buder, 2016)

Layla'nın, IŞİD'e ulaşmadan önce katılmış olduğu “Kız Kardeşler” topluluğundaki kadınların, oyuncu değil gerçek topluluk üyeleri olduğunu belirten de Jong, Layla karakterini canlandıran Nora'nın rolüne çalışırken zorlanmadığını ve gerçekçi eğitim aldığını da belirtiyor (Buder, 2016). Filmde oldukça dikkat çeken bir diğer durum

ise, feminizmin yanı sıra liberal fikirlerin de birlikte gösterilmesi olmuştur. Senaristlere bu soru sorulduğunda;

“Radikalleşen bir kız hakkında bu filmi yapma fikriyle başladık ama içinde bir aşk hikayesi olması da bizim için çok önemliydi. Bu yüzden onun oldukça yüksek eğitilmiş olmasını istedik. Ailesinin çok liberal ve asimile olmasını istedik. Toplumun bir parçası olmak için ellerinden geleni yaparlar. Radikalleşip ailesiyle savaşıyorsa, bunun nedeni Hollanda toplumunun bir parçası olmak istememesidir.” (Buder, 2016)
“Hollanda’da Layla gibi bir sürü kız var. Yüksek eğitilmiş, çok güçlü feminist kadınlar var. Yani gerçekten gerçeğe dayanıyor.” (Buder, 2016)

Filmin eleştirilerinin arasında, The Hollywood Reporter muhabirlerinden Hoeij (2016), filmin güncel ve tarafsız olduğunu ancak bu konuda yapılan filmlerden bir farkı olmadığını ve bu yüzden Hollanda ile sınırlı kalacağını ve uluslararası olamayacağını belirtiyor. Layla gibi feminist ve araştırmayı seven bir genç kadının bile kolayca kandırılabilirliğini, kocası ile Ortadoğu’ya gidene ve orada hapis hayatı yaşamaya başlayana kadar katıldığı örgütün faaliyetlerinin İslam’a uygun olmadığını anlayamamasının filmde oldukça iyi yansıtıldığını ifade ediyor. Layla’nın ailesinin bu konuda etkisi olduğunu, Hollanda’daki Müslümanlara yapılan ayrımcılığı, Orta Doğu’daki vahşete tercih ettiklerini ve bu yüzden kızlarının Avrupa’daki ötekileştirmelere, burka yaşama karşı radikalleşmesine karşı koyamadıklarına dikkat çekerek ailelere bu konuda büyük bir iş düştüğünü belirtiyor.

Layla karakterinin çoğu duygusunun, psikolojik iç savaşlarının ve nasıl kandırılmaya müsait olduğunun, Ürdün’e gittiğinde Layla’nın bulunduğu alanlar dışında bir yerin tam olarak gösterilmemesinin bu kadınların işaretlenmesinin önüne geçilmesi gerektiğinden aynı zamanda filmin adında Layla’nın soyadının tam olarak belirtilmemesinin sebebinin de Layla gibi genç kadınların normal yaşamda çok fazla olmasından, “M.” harfinin de tüm bu kadınları temsil edebileceğinden bahsediyor (Hoeij, 2016). Filmin ilerleyen dakikalarında Layla’nın soyadı, “Mourabit” olarak açıkça söyleniyor (Layla M., 43:58).

Bahsedilen bu kadınların gerçekçi olmasını istediği için gerçek Rahibeler/Kız Kardeşler grubundan kadınları seçen de Jong, bu kadınların birlikte çok iyi anlaştıklarını ve IŞİD’in Militan İslam’ı ile hiçbir ilgisinin olmadığını hatta kendilerinin de bu İslam’a karşı olduklarını altını çizerek belirtiyor. Filmde daha iyi bir etki oluşturması açısından gerçekten radikalleşen ve IŞİD’e katılan birçok kadınla iletişime geçtiğini fakat kendisiyle konuşmayı şiddetle reddettiklerini fakat içlerinden

bazılarını Layla karakterini canlandıran Nora El Koussour ile birlikte konuşarak ikna ettiklerini ve hatta filmde de rol almalarını sağladıklarını da ekliyor (Bowen, 2017).

Eleştirmenlere göre film, genç kadınları IŞİD'e katılmaya ikna eden faktörlerden sadece birini anlatıyor. James'e göre, Layla ile aynı yolda yürüyen gerçek erkekler ve kadınlar henüz belirsiz bir yörüngededir. De Jong'un filmi nihayetinde yanıtladığından daha fazla soruyu gündeme getiriyor ancak cihatçılığın neden hayal kırıklığına uğramış genç insanlara çekici geldiğini merak eden herkes için ilgi çekici bir izleme deneyimi sunuyor (James, 2016).

Aynı zamanda, örgüte katılmak isteyenlerin nasıl ifade edilmesi gerektiğinin de önemli olduğunu söyleyen James'e göre Layla M, kendi öneminin bilincinde ve izleyiciler, teröristleri insanlık dışı canavarlar olarak ifade etmenin, kendilerini neden havaya uçurduklarını anlama konusunda bir işe yaramayacağını farkındadır. İddialı bir şekilde film, bir bireyin bulunduğu kültürle bütünleşmeden terör eylemleri planlamaya nasıl başladığının tam olarak bir açıklamasını arıyor. De Jong'un tezi, "radikalleşmenin çığ gibi büyüyen bir dizi küçük kararlar ve mikro isyanlar topluluğu olduğudur, sonuçta kimse bir hevesle uyanıp IŞİD'e katılmıyor." (James, 2016).

Austin Film Eleştirmenleri Derneği Üyesi Strait (2021) Layla'nın kendi kararlarını uygulamak isteyen bir genç kadın olduğunu, bu kadınların gerçek hayatta çok fazla olduğunu fakat doğru yönlendirilmeleri gerektiğini belirtiyor ve IŞİD'den ayrılıp eve dönmek isteyen insanların karşılaştığı zorlukları açıklıyor. Strait'e göre, filmde Layla'nın kararlarını ifade etmeye çok fazla zaman ayrılıyor ve filmin sonunda Layla'ya ne olduğunu bilmiyoruz. Böylece sadece Layla'nın düşüşünü izlemiş oluyoruz. Buna rağmen Layla M. hala izlenmeye değer bir filmidir.

Amazon adına film eleştirmenliği yapan bir topluluk olan The Panoptic Team, (2016), filmde de anlaşılacağı üzere Avrupa'daki Müslüman gençleri, aşırı gruplara iten durumların, ayrımcılık, aşırı saldırgan polis taktikleri olduğunu ve bu gruplara katılanların var olan karanlığı görmeyi reddettiklerini belirtiyor.

2.2. Soeurs D'armes (Kadınların Silah Kardeşliği) Filmi

2019 yapımı, 1 saat 52 dakikalık uzun metrajlı ve 13 yaş ve üzeri için uygun olan filmle ilgili bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Tablo 2. Soeurs D'armes Filmi Genel Bilgiler

Menşei Ülkeler	Fransa, İtalya, Belçika, Fas (Çekim Yeri: Irak)
Yapımcı	Jad Ben Ammar, Samuel Hadida, Leo Maidenberg
Şirket	Kador, Place du Marché Productions, Davis-Filmler
Senarist	Caroline Fourest
Yönetmen	Caroline Fourest
Oyuncu Kadrosundan Örnekler	Dilan Gwyn (Zara), Amira Casar (Komutan), Camélia Jordana (Kenza), Maya Sansa (Güneş Anne), Esther Garrel (Yaël), Nanna Blondell (Amerikalı Keskin Nişancı), Noush Skaugen (Lady Kurda), Mark Ryder (El Britani)
Tür	Eylem, Dram, Savaş
Dil	İngilizce, Kürtçe, Fransızca, İtalyanca, Arapça
IMDB Puanı	6.0/10
Film Hasılatı	\$540,482

Kaynak: (IMDB, 2019)

Görsel 2. Soeurs D'armes Filmi Tanıtım Afişi

Kaynak: (IMDB, 2019)

2.2.1. Soeurs D'armes (Kadınların Silah Kardeşliği) Filminin Konusu

Soeurs d'Armes (Silah Kızkardeşliği), IŞİD tarafından esir alınan ve köleleştirilen Zara isimli, Ezidi kadının mücadelesini anlatıyor. Zara, IŞİD'den kaçarak uluslararası

bir birlik olan ve çoğunluğu kadınlardan oluşan “Silah Kızkardeşliği” grubuna katılıyor (Dizigom, 2019).

Film, bir Yezidi/Ezidi köyündeki insanların mutlu yaşantısını göstererek başlıyor. Resim yapan (Zara) ve sohbet eden kadınlar, oyun oynayan çocuklar ile mutlu bir Ezidi köy halkı mutlu bir yaşantıyı temsil etmektedir (Soeurs d’Armes, 04:02). Daha sonra IŞİD, köylerine baskın düzenliyor, bu baskınlar IŞİD’in Ezidi köylerine sıklıkla düzenlediği baskınlardan biridir. Önce, İslam dinini seçmeleri gerektiği yoksa kâfir olarak ölecekleriyle ilgili fetva veriyorlar daha sonra da kadınları, çocukları ve erkekleri gruplara ayırıyorlar. Yaşlı erkekleri öldürüyorlar, kadınları köle pazarında satmak için esir alıyorlar, silah kullanabilecek genç erkekleri ve “Aslan Okulu’nda” yetiştirmek için çocukları esir alıyorlar (Soeurs d’Armes, 08:14).

Soeurs d’Armes, 08:16

Baskından dönerken Silah Kızkardeşliği grubu, IŞİD araçlarına saldırı düzenliyor ve birçok üyeyi öldürüyor, bu saldırıyı kadınlar yaptığı için yani erkekleri kadınlar öldürdüğü için ölmeden önce üyeler cennete gidemeyeceklerini düşünüyorlar. Çünkü bir kadın tarafından öldürülen IŞİD üyesi bir erkek kendi kurallarına göre cennete gidemez. Filmde IŞİD komutanını konuşurmak için esir aldıklarında “IŞİD üyesi: Başkomutanın yerini biliyorum. Tek bir şartla söylerim, senin yerine, bir erkek beni öldüreğine söz verecek.” (Soeurs d’Armes, 01:31:14) şeklinde bu durum gösterilmiştir. Ayrıca benzer bir sahnede şu diyalog geçmektedir:

“IŞİD Üyesi: ‘Lütfen bir kadın değil bir erkek öldürsün beni.’”

Kadın Komutan: Kızlar, burada bir erkek gördünüz mü? Burada hiç erkek yok. [Başından vuruyor] (Soeurs d’Armes, 11:31)”

Soeurs d'Armes ,11:31

IŞİD topladığı esirleri, kamp alanlarına götürüyor ve herkesi tek bir yerde toplayarak tekrar elemekten geçiriyor. Yaptıkları elemelerde özellikle köle pazarına gidecek kadınları tek tek kontrol ediyorlar. Yaş, boy ve kilolarını kaydediyorlar ve kadın IŞİD üyeleri onları bu bilgilere göre ayırıyor. Zayıf, uzun boylu, renkli gözlü olması kadının değerini arttırdığı için daha pahalı fiyata satıyorlar (Soeurs d'Armes, 12:45). Bu durum filmde şu şekilde belirtilmiştir: “Yüzüne vurma seni aptal! Ona iyice baktın mı? Ne kadar değerli olduğunu bilmiyor musun?” (Soeurs d'Armes, 13:04).

Sıra Zara'ya geldiğinde, IŞİD üyesi: “Bakire misin?” diye soruyor. Zara, “Hayır” diyor. Çünkü bakire değilse köle pazarında satamazlar ya da çok düşük bir fiyata satabilirler veya öldürürler. Zara, erkek kardeşinin de oğlu olduğunu söylüyor. Fakat, kardeşi küçük olduğu için ablasının ne yapmaya çalıştığını anlamıyor ve kardeş olduklarını söylüyor. O zaman kardeşini de ayırıyorlar, okula gitmesi için ve Zara'yı da bakire olup olmadığını kontrol etmek için bir odaya alıyorlar. Kadın üyeler, telefon ışığı ile muayene ediyor ve bakire olduğunu anlayınca köle pazarına gidecek kadınların arasına Zara'yı da ekliyorlar (Soeurs d'Armes, 14:16).

Diğer tarafta, Silah Kızkardeşliği grubu sürekli eğitim yapıyor. Onlara destek grup olarak gelen erkek savaşçılar da var fakat her zaman asıl savaşanlar kadınlar olmuştur.

“Erkek katılımcı: Daha önce savaşmışlar mı?
Diğer erkek katılımcı: Elbette. Cihatçı adamların ödünü koparıyorlar. Bir kadın tarafından öldürülmenin cennetten uzak tutacağını ve bakireleri esir almanın bunu engelleyeceğini düşünüyorlar.” (Soeurs d'Armes, 15:35).

Bu grup, Uluslararası bir grup, özellikle ABD'den ve diğer birçok ülkeden kadın katılımcılar var. Grubun içinde de ayrı ayrı timler mevcut ve filmin ana karakterleri, kendilerine “Yılan Timi” adını veren alt gruptan oluşuyor. Aynı zamanda bu grup, Silah Kızkardeşliği grubunun, Özel Kuvvetler Birimi çünkü içinde keskin nişancı, birden fazla dil bilen ve kendi ülkelerinde özel askeri eğitim almış kadınlardan

oluşuyor. Kadınlar her zaman birbirlerini destekliyorlar; sadece birlikte savaşmıyorlar, müzik dinleyip dans ediyorlar, şarkılar söylüyorlar, yüzmeye gidiyorlar (Soeurs d'Armes, 16:22).

IŞİD, esir aldığı kadınları köle pazarına gönderiyor ve daha sonra kendi paralarıyla satın alıyor. Bu şekilde kendi içlerinde parayı döndürüyorlar. IŞİD üyesi, pazara geldiğinde kendine göre bir kadın arıyor:

“Satıcı: Bunu al yüzünü biraz yaralamışlar ama diğer yerleri sapasağlam. Ya da bunu al. Bu çok çok taze. Şu tertemiz gözlere baksana ve şu tertemiz dişlere.
–İyi bir fiyatı olmalı. –Elbette. –Tamam, onu [Zara’yı] alacağım.” (Soeurs d'Armes, 20:40).

Soeurs d'Armes, 20:54

IŞİD üyesi, Zara'nın yanına gidip kapıyı kilitliyor ve onu Kelime-i Şahadet getirmesi için zorluyor, dövüyor ve tecavüz ediyor. Zara, odada günlerce esir tutuluyor fakat evin kadını onun evde olmasını istemiyor (Soeurs d'Armes, 23:46). Kadın, Zara'ya kocasından korktuğu için yardım edemiyor fakat onu eşyaları taşıması için pazara götürüyor. Zara, orada bir yolunu bulup kaçıyor fakat kadın IŞİD üyeleri, sürekli her yerde “Ahlak Polisi” olarak kadınları, Makyaj yapmışlar mı, burkalarının altına yasaklı kıyafet giymişler mi, yanlarında eşleri var mı diye kontrol ettikleri için Zara'nın tek başına dolaşıyor olmasından şüphelenip onu yakalıyorlar (Soeurs d'Armes, 44:40).

Soeurs d'Armes, 44:50

Zara, bir şekilde evden kaçtığında IŞİD’den kaçabilenlerin gittiği gizli kamp yerine ulaşıyor. Bu sırada IŞİD oraya baskın yapıyor ancak son anda Silah Kızkardeşliği grubu bölgeye geliyor (Soeurs d’Armes, 52:55). IŞİD ve Yılan Timi çatışmaya giriyor, Yılan Timi tüm üyeleri öldürüyor ve kamptaki tüm insanların güvenliğini sağladıktan sonra gitmeye hazırlanırken Zara onlara katılmak istediğine karar veriyor ve kampta bulunduğu abisine ve annesine not bırakarak kamptan Yılan Timi ile birlikte ayrılıyor (Soeurs d’Armes, 01:03:56). Zara’nın katıldığı timin amacı filmde şu şekilde belirtilmiştir:

“Yeni Üye: Feminist bir devrim değil mi?

Komutan: Evet, haklısın. Bu aynı zamanda feminist bir devrim. Annelerimiz savaştı, kızlarımız savaşıyor. Özgür kadınlar istiyoruz, hayattaki hedefimiz bu. Yeni ve daha yeni toplum yaratmak istiyoruz.

Yeni Üye: Telefonlarımızı geri alabilir miyiz?

Komutan: Telefon yok, seks yok, hayat yok. Buraya savaşmaya geldiniz. Tamam mı? (Soeurs d’Armes, 30:50)”

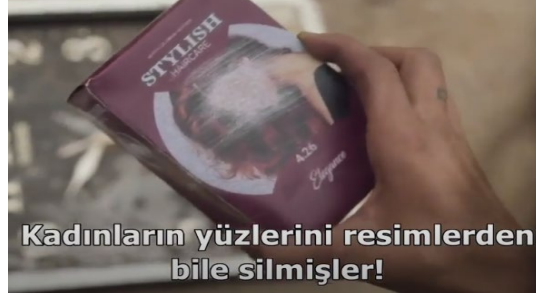

Soeurs d’Armes, 30:54

Yeni katılımcılardan sonra, grup, bir toplantı düzenleyerek yeni isimlerini belirliyor. Zara yeni isminin, Kızıl Yılan (Red Snake) olmasını istiyor çünkü “Kızıl rengi Yezidiler için önemlidir ve sizler, Yılan timi hayatımı kurtardınız” diyor. Ve her birine grubun lideri tarafından bir kurşun veriliyor, bu kurşun düşmanın eline düşerlerse son bir hakları kalması ve kendilerini kurtarma ihtimallerinin artması için veriliyor. Tüm kadınlar, bir yakınlarının intikamını almak için IŞİD’e karşı savaşan bu gruba katılmaya devam ediyorlar (Soeurs d’Armes, 01:14:13).

IŞİD’in yaşadığı alanlara gizlice yaklaşıp günlerce gözetleyip beklemedikleri anda özellikle ağır silahlarla evleri, araçları patlatıyorlar ve köyleri uçaklarla bombalıyorlar. Daha sonra da köydeki tüm IŞİD bayraklarını indirip kendi bayraklarını asıyorlar. Binaları tek tek kontrol ediyorlar. (Soeurs d’Armes, 01:19:43). IŞİD kadın yüzünün açıkta olmasını günah kabul ettiği için, eşyalarda, reklam broşür ve kutularında da kadınların yüzlerini siliyor. “Kadınların yüzlerini

resimlerden bile silmişler.” ifadesiyle bu durum filmde gösterilmiştir (Soeurs d’Armes, 01:21:14).

Soeurs d’Armes, 01:21:14

Genel anlamda, IŞİD’e karşı silahlı mücadele yürüten kadınların anlatıldığı filmde kardeşini kurtaran Zara ve IŞİD’in bölgedeki yapısına ciddi zarar vermesiyle sona ermektedir. Film sonundaki yazı da bu durumu yansıtmaktadır: “Bu film halkının hayatını kurtarmak için hayatlarını kaybeden kadınlara adanmıştır.” (Soeurs d’Armes, 01:48:24).

2.2.2.Film Hakkında Yorumlar

Film ilk gösterimini, 2019 yılında Mısır’da düzenlenen El Gouna Film Festivali’nde yapmıştır. Senarist Caroline Fourest, Suriye ve Irak’taki IŞİD’e karşı savaşa katılan uluslararası gönüllülerin gerçek hayattaki başarılarından esinlendiğini belirterek filmin feminist bir savaş filmi olduğunu ve aynı zamanda filme adını veren Silah Kızkardeşliği grubunun da gerçekte var olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda filmin önündeki en büyük engellerden birinin, Eva Husson’ın yaptığı “Güneşin Kızları” filmi olduğunu belirtiyor, benzer bir film olduğu algısı nedeniyle filmin izlenmeyeceğinin söylenmesi, film vizyona girmeden önce oluşan bir önyargı olarak da görülmüştür (Goodfellow, 2019).

İlk gösterimini Süleymaniye Film Festivali’nde yapan ve aynı zamanda festivalin açılış filmi olan Kadınların Silah Kardeşliği adlı film, seyirciden büyük ilgi görmüştür (BİA Haber Merkezi, 2019). Festivale Kürtçe dili ile katılan film, eleştirilenlerin ilgisini çekmiştir. Buna göre; Güneş’in Kızları (Les Filles du Soleil) filmi ile kıyaslanmakta ve hikâyenin bir savaş hikayesi olmamasına rağmen, filmin savaş filmi olarak anlatılması eleştirilen konulardan bazılarıdır. Film bunlara rağmen, kalıcı bir etki bırakmayı başarmıştır. Filmin gerçek olaylara dayandığı filmde belirtilse de sahnelerin kurgu olduğunu sürekli belirten senarist Fourest, daha önceki

filmlerinin çoğunu belgesel niteliğinde yazdığı için bu filmde de bir belgesel gerçekliğinin seyirci tarafından arandığını ancak filmin bu beklentiden farklı bir içeriğe sahip olduğunu belirtmiştir (Riaux, 2019).

Güneş'in Kızları filmindeki kadın grubun, Silah Kızkardeşliği'ndeki kadın gruba göre daha özgür oluşu, iki film arasında seyirci gözünde bir çelişki oluşturmuş ve bu çelişki sebebiyle film istenen etkiyi seyirci üzerinde bırakamamıştır (Bornet, 2019). Filmde, çoğu dinin ve milletin aynı konu üzerinden ortak bir mücadelede birleşmesi, grubun uluslararası bir nitelik kazanması nedeniyle tek bir millettten oluşan savaşçı grup klişesinden farklı bir film içeriği oluşturulabilmiştir (Martineau, 2019).

Kadınların savaşmadığı zamanlarda, beraber vakit geçirdiği sahnelerin, filmde beklenen duygusallığı yansıtmadığı ve bunun yanı sıra savaş sahnelerinin de beklenildiği kadar etkileyici olmadığına dikkat çeken eleştirmenler, sadece anlatılmak istenilenin yalın bir şekilde anlatıldığını ve bu sebeple de filmin seyirci üzerinde yeterince etki bırakmadığını söylemişlerdir. Senaristin, belki de bu durumu kapatmak için, Ezidi ana karakterin yanına, Avrupa'dan gelen biri Müslüman diğeri Hristiyan fakat aynı amacı taşıyan iki yakın arkadaşı dahil ettiğini düşünmüşlerdir (Roland, 2019). Fourest'in yaptığı bir diğer hatadan bahsederken eleştirmenler, bu hatanın filmi oldukça basitleştirdiğini düşünmüşlerdir. Bu hata, şüphesiz Kürtlerin oldukça taraflı bir şekilde savunulmasıdır (Onana, 2019; Walter, 2020).

Metropolitan Filmexport'un senarist ile yaptığı röportajda (2019), belgesel yazımından savaş filmi kurgusuna geçişinin sebebi sorulmuştur. Fourest: "Bu konuyu çok destansı buldum... Bu savaşta, kadınlar hayatları boyunca baskıya uğramışlar, cinsel köle olarak satılmakta buna dahil ve bunun intikamı için silaha sarılmış ve IŞİD'in cellatları olmayı seçmişler. Bundan daha sinematik bir destan olabilir mi?" şeklindeki cevabıyla, bu kadınların öyküsünün anlatılması gerektiğini savunmuştur. Aynı şekilde, Ezidi kadınları seçme sebebini şu şekilde açıklamıştır:

"2014 yılında IŞİD'in Ezidi köylerine yaptığı baskınlar tam anlamıyla bir soykırımdı. Erkekleri öldürüldü, kadınlar tecavüze uğradı ve kaçırılarak köle olarak kullanıldı, bazıları kaçmayı başarabildi. Kaçmayı başaranların, intikam hırsı ile dolması ve bu kişilerin çoğunluğunun da kadınlar olması önemli bir durum. Bu kadınlar, tam anlamıyla kurbandan savaşçıya geçmişler ve anlatılmayı hak ediyorlar." (Metropolitan Filmexport, 2019: 3-4).

Zara karakterini birçok Ezidi kadının hikayesinden alıntılar yaparak oluşturduğunu söyleyen senarist, ayrıca karakteri yazdıktan sonra da tanıştığı Ezidi kadınlarda aynı hikayeleri gördüğünü ve aslında hepsinin hikayesinin aynı olduğunu söylemiştir. Fourest'e göre, Ezidi kadınların başına gelenlerin, bu mücadeleyi haklı kıldığını ve bu durumun yansıtılabileceği en iyi platformun sinema olduğunu, bu yüzden bir savaş filmi -feminist bir savaş filmi- yazdığını, amacının uzman çevrelerin veya makale okuyucularının çok ötesinde, mümkün olduğunca halka ulaşmak olduğunu belirtiyor (Metropolitan Filmexport, 2019: 4). Senarist Fourest ayrıca filmle ve filmin amacıyla ilgili şu açıklamayı yapmıştır:

“İŞİD’in esir aldığı kadınları sınıflandırması ve erkekleri öldürmesi, şiddetin en üst düzeyi olmakla birlikte, bunu oldukça yoğun bir şekilde yapıyor. Bunu nasıl hatasız başardıkları ayrıca incelenmesi gereken bir konu. İŞİD, bunu yapması için adamlarını çok iyi örgütüyor. Özellikle sosyal medyayı kullanması örgüt için büyük bir avantaj, İŞİD’in interneti olduğu için, Ezidilerin de bir filmi olsun istedim. [...] İŞİD üyelerinin fanatikliği ve kadın düşmanlığı onların aleyhine olmuştur. Çünkü bu korku onları, bir kadın tarafından öldürülme korkusuna itmiştir. Hele bu kadın Müslüman olmayan bir kadınsa, korkuları iki kat artmıştır. İŞİD’e katılan kadınların hepsi, orada daha iyi bir hayata sahip olabileceklerine inandılar. Bu filmlerde anlatılan hikayelerin hepsi gerçek.” (Metropolitan Filmexport, 2019: 4-5).

Filmdeki Silah Kızkardeşliği grubunun komutanı rolünü oynayan Amira Casar, bu film için Fourest'e destek verdiklerini ve filmin, kendilerini savunmak için savaşan bu kadınların sesinin duyulması ve onlara teçhizat yardımı yapılması gerekliliği konusunda kamuoyuna çağrı niteliğinde olduğunu belirtmiştir (Metropolitan Filmexport, 2019: 14).

Son olarak, 2019 yılında Hamburg’da düzenlenen Kürt Filmleri Festivali’nde ilk gün gösteriminde yer alan film, PKK terör örgütünün Suriye’deki kolu olan YPG’nin kadın kolu YPJ’nin dikkatini çekmiştir. Filmdeki Silah Kızkardeşliği grubunun, kendilerinden bahsettiğini ve kadınların Avrupai tarzda mücadele ettiğini bu yüzden kendileri için tam bir hayal kırıklığı olduğunu belirtmiştir (Polat, 2019). 2019 yılında, CCFR (Collectif Des Combattantes Et Combattants Francophone Du Rojava- Fransızca Konuşan Savaşçılar Ve Rojava Savaşçıları Kolektifi) komitesi de sosyal medya üzerinden yayınladığı bildiride filmin “tarihi gerçekliği çarpıttığını” savunarak kınadığını açıklamıştır (Guen, 2019).

2.3. Le Ciel Attendra (Cennet Bekleyecek) Filmi

2016 yapımı, 1 saat 45 dakikalık uzun metrajlı ve 15 yaş ve üzeri için uygun olan filmle ilgili bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Tablo 3. Le Ciel Attendra Filmi Genel Bilgiler

Menşei Ülkeler	Fransa
Yapımcı	Marie-Castille Mansiyon-Schaar
Şirket	Söğüt Filmleri, Union Générale Cinématographique (UGC), Fransa 2 Sinema
Senarist	Marie-Castille Mention-Schaar ve Emilie Freche
Yönetmen	Marie Castille, Mentian Schoor
Oyuncu Kadrosu	Noémie Merlant (Sonia), Naomi Amarger (Melaine), Sandrine Bonnaire, Clotilde Courau, Zinedine Soualem, Yvan Attal, Ariane Ascaride
Tür	Dram
Dil	Fransızca, Arapça
IMDB Puanı	6.9/10
Film Hasılatı	\$1.981.458

Kaynak: (IMDB, 2016)

Görsel 3. Le Ciel Attendra Film Afışı

Kaynak: IMDB, 2016

2.3.1. Le Ciel Attendra (Cennet Bekleyecek) Filmi Konusu

Filmde 16 yaşındaki Melaine ve Sonia'nın hikayesi anlatılıyor. Birbirinden habersiz ve birbirinden farklı ailelerde yaşayan bu iki kızın IŞİD tarafından nasıl kandırıldığı ve bir annenin IŞİD'e katılan kızını kurtarmaya çalışma mücadelesi ele alınmıştır. Aynı zamanda, çocukları IŞİD tarafından kandırılarak kaçırılan ve çocuklarına ulaşmaya çalışan ailelerin, çocukları kurtulduğunda onlara nasıl davranması gerektiğini ve onların kandırılmalarının anlaşılır olduğu çünkü IŞİD'in bunu çok başarılı bir şekilde yaptığının bir psikolog tarafından ailelere anlatıldığı bir aile topluluğu filmde çoğu sahnede mevcuttur (Le Ciel Attendra, 2016: 00:41).

Bu aile grubunda, ailelerin çocuklarıyla ilgili anlattıklarından görülüyor ki, IŞİD tarafından kandırılan çocukların sadece ilgisiz ailelerin veya Müslüman ailelerin çocukları olmadığı aksine ailesiyle sorunsuz olan, ailesinin sürekli ilgilendiği ve farklı dinlere mensup ailelerin çocuklarının da IŞİD tarafından kandırılarak kaçırıldığı anlatılmaktadır (Le Ciel Attendra, 2016: 01:14). Filmde psikolog tarafından ailelere şu şekilde bir açıklama yapılıyor:

“Çocuklarınızın, isimlerini değiştirip değiştirmediği çok önemli. Eğer isimlerini, örgütün istediği şekilde değiştirdilerse bu benliklerinden vazgeçtikleri ve tamamen onlar gibi oldukları anlamına gelir. İsimleri Müslüman adıyla bulaşsa bulaşsa bir sorun yok fakat “Umm” ile başlıyorsa bu örgütün belirlediği bir isimdir. Eğer sadece, Kuran okuyorlar ve başarılarını örtüyorlarsa, bu sadece İslam'dır, terörizm değildir. Bunları analiz edeceğiz, vicdan özgürlüğü mü yoksa vicdan esareti mi?” (Le Ciel Attendra, 2016: 17:35).

Filmde ailelerden biri psikoloğa, IŞİD'in kalaşnikof ve yavru kedi ile ilgili oluşturduğu bağı sordığında, psikolog bu soruyu şu şekilde cevaplıyor:

“Psikolog: Kalaşnikof ve yavru kedi başlık parası anlamına gelir. Bir kızla evlenmek için ödenir. Üyeler onları internette baştan çıkarıyor. Koruyucu prens gibi görünüyorlar, Skypetan evlenme teklifi ediyorlar. İslam'da aslan koruyucudur, peygamber yavrularını koruyan aslandır. Yavru aslan alamayacakları için yavru kedi alırlar. Kadınlar oraya gidince patlayıcı ya da kalaşnikof veriliyor. Birini seçmeleri isteniyor. Onları baştan çıkaran prensin yanına gideceklerini sanıyorlar. Ama onlar çocuklarla evlenip Avrupa'da yaşıyorlar. O prenslerle hiç tanışmıyorlar. Bir kilit altındaki eve tutuluyorlar. Su, elektrik veya yatak yok. Onları satın almak isteyen isteyen ilk erkekle zorla evlendiriliyorlar. IŞİD'in üyelik el kitabında şöyle yazıyor, ‘Onları kendinize olabildiğine muhtaç bırakın. Günde yirmi kere konuşun. Yaptıkları her şey için fikrinizi almalarını sağlayın.’. Bağımlılık yaratıyorlar. Bu sıradan bir ergenlik krizi değil. Bir tane bile genç kadın geri dönemedi. (Le Ciel Attendra, 2016: 1:11:50).

Anlatılan ilk karakter Sonia, kendisiyle ilgilenen ve mutlu bir aile ortamında yaşıyor. Sonia, daha önce Suriye'ye gitmek için evden kaçmış fakat ailesi onu yakalamış ve daha iyi bir ortamda yaşaması için hayatlarında yenilikler yapmış fakat Sonia yeniden, ilk kaçtığından iki ay sonra IŞİD ile tekrar temasa geçince, zaten yetkililer tarafından izlendiği için, evine yapılan bir baskınla tutuklanıyor (Le Ciel Attendra, 2016: 05:28) Örgütün, Fransa'da saldırı planladığı ve Sonia'nın da bu plana dahil olduğu öğreniliyor (Le Ciel Attendra, 2016: 10:39). Sonia'ya ev hapsi cezası veriliyor. Telefon ve internet kullanması yasak ve evden dışarı sadece ailesiyle ve devlet görevlileriyle çıkabiliyor. Eve döndüklerinde, ailesi telefonunu ve Kuran'ını elinden alıyor. Bu durum, Sonia'nın daha fazla hırçınlaşmasına sebep oluyor. Babasıyla kavga ediyor ve Arapça konuşarak babasını daha fazla sınırlendirmeye çalışıyor (Le Ciel Attendra, 2016: 11:28). Sonia, bağlılığını şu şekilde ifade ediyor:

“Anne: Şu sözlerine bak, bir deli gibi konuşuyorsun.

Sonia: Deli olan sensin, hepimiz öleceğiz, dünyanın sonu geldi anne, sen bir kafirsin, cehenneme gideceksin, cennete değil.”

Anne: Cennetin canı cehenneme.

Sonia: Eğer peygamber için bunu yaparsam anne, birlikte olucaz, sonsuza dek.

Anne: Neden 17 yaşında ölmek istiyorsun, ha?

Sonia: Ölümü senin hayatı sevdiğinden çok severiz.” (Le Ciel Attendra, 2016: 16:01).

Le Ciel Attendra, 16:18

Sonia, odasının duvarlarına, tebeşirle Arapça harfler yazmaya ve odasında teyemmüm abdesti almaya başlıyor (Le Ciel Attendra, 2016: 27:51). Bu durumla daha fazla baş edemeyen aile, psikologun terapi seanslarına başvuruyor. Sonia, psikologa karşı öfkeli bir şekilde şu şekilde konuşuyor:

“Sonia: Ben kafirlerle konuşmam.

Psikolog: Ben kafir değilim. Çocukken Müslüman oldum. Ancak kimin kafir olup olmadığına sen karar veremezsin. Bunu sadece Tanrı bilir.

Sonia: Dosyama sürekli yeni isimler ekliyorsunuz. O isimlerin hiçbirini tanımıyorum.

Psikolog: O isimleri tanımıyor olabilirsin. Ama seni ekmek alman için aralarına almadılar Sonia. Ülkemizde saldırı hazırlığı yapan yabancılarla internet üzerinden konuştun. Senin mağdur olduğuna da biliyorum. Ama her bir üye sürekli başkalarını aralarına katıyor. Bu işin sonu yok. Siz şu anda bir ölüm zinciri oluşturuyorsunuz.

Psikolog: Dünyanın sonu geldi, orda ölmeliyiz dediklerinde neden onlara inanıyorsun?

Sonia: İşaretler var. Esad halkına gaz sıktı, kimse tepki vermedi, bu Kuran'da var. Eğer orda şehit olursam yetmiş kişiyi cehennemden kurtarırım. Annemi, babamı, kardeşimi. Cennetten önce hayat tam bir işkence.

Psikolog: Anlıyorum. Peki oraya gidemeyeceğini anladığın zaman ne hissettin?

Sonia: Nefret! Onlar da benden nefret etti. Dosyanıza adım yazıldığı için artık onlara katılamazmışım ama tek bir görev yapabilmişim.

Psikolog: Fransa'da bir saldırı düzenleneni istediler. Senden masumları öldürmeni istediler farkında mısın? Peki ya annen? Suriye'ye gidersen annen ölür. Biliyor musun İslam'da cennet annelerin ayakları altındadır. (Le Ciel Attendra, 2016: 35:17).”

Le Ciel Attendra, 36:07

Sonia, IŞİD tarafından kandırılan diğer genç kadınlarla birlikte psikologun başka bir terapisine katıldığında şu şekilde bir konuşma gerçekleşiyor:

“Psikolog: Çarşafı nasıl hissediyorsunuz?

Sonia: Sanki bir kabarcığın içindeyim. Korunuyorsun. Bacılar böylece birbirini sokakta tanıyor. Yalnız hissetmiyorsun. Güçleniyorsun.

Genç kadınlardan biri: Ben böyle hissetmedim. Ben hiç yalnız hissetmedim.

Psikolog: Evet, kasten yapıyorlar. Çarşaf kendiniz olmamanız için icat edildi. Başörtüsünün aksine çarşaf sizi siz yapan şekli gizliyor. Hepinizi aynı gibi gösteriyor. Onların istediği de bu, örgüt yavaş yavaş kimliğinizin yerine geçiyor. Artık var olmuyorsunuz.

Genç kadınlardan biri: Bana çarşafın mecburi olduğunu ve annemin bunu kabullenmek zorunda olduğunu söylediler.

Psikolog: Bu seni aileden koparma stratejisi ve amaçları aranızda çekişme oluşturmak. Annenle aran ne kadar kötüyse, seni o kadar korur gibi görünürler. Sana bir koza ördüklerini ve seni hiç bırakmayacaklarını düşünürsün. Sonunda onlara kendisi aileden daha çok muhtaç olursun. Bu kasıtlı yapılan bir şey tamam mı? Aileniz aslında İslam yüzünden değil, İslam'a benzer bir şey yüzünden travma geçiriyor. Onların örgütünden misiniz yoksa gerçek Müslüman mısınız anlamıyorlar. (Le Ciel Attendra, 2016: 57:18).

Sonia, gündüz okulda ve otobüste erkekler ile karşılaşınca IŞİD'in öğrettiklerini hatırlayarak korkmaya başlıyor ve gece tekrar IŞİD'in yayınladığı videoları izliyor. Daha sonra bunu yaptığı için pişmanlık duyuyor ve annesinin yanına gidiyor: “Sonia:

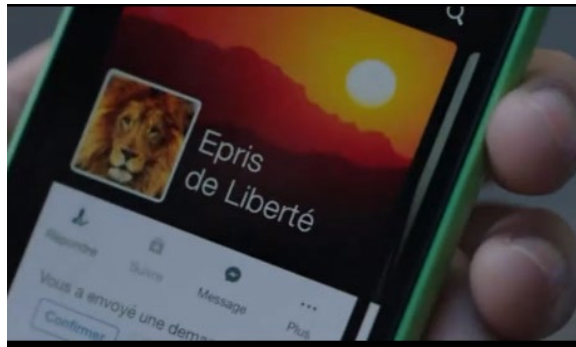
Ben yine kendime engel olamadım ve okuldan çaldığım bir telefonda internete girdim. Beynimin içinde bir ses oraya dönmemi söylüyor. Artık dayanamıyorum anne. Burada kalmaktan korkuyorum, oraya gitmekten de korkuyorum. Dayanamıyorum anne.” (Le Ciel Attendra, 2016: 1:06:08).

Le Ciel Attendra, 01:05:56

Sonia'nın son sahnesinde, Sonia, bacıların onu yetişkin gibi giydirmesi ve makyajını yapmasından sonra, havaalanına gidiyor fakat bilet kontrolünden geçtikten sonra bayıldığı için ailesine haber veriliyor ve son anda Suriye'ye gidemiyor (Le Ciel Attendra, 2016: 1:32:32)

İkinci karakter Melaine, babasız büyümüş ve annesiyle birlikte yaşayan mutlu bir genç kadın. Annesiyle arası iyi ve her konuyu birlikte konuşabiliyorlar. Aynı zamanda profesyonel çello çalıyor ve sosyal çevresi gelişmiş, yardım kampanyaları düzenleyen ve bu kampanyalara katılan bir kız ve düzenli olarak, büyükannesini hastanede ziyaret ediyor (Le Ciel Attendra, 2016: 06:14). Melaine, sosyal medya hesabında sürekli, özgürlükten ve özgür olmaktan bahsetmektedir. Bu yazıları ile IŞİD'in ilgisini çekiyor ve okuldayken bir IŞİD üyesi “Özgürlük Aşığı (*Epris de Liberte*)” kullanıcı adıyla Melaine'e arkadaşlık isteği gönderiyor. Profil fotoğrafında, IŞİD'in erkek üyelerini temsil eden bir “Aslan” fotoğrafı bulunmaktadır (Le Ciel Attendra, 2016: 09:31).

Le Ciel Attendra, 09:40

Melaine, sosyal medyada büyükannesinin vefatını paylaşıyor ve ne kadar üzgün olduğunu belirtiyor. IŞİD üyesi -adının Mehdi olduğunu öğrendiğimiz Özgürlük Aşığı isimli profil- bu duruma üzüldüğünü söylediği bir mesajla, Melaine ile yakınlık kurmaya başlıyor. Genç kadına, inançlı olup olmadığını soruyor ve kendisinin Müslüman olduğunu ve aslında tüm insanların Müslüman olduğunu söylüyor. Bu düşünceden etkilenen Melaine, Mehdi ile konuşmaktan hoşlandığını düşünüyor. Mehdi, genç kadına telefon numarasını veriyor ve kendisini aramasını söyleyerek çıkıyor (Le Ciel Attendra, 2016: 25:36).

Mehdi, Melaine'e sürekli ona iltifat ettiği mesajlar göndererek kendine çekmeye çalışıyor. "Bir kraliçe kadar güzelsin. Benim ol istiyorum. Tenin bembeyaz" (Le Ciel Attendra, 2016: 39:40). Sürekli genç kadına, İslam dininin yok edilmeye çalışıldığına, kapitalizmin tüm ülkeleri nasıl ele geçirdiğine, insan zihniyle nasıl oynandığına dair videolar gönderiyor ve bunları onun iyiliği için ona gönderdiğini söylüyor (Le Ciel Attendra, 2016: 41:35). Melaine bu videodaki bahsi geçen mesajları ve iddia edilen illüminati şifrelerini heyecanlanarak arkadaşlarına anlatıyor. Arkadaşları ona inanmadığında sinirlenip Mehdi'ye kendini daha yakın hisediyor (Le Ciel Attendra, 2016: 43:42).

Melaine'e çocukların öldürüldüğü, kadınların tecavüze uğradığı erkeklerin vurulduğu videoları gösteriyor ve bunları büyük güçlerin yaptığını, buna izin vermemeleri gerektiğini söylüyor ve Melaine bu videoları ağlayarak izliyor, kim veya ne olduğunu bilmediği bu güçlerden nefret ettiğini, onlardan midesinin bulandığını söylüyor.

"Mehdi: İnsanlar bilmemeyi yeğliyor. Sen farklısın. İslam bu komplolarla savaşıyor. Bunu bildikleri için bizi öldürüyorlar. Bu yüzden Cihat'a katılmaya karar verdim. Suriye'ye gidicem ve onlarla savaşcam, öleceğimi bilsem bile.

"Melaine: Ölmekten korkmuyor musun? Ölmeni istemiyorum.

Mehdi: Sen çok güzelsin. Benim saf elmasımsın. [Melaine, Mehdi'ye öpücük emojisi gönderiyor.] Beni öpemezsin. Senin kocan değilim. Sen safsın, etrafındakiler gibi değilsin, özelsin, bunu hemen anladım, senin tek eksiğin İslam." (Le Ciel Attendra, 2016: 49:56).

Bu sözünün üstüne Melaine, Müslüman olmaya karar veriyor ve odasında örtünerek tek başına Kelime-i Şahadet getirerek Müslüman oluyor. Bunun üzerine hemen Mehdi ile iletişime geçiyor ve çarşaf giymeye başlıyor. "Mehdi: Din değiştirenleri seviyoruz. Daha fazla ciddiye alıyor ve daha fazla iyi eş oluyorsunuz. İsmi seçtin mi? Umm Havva olsun." (Le Ciel Attendra, 2016: 1:00:18).

Le Ciel Attendra, 01:00:18

Melaine, Suriye'ye gitmeden önce son kez Mehdi ile görüntülü konuşuyor:

“Mehdi: Çok güzelsin. Şu anda neden yürüyorsun?”

Melaine: Odama gidiyorum. Çünkü annemin yanında duramam, o beni anlayamaz.

Mehdi: O bir kafir, seni anlayamaz. Sen benim olacaksın. Karım olacağını söyle. Allah için yaşayıp onun rahmetiyle mutlu olacağız. Ben hep yanında olacağım. Korkmana gerek yok. (Le Ciel Attendra, 2016: 1:15:13).

Melaine, bu süreçte Müslüman kız arkadaşlarından ailesine kadar herkesle dini tartışmalara girerek çevresinden kopan bir genç haline gelmektedir. Mehdi, Melaine'i Suriye'ye gelmeye ikna etmek üzere olduğunu bildiği için, sürekli ona mesajlar göndererek vazgeçmesini önlemeye ve aklını tamamen çelmeye çalışıyor. Genç kadına diğer IŞİD üyesi, kadınların da mesaj atmasını istiyor. Böylece, Melaine, sürekli atılan mesajlar sayesinde başka bir şey düşünemez hale geliyor.

“IŞİD Üyesi Kadın: Okuldaki hurafelerle ne öğreneceksin ki? Seni kandırıyorlar.

Mehdi: İslam'ı öğren! Bana cevap ver.

IŞİD Üyesi Kadın: Uyan kardeşim.

Mehdi: Benim gibi her şeyi bırakmaya hazır mısın? (Le Ciel Attendra, 2016: 01:21:42)

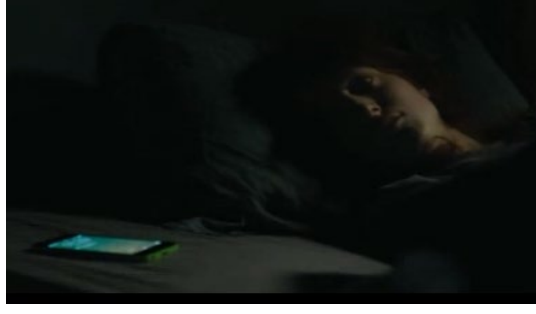
Melaine, bu mesajlar ile iyice baskıya maruz kalıyor ve ezan okunur okunmaz dersten koşarak çıkıp namaz kılmaya gidiyor. (Le Ciel Attendra, 2016: 1:23:16).

Geceleri de aynı şekilde baskı kurmak için mesajlar göndermeye devam ediyorlar:

“IŞİD Üyesi Kadın: Allah'ın Kafirün süresinde ne dediğini unutma!

Mehdi: Hangisini tercih ediyorsun? Dünyayı kurtarmayı mı anneni mutlu etmeyi mi?

IŞİD Üyesi Kadın: Hangisi? Dünyayı kurtarmak mı anneni mutlu etmek mi? Umm Havva, bu alçak dünyayı bırak.” (Le Ciel Attendra, 2016: 1:26:48).

Le Ciel Attendra, 01:27:06

Melaine, artık Suriye'ye gitmeye karar veriyor ve bir kadın üye onu havaalanına bırakıyor. Melaine'e yetişkin bir kadın gibi giyinmesini ve makyaj yapmasını söylüyorlar ve uçağa binmeden önce dekoltesini açmasını istiyorlar. Melaine, hiçbir sorun yaşamadan uçağa biniyor ve Suriye'ye gidiyor (Le Ciel Attendra, 2016: 1:30:36).

Bir diğer karakter, Melaine'in annesi ve onu IŞİD'in elinden kurtarmaya çalışan bir anne olan Sylvie. Kızı Melaine, ondan gizli IŞİD'e katılmak üzere Orta Doğu'ya gitmiş ve kızına ulaşabilmek için tehlikeli bağlantılara başvuruyor. Kızının IŞİD'e katılacağını önceden fark etmediği için kendini suçluyor (Le Ciel Attendra, 2016: 30:39). Bu sebeple, kızına ulaşabilmek ve onu anlayabilmek için bu kadın da psikologun grubuna katılıyor. Psikolog, aileleri şu şekilde uyarmaktadır: "Çocuklarınız o sitelere girdikleri zaman, IŞİD üyeleriyle konuştuklarını fark etmezler. Asla seni üye yapacağım demezler. Bilakis, onlara faydalı olacakları ve isyanı gerçekleştirecekleri söylenir. Derler ki: 'Sen anlayabiliyorsun, diğerleri resmen ayakta uyuyor.' Onlara, seni kurtaracağız derler." (Le Ciel Attendra, 2016: 47:11). Sylvie, kızının gittiği yeri (Suriye-Rakka) internetten araştırıyor ve oraya gidebilmek için resmî kurumlardan kaçakçılara kadar birçok kişiyle görüşmesine rağmen, kızını kurtarmaya gidemiyor.

2.3.2. Film Hakkında Yorumlar

Kadın merkezli dram filmi Cennet Bekleyecek'de, yazar-yönetmen Marie-Castille Mention-Schaar, genç kızların neden IŞİD'e üye toplayanların pençesine takıldığına dair bazı önemli noktalara değiniyor. Çocuklarının odalarında ne yaptığını merak eden ebeveynleri etkileyecek olan filmin, gerçekçi bir sahneleme anlayışı olmadığı söylenebilir. Son beş yıl içinde binlerce genç Fransız yetişkin kadının IŞİD'e

katılmak üzere Suriye'ye kaçtığını belirten raporlarla birlikte Cennet Beklesin filminde tasvir edilen türden olaylar kesinlikle gerçeklere dayanıyor (Mintzer, 2016).

Diğer taraftan, filmde anlatılan olayların gerçek olması, filmi eleştiriye tamamen kapatmıştır çünkü filme yapılacak bir eleştiri veya olumsuz bir değerlendirme, seyirciye ulaşması beklenen ana fikrin ulaşmasını engelleyebilir. Buna göre:

“Yine de filmde eleştirilecek nokta şudur, IŞİD'in savunmasız gençleri örgüte alma konusunda korkunç derecede iyi bir iş çıkardığını kimse inkâr edemez, ancak film bu durumu basitleştirmiş ve bu sebeple her şey sadece melodramatik hissettirmiş. İzleyiciler, genç kadınlara ve ailesine üzülmekten IŞİD'in yapmış olduğu bu korkunçluğu göz ardı edebilirler.” (Weissberg, 2016).

Senarist, bu gerçekliği, Irak ve Suriye'deki radikal İslami gruplara katılmak için evden ayrılan binlerce genç kadının gerçekliğini araştırmak için senaryoya dahil etmiştir. “Bu kızların motivasyonları nelerdir?” sorusu filmin de temel sorusudur. Senaryo, cihatçı grupların çok genç kadınları işe almak için kullandıkları yöntemleri ayrıntılı bir şekilde açıklıyor ve sonuç beklenenin aksine istikrarlı aile çevrelerinden geldiklerini gösteriyor. Genç kadınlar, ailelerinin gözünde anlaşılmaz ancak idealizm tarafından motive edilen kararlar alırlar. Tüm bunlar sebebiyle, film bu kadınların hayatlarında, terörün nasıl kök saldıgını gösteren bir çalışma olarak görülebilir. (Galvan, 2017).

Lemercier, filmle ilgili şu soruyu sormaktadır: “Film aslında seyirciyi iki tercih arasında bırakıyor gibi görünüyor: Anneni üzmemek pahasına dünyayı kurtarmayı mı seçersin; yoksa annen için bundan vazgeçebilir misin?” IŞİD'in bu baskısına maruz kalan genç kadınları ve onların ailelerini, psikolog Donia Bouzar ile bir masa etrafında toplama fikri filme oldukça önemli bir gerçekçilik katmış (Lemercier, 2016). Filmde kendi adı ile rol alan Dounia Bouzar'ın gerçek hayatta da bu işi yapıyor olması ve hikâyenin “cihatçı kadınlar”ın gerçek hayat hikâyelerinden esinlenmesi, Mention-Schaar'ın filmi için seçtiği gerçekçilik havasına uygun bir tercih olmuş” (Kılıçarslan, 2017). Radikalleşerek herhangi bir terör örgütüne katılan gençler için kurulan bir tartışma grubu olan CPDSI'nin (Centre De Prévention De Déradicalisation Et De Suivi Individuel-Önleme, Radikallikten Arındırma Ve Bireysel Takip Merkezi) yöneticisi olan Bouzar'ın, IŞİD'den kaçarak Fransa'ya dönen ve bu grubuna katılan 22 yaşındaki bir kızın anlattıklarından yola çıkarak

oluşturulan karakter profilleri senaryonun oluşmasına ve belgelenmesine yardımcı olmuştur (Les Cinémas Du Grütli, 2016).

Filmde, radikalleşmenin çeşitli yönleri anlatılıyor. Aile ortamı, kişilikleri aynı veya farklı olan iki genç kadının IŞİD'e katılma sürecinde benzer adımları takip ettiğine değiniliyor. IŞİD, filmde Melaine'e yaptığı gibi, acıyı veya benzer duyguları kullanarak önce dini sevmesini sağlıyor; sonra bu dini kullanarak örgüte çekiyor ya da Sonia'nın hikayesinde olduğu gibi, onları din üzerinden korkutarak kendisine çekmeye çalışıyor. Aynı zamanda filmi izleyenler, sanki İslami militanlar her tür sosyal medyada pusuya yatmış, masum, şüphe duymayan her genç ruha saldırmak için bekliyormuş gibi hissetmeye başlıyor (Hunter, 2016).

Bu iki genç kadının, ideallere ve mutluluklara aşık, oldukça ayrıcalıklı geçmişlerden gelen eğitimli genç kadınlar olması, durumun karmaşıklığını oldukça artırıyor. Genel ifadelerle göre, "mutlu olmak için her şeye sahip" iki kadının, bu duruma sürüklenmelerinin belli bir nedeninin olmaması, izleyicide "herkesin başına gelebilir" endişesi oluşturuyor (Zero de Conduite.net, t.y.) ve filmin temelde iki amacı var. Bunlardan ilki, radikalleşmenin nedenlerini ve sürecini anlamaya çalışmak; ikincisi, sosyal çevreleri nasıl olursa olsun gençlerin risk grubunda olabileceğini anlatmaktır. Sosyal medyadaki beyin yıkama ve propaganda faaliyetlerine karşı daha az duyarlı olabilmeleri gereken bu yaş grubunu ve ailelerini bilinçlendirmeyi amaçlamıştır. Filmin radikalleşmenin yarattığı tehditler ve bunlara karşı koymanın yollarını anlatabilmek için okullarda bile izletilmesi gerekmektedir (Travers, 2017).

Filmde, Mathilde karakterinin annesini canlandıran Clotilde Coureau, Fransa'da bir televizyon programına verdiği röportajda, Bouzar'ın grubuna katılan bir annenin, filmi izledikten sonra, "Kızım ve ben bu filmi izleseydik, belki kızım hala Fransa'da olurdu" şeklinde açıklama yaptığını söylemiştir (Coureau, 2016). Marie-Castille Mansiyon-Schaar, filmin aksiyon sahneleri ile anılmasını istemediği için daha çok genç kadınların günlük yaşamlarına terörün nasıl girebildiğini göstererek, karakterlere mümkün olduğunca yakın kalmaya çalışmıştır. Röportajlar, gazete haberleri ve propaganda videoları arasında geçen uzun bir süreçten sonra, filme belgesel bir hava katmayı başarmıştır (Blasquez, 2016). Filmde anlatılan bir diğer durum, genç kadınların, her zaman aşk veya güçlü adama olan ilgi duygusu ile

kandırılmadıkları; çoğu zaman bir isyan etme biçiminin veya dini merak etmenin de bu katılımın kişisel ve bilinçli sebepleri arasında olabileceğidir (Petersen, 2017).

“Bouzar’ın grubuna dahil olan ve radikalleşen ve özellikle ergenlik döneminde olan yaklaşık bin genç kadınla konuştuğunu” belirten senarist, “bu durumun bir bataklık olarak düşünülmemesini, karşı tarafta tam bir kan emici vampir ağı olduğunu ve bu durumu ne kadar iyi algılayabilirsek o kadar hazırlıklı olabileceğimizi” belirtiyor (Laubie, 2016). Bouzar, ülkelerinde radikalleşen ve Suriye’den dönen genç kadınların “ümitsiz” olarak görülmemesini ve ülkelerin bu durumu sadece bir İslam sorunu ya da sadece göçmen insanların radikalleştiğini düşünmemeleri gerektiğini savunuyor ve gençleri örgüte alanların, önce ayırıştırma, aileden uzaklaştırma, duyarsızlaştırma ve komplo teorileri tekniklerini kullandığını belirtiyor. Buna karşı olan görüşler de söz konusudur. Avrupa Üniversitesi Enstitüsü’nden Olivier Roy’a göre bu ifadeler, gençlerin eylemlerini reddetmektedir çünkü bu gençlerin çoğu IŞİD ile iletişime geçebilecekleri siteleri kendi istekleriyle araştırmaktadır (Le Monde, 2016). Bir başka yetkili, Bouzar’ın görüşünü, “IŞİD’in cihadı sadece bir bilgisayar ekranının arkasındaki radikalleşmiş genç kadınların hikayesi değildir” şeklinde eleştirmiştir (Tabet, 2015).

Mention-Schaar, “Gençliğimde yaşadığım duyguları, hayallerimi, isyanlarımı hatırlıyorum ve bugün IŞİD’in sahip olduğu teknik imkanlarla, konuşma gücüyle birlikte onların vaatlerine aldanıp kolayca etkilenebileceğim için IŞİD’e katılabilirdim sanırım. Kendi kendime bu tamamen imkânsız demiyorum” şeklinde durumun önemini göstermiştir. Sonia karakterini canlandıran, Noémie Merlant, "Sanırım ben de mağdur olabilirdim. Kullandıkları sosyal ağların gücüyle, anlam arayışından, maneviyattan kaynaklanan bir halsizlik içinde miyim diye sormanızı sağlıyorlar. Kendimize bu soruları sorduğumuzda ve kırılınganken daha savunmasız oluyoruz ve onlar da bunu nasıl yapacaklarını ve karşılarındaki kadını çok iyi tanıyorlar” diyor. (Chassagnon, 2016).

2.4.Profile (Profil) Filmi

2018 yapımı, 1 saat 46 dakikalık uzun metrajlı filmle ilgili bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Tablo 4. Profile Filmi Genel Bilgiler

Mensei Ülkeler	Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Rusya
Yapımcı	Timur Bekmambetov
Şirket	Bazelevs Entertainment ve TABBAK
Senarist	Britt Poulton, Timur Bekmambetov ve Olga Kharina
Yönetmen	Timur Bekmambetov
Oyuncu Kadrosundan Örnekler	Valene Kane (Amy), Morgan Watkins (Matthew), Christine Adams (Vick), Shazad Latif (Bilel), Amir Rahimzadeh (Lou)
Tür	Gizem, Gerilim
Dil	İngilizce, Arapça
IMDB Puanı	6.7/10
Film Hasılatı	1.856.730 \$

Kaynak: (IMDB, 2018)

Görsel 4. Profile Filmi Tanıtım Afişi

Kaynak: (IMDB, 2018)

2.4.1 Profile (Profil) Filminin Konusu

Filmde, IŞİD ile ilgili haber yapmak isteyen bir gazetecinin (Amy Whittaker), internet üzerinden bir IŞİD üyesi (Bilel) ile iletişime geçmesi ve devamında seyreden olaylar anlatılıyor. Film haber spikerlerinin cümleleri ile başlıyor:

“Spiker1: IŞİD, Batı’dan saflarına insan çekmeye çalışmaya devam ediyor. Devlet başkanları yeni önlemler alınacağını açıkladı.
Spiker2: Aileleri onları geri getirmek için ellerinden geleni yapıyorlar.
Spiker3: Bu hafta Britanya’dan iki kadının daha Suriye’ye gittiği açıklandı.
[...]

2014'e gelindiğinde, yüzlerce genç kadın IŞİD'e katılmak için Avrupa'yı terketmişti. Seyehatleri yeni arkadaşlar bulup yeni isimler seçtikleri sosyal medya platformlarında başladı.” (Profile, 2018: 00:36).

Amy, haber yapabilmek için bir IŞİD üyesiyle görüşmek amacıyla Facebook'da farklı isimlerle hesap açmaya çalışmaktadır. Umm ile başlayan IŞİD üyesi kadın isimleri de denese de çok fazla dikkat çekmemek için Melody Nelson isminde, 1995 doğumlu bir kadın profilinde karar kılarak sahte hesabını oluşturuyor. Profil fotoğrafı olarak önce kendi fotoğrafını ekliyor daha sonra internetten burka giymiş kadın fotoğrafları aratıyor ve burkalı bir Pamuk Prenses fotoğrafını ekliyor. Hakkında kısmına, “Yeni Müslüman oldum” yazıyor ve Birleşik Krallık, Londra olarak kendi adresini ekliyor. (Profile, 2018: 01:23).

Amy, Facebook'ta arama kısmına Umm yazıyor ve çıkan tüm profilleri arkadaş olarak ekliyor. Onların paylaştığı her gönderiyi beğenip tekrar paylaşıyor. Bu sırada bir IŞİD üyesi (Abu Bilel El-Britani), Amy'nin Melody hesabına mesaj gönderiyor. “Selamın aleyküm kız kardeşim. Videomu paylaştığını gördüm. Viral olduk. Delilik. ☺” (Profile, 2018: 06:05). Amy, bu kişinin profilini incelemeye başlıyor. IŞİD'in yaptığı faaliyetlerin videoları, IŞİD bayrağı ile fotoğraflar, kedisinin üzerine örttüğü IŞİD bayrağı ve yanında koyduğu silahla fotoğraflar mevcut. Amy bunları incelerken Bilel tekrar mesaj gönderiyor:

“Bilel: Orada mısın?

Amy: Evet.

Bilel: Müslüman mısın?

Amy: Evet. Yeni Müslüman oldum.

Bilel: Nasıl oldu?

Amy: Uzun bir hikâye...

Bilel: Londra'da mısın?

Amy: Nasıl bildin?

Bilel: Profilinde yazıyor. LOL (Loud of Laugh-sesli gülmek). Hangi bölgesinde? Ben White City'denim.

Amy: Güney bölgesinde. Ama şimdi Suriye'desin değil mi?

Bilel: Profilinde tek bir fotoğraf buldum o sen misin?

Amy: [İlk başta fotoğraf yüklemeyi denerken yanlışlıkla yüklediği bir fotoğrafını unuttuğunu fark ediyor ve onu hemen kaldırıyor.] Hayır, o benim kız kardeşim.

Bilel: O da din değiştirdi mi? Sen türban takıyorsun değil mi?

Amy: Hayır. Evet.

Bilel: Güzel. Suriye hakkında soruların var mı? Skype'ta konuşabiliriz (Profile, 2018: 06:48).

Amy, kullanıcı adını yazmadan önce konuşmalarının ekran görüntüsünü alıyor ve Vick'e gönderiyor. Vick, Amy'e Bilel ile konuşmalarını kaydedebileceği bir bilişim uzmanını (Lou) ayarlıyor (Profile, 2018: 10:18). Bilel'in profilinde “Eğlenceliydi

sonuna kadar izleyin” başlıklı ve “Kafası kesilen IŞİD kadını” açıklamalı bir videoyu izliyor (Profile, 2018: 10:38). Amy, Youtube’dan, türbanı nasıl bağlayacağına, bir Müslüman genç kadının nasıl görüneceğine, türban takan bir kadının nasıl makyaj yapacağına, yeni Müslüman olmuş bir genç kadının nasıl konuşacağına ve ne tür Müslüman olma hikayeleri anlatabileceğine dair videolar izliyor ve bunları bilgisayar ekranına not ediyor (Profile, 2018: 12:48). Amy sonunda söz konusu görüşmeyi yapıyor:

Profile, 2018: 22:37

Amy: İnanamıyorum. İnternetin çok iyi, sanki Londra ile görüşüyorum.

Bilel: [Etrafı gösteriyor] ... Burada her şey var canım. Onları özgürlüğüne kavuşturduğumuz için Suriyeliler bizimle gurur duyuyor. Burası cennet.

Amy: Ama o cennetinde her gün insanlar ölüyor.

Bilel: Bu doğru. Her gün o cinayetleri durdurmak için savaşıyorum. Düşmanımız şeytan, hiç bilemezsin. Bizi soyuyorlar, zavallı Suriyelileri öldürüyorlar. Kadınlara tecavüz ediyorlar. Seni buraya ne yönlendirdi?

...

Bilel: Suriye’ye ne zaman geleceksin?

...

Amy: Bilemiyorum. Gelmek istediğimden emin değilim.

Bilel: Her hafta onlarca kız bu seyahati yapıyor. Sandığım kadar cesur değilmişsin. Cihatla ilgilenen başka kız arkadaşın yok mu?

Amy: Kathy var, o da Müslüman onu davet edebilirim. Ancak o daha on beş yaşında.

Bilel: Tabi gelebilir. Burada, kadınların on dört yaşında evlenmeleri gerekir. O gelirse ona iyi bir adam bulurum. (Profile, 2018: 23:18).

Amy daha sonra IŞİD ile ilgili araştırma yapmaya devam ediyor. “Suriye’de IŞİD’e katılan Fransız kız seks köleliğine zorlandı.” başlıklı haberi görüyor ve Bilel’e sormak üzere, “Gelen kızları seks kölesi olarak mı kullanıyorlar?” sorusunu not alıyor. Amy bu süreçte nişanlısı ile evlilik planları üzerine konuşmaya devam etmektedir (Profile, 2018: 31:51). Bilel ve Amy birkaç gün sonra tekrar görüntülü görüşme yapıyorlar:

“Bilel: Buraya gelirsen sana çok iyi bakacağız. Önemli olacaksın. Ve benimle evlenirsen kraliçe muamelesi göreceksin. Bu işi ileri taşıyalım mı?”

Amy: [Aniden görüşmeyi kapatıyor, Amy’in kafasının karışma anı burada başlıyor ve kendini toplayınca tekrar arıyor.] Bağlantım kesildi.

Bilel: Seni korkuttum sandım. Ne diyorsun? Göreceksin yepyeni bir hayat kuracağız, mutlu bir hayat.

Amy: Biraz ani oldu. Bilemiyorum. Suriye’ye giden ve savaşçılarımız için seks kölesi olan kızlar hakkında makaleler okudum.

Bilel: O salakları dinleme. Ama her sürüde bir kara koyun vardır. Emin ol bebeğim, ben seni koruyacağım...” (Profile, 2018: 37:20).

Amy ilerleyen aşamada Bilel ile yakınlığını giderek artırmakta ve kendini daha yakın hissetmektedir ancak hala yaşananlarla ilgili soru sormaya devam etmektedir:

“Amy: Evet ama o intihar bombacısı olan kadınları duydum. İntihar bombacısı olmalarının tek sebebi Avrupa’ya dönmek istemeleri ve en azından hapse girmeden oradan çıkabilmelerinin tek yolunun bu olması.

Bilel: Bunlar palavra. İntihar bombacılarımız en güçlü savaşçılarımız. Allah için kendilerini patlatacak kadar cesur olanlar, onurlarıyla cennete gidecekler.” (Profile, 2018: 51:16)

Amy, Bilel’e ile kurduğu yakınlıktan dolayı bir haberci olarak başlangıçtaki amacından uzaklaşmıştır. Bu durumu haber müdürü Vick, “Bu iş fazla ileri gitti. Aklını kaybetmişsin. Sana neler oluyor.” (Profile, 2018: 01:08:35) şeklinde ifade etmiştir. Amy’nin Bilel’e duyduğu aşk skype üzerinden evlenebileceği noktaya kadar varmıştır.

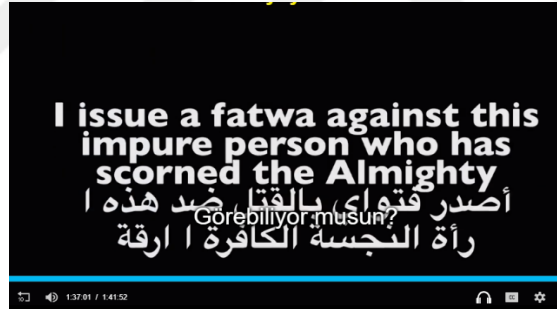
Profile, 2018: 01:21:19

Evliliklerinin ardından IŞİD üyesi olan birçok kadın Amy’e tebrik mesajı gönderiyor. Amy bu süreçte çevresindeki en yakın insanlardan da kopmaktadır. Sonraki süreçte Amy, Bilel’in yanına Suriye’ye gitmek için önce Amsterdam’a ardından İstanbul’a uçuyor. İstanbul’a kadar gelen Amy, yine Bilel’le yaptığı bir telefon görüşmesinde gerçekleri öğreniyor. Bilel ile telefondaki adamın ne konuştuğunu merak ederek çeviri yapmaya karar veriyor (Profile, 2018: 01:22:28). Bu sebeple, Lou’yu arayarak [Lou annesi Suriyeli olduğu için Arapça biliyor] çeviri yapmasını istiyor:

“Bilel: Yarın sana başka bir kız gönderiyorum.
Telefondaki Adam: Bu ay üçüncü kız olacak. İyisin.
Bilel: İki bin ödese yeter.
Telefondaki Adam: Gözleri yeşilse fazladan iki yüz daha var.
Bilel: Hayır, gözleri kahverengi. (Profile, 2018: 01:36:43).

Amy bunun üzerine edindiği bilgileri polise veriyor. Polise: “Amy: Bunlar Bilel’in bana söylediği son sözlerdi. Polis başta onu teşhis edemedi. Sonra hapishanedeki abisinden bahsettiğimde kim olduğunu hemen anladılar. Gerçek ismi Abdul-Hamid Nazari. 3 karısı var. 20, 28 ve 31 yaşlarındalar. İkiisi, Melody gibi din değiştirenlerden. Onunla birlikte Suriye’de yaşıyorlar...” (Profile, 2018: 01:37:30) şeklinde durumu açıklıyor.

Bilel, Amy’nin kendisini kandırdığını anladığında onu arayarak tehdit ediyor. Amy’nin hata yaptığını, onu hemen bulacaklarını söylüyor ve Amy’e bir video gönderiyor. Bu video IŞİD tarafından hazırlanmış, Amy’nin öldürülmesine dair bir fetva videosu olarak yayınlanmıştır (Profile, 2018: 01:40:41). Videoda “Onu bir yerde görürseniz İslam kanununu uygulayıp öldürün! Uzun ve acılı bir ölüm olmasını sağlayın.” ifadeleri yer almıştır:

Profile, 2018: 01:40:49

Vick, hemen Amy’nin adresi ile numarasını değiştirmesini ve haberi yayınlamamaları gerektiğini çünkü onu öldürebileceklerini söylüyor. Fakat Amy, onları asıl öldürenin bu korku olduğunu söyleyerek yayınlamaya karar veriyor. Sonuç olarak film şu yazıyla bitmiştir: “Hikâye Aralık 2014’te yayınlandı. Sonucunda, cihata insan sağlama ağlarına dahil olması suçlamasıyla altı kişi tutuklandı. Polis, Amy’e adresini ve numarasını değiştirmesini tavsiye etti. Gerçek bir hikâyeden esinlenilmiştir.” (Profile, 2018: 01:42:57).

2.4.2. Film Hakkında Yorumlar

2018 yılında vizyona giren film, birçok festivalde ödül almış ve aday olarak gösterilmiştir. Bunlardan bazıları Berlin International Film Festival 2018, Panorama

Audience Award Winner-Fiction Film (Berlin Uluslararası Film Festivali-Panorama Seyirci Ödülü Kazananı-Kurgu Film Kategorisi); La Roche-sur-Yon International Film Festival 2018- Prix spécial du jury Winner (La Roche-sur-Yon Uluslararası Film Festivali- Jüri Özel Ödülü Kazananı); South by Southwest Film Festivali (SXSW) 2018 - Audience Award Winner (South by Southwest Film Festivali-Seyirci Ödülü Kazananı); Washington DC Film Fest 2019 - Circle Award Winner (Washington DC Film Festivali-Çember Ödülü Kazananı); Cinema Jove - Valencia International Film Festival 2019 - Moon of Valencia Nominee - Best Web Series (Cinema Jove-Valencia Uluslararası Film Festivali - Valencia Ayı- En İyi Web Dizisi Adayı); Transatlantyk Festival: Lodz 2018 - Transatlantyk Distribution Award Nominee (Transatlantyk Festivali: Lodz–Transatlantyk Dağıtım Ödülü Adayı) (IMDB, 2018).

Profil filminin senaryosu, genç Avrupalıların neden radikalleştiğini ve IŞİD'e katıldığını araştıran, bir IŞİD üyesi ile takma adla (Melody) iletişime geçen, Anna Erelle lakaplı Fransız bir gazetecinin “In the Skin of a Cihatist” adlı kurgusal olmayan kitabına dayanıyor. Görüşmeleri sırasında örgüt ile ilgili ortaya çıkardığı gerçeklerin yayınlanması sebebiyle polis tarafından özel güvenlik korunmasına sahip olan gazeteci, daha sonra kendisiyle ilgili IŞİD’in internette bir fetva yayınladığını görür. Filmde Melody ve Bilel arasında geçen konuşmalar, mesajlaşmalar ve olay örgüsü gerçekteki konuşmalarıyla birebir aynıdır (Hay, 2021).

Erelle’in böyle bir şeye başvurmasının perde arkasında, genç kadınların cihatçıları putlaştırması, din hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyor olmaları ve sadece radikal örgütlerin yaydığı propagandalara maruz kalmış olmaları gerçeğini fark etmiş olması vardır. Durumu daha yakından incelemek isteyen gazeteci, bu süreçte kızı kaybolan Belçikalı bir kadınla karşılaşmış ve genç kızı ararken, IŞİD'in sosyal medya aracılığıyla çoğunluğu Müslüman olan genç kızları işe aldığını öğrenmiştir. Daha sonra, IŞİD'i anlamak ve bu işe alım sürecine tanık olmak için çevrimiçi olarak konuyu derinlemesine araştırmaya karar vermiştir. Bahsedilen süreçten sonra, doğrudan IŞİD'in o zamanki lideri Ebu Bekir El-Bağdadi'nin sağ kolu olan bir üyeden mesaj alması onun durumun ciddiyetinin farkına varmasını sağlamıştır. (Handore, 2021).

Erelle, The Guardian'daki yazısında olayı şu şekilde detaylandırmıştır:

“Ben de ona İslam'a geçtiğimi söyledim ama hiçbir ayrıntı vermedim. Kasten yazım hatalarını dahil ettim ve gençlerin kullandığı kelimeleri kullanmaya çalıştım. Midemde bir düğümle cevabımı bekledim. Bu gerçek olamayacak kadar büyük görünüyordu. [...] Melodie'nin kıyafetini ve telefonunu her zaman yanımda taşıdım, bir mesaj gelirse ve Bilel ile konuşmam gerekirse diye.” (Erelle, 2015).

Kurgusal olarak etkileyici olan film, tamamen ekran görüntülerinden oluşan ve Screenlife adı verilen oldukça iyi bir formata sahiptir. Screenlife tarzı nedeniyle “Amy’nin, Bilel ile görüntülü konuşma esnasında, ekranında açık olan sekmeleri planlı bir şekilde açıp kapatması ve ekranını onunla paylaştığı zamanlarda herhangi bir yanlışlık yapmaması izleyicinin filmi heyecanla izlemesini sağlamıştır” (Feeney, 2021; Friar, 2021). Filmin bu şekilde olması, izleyicinin filme daha fazla dahil olduğunu hissetmesine ve gazeteci bir karakterle daha fazla bağ kurabilmesine yardımcı olmaktadır (Smith, 2021). Yönetmenin açıklamasına göre, “Karakterin ekranını gördüğünüzde, başka birinin zihninin içindeymişsiniz gibi görünüyor ve her hatayı, her bilinçaltı hareketini yani bir sürü sırrı görüyorsunuz.” (Ebiri, 2021). Film aynı zamanda, sosyal medya çağının distopik bir görüntüsünü sunuyor (Ehrlich, 2018).

Film aynı zamanda, internet ile neler yapabileceğimizi çok iyi anlamamızı sağlıyor. Amy karakterini canlandıran Valene Kane’in ve filmin yönetmeni Timur Bekmambetov’un şu açıklamaları bu durumu göstermektedir:

“Çevrimiçi olmak hepimiz için tehlikeli çünkü her şeye çok fazla erişim var. Temelde çevrimiçi olarak her şeyi yapabilirsiniz ve sanırım film, içinde yaşadığımız bu yeni dünyaya ışık tutuyor. [...] Yalnızlık, bugün kim olduğumuz, hayatımızın ne kadarının ekranda geçtiği ve internete bağlı olduğumuzda ne kadar savunmasız olduğumuz ve bunun ne kadar korkutucu olduğu hakkında” (Martin, 2018).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İŞİD KONULU DİZİLER

Bu bölümde İŞİD ile ilgili iki dizi üzerinden örgütün kadına bakış açısı gösterilecektir.

3.1. Gharabeeb Soud (Kara Kargalar) Dizisi

2017 yapımı, 1 sezon ve 30 bölümden oluşan 15 yaş ve üzeri için uygun olan diziyile ilgili bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Tablo 5. Gharabeeb Soud Dizisi Genel Bilgiler

Menşei Ülkeler	Suudi Arabistan, Suriye, Mısır, Lübnan, Kuveyt
Yapımcı	Ali Jaber
Şirket	Sabbah Pictures
Senarist	Linn Fares
Yönetmen	Adel Adeeb, Hussam Alrantisi, Kinan İskandarani, Saeed Rayeed
Oyuncu Kadrosundan Örnekler	Yagoub Alfarhan, Mohammed Al-Ahmad, Walaa Azzam, Aseel Omran, Mahmoud Boushahri, Shadi Al Safadi
Tür	Dram, Gerilim, Savaş
Dil	Arapça, Fransızca, İngilizce
IMDB	5.5/10 (IMDB, 2017)

Kaynak: (IMDB, 2017)

Görsel 5. Gharabeeb Soud Dizisi Tanıtım Afışı

Kaynak: (IMDB, 2017)

3.1.1. Dizi Bölümlerinde Kadının Gösterilme Şekilleri

1. Sezon 1.Bölüm

Dizi ülkelerinde çeşitli mesleklerde görev yapan kayıp kişilerin isimlerini ve mesleklerini gösterildiği sahnelerle başlıyor. Ayla Ahmet (Ev Hanımı), iki oğlu Hamit ve Macit'i de yanına alarak IŞİD'e katılmış, Mediha Ahmet Murtaza (Dansöz), Hafza Hasim (Üniversite Öğrencisi), Amani Mahmut Halrl (Medeni Hali: Dul), Amel Raşit Naif (İslam Çışmaları Öğretim Üyesi), Tenyan Marzuk (Cerrah), Navaf Falih Abdullah (Öğrenci), Sultan Human (Futbolcu), Sara Davut Faruk (Bekar), May John Süleyman (Televizyon Muhabiri), Suat Cihabne (İmam ve Hafızlık Hocası). Bu insanlar, casusluk, zenginlik ve lüks yaşam isteği, kocaları tarafından zorlanma, kandırılma gibi sebeplerle IŞİD'e katılmışlar (1.sezon 1.bölüm, 00:01). Amel Raşit Naif, kocası tarafından zorla IŞİD'e götürülen bir kadındır. Uçağa binmeden önce tuvalette kocasından gizli tuvalet kağıdına not yazıyor: "Benim adım Amel Raşit Naif. 14 Temmuz 2014. Kocam, IŞİD'e katıldığını itiraf etti ve beni kaçırdı. Onunla gitmezsem beni öldüreceğini söyledi. Telefonumu aldı. Bu mektunu bulan her kimse yalvarıyorum aileme versin. Bu babamın telefon numarası." (1.sezon 1.bölüm, 01:51).

IŞİD'e katılan erkeklerin olduğu bir otobüs görünüyor. IŞİD'in bölgesine girmeden önce üstleri aranıyor ve telefon, bıçak, makyaj malzemesi vs. gibi yasak olan tüm eşyalarına el konuluyor. "İman kardeşlerim. Cihat Kardeşlerim. Cennet yolundaki yoldaşlarım. İslam Devleti'nin sınırlarına girdik. Cennetin kapısındaınız. Dünyevi zevklerden kurtulun. Ahlaksız ve baştan çıkarıcı telefonlarınızı atın. Yanlış olan ve dikkat dağıtan şeylerinizi atın. Yemin olsun ki bu cennet uçsuz bucaksızdır. Allahuekber" (1.sezon 1.bölüm, 06:07)

Bir sahnede, IŞİD kampına götürülen kadınları gösteriyor. Kadınları erkekler gibi otobüsle değil, bir kamyonun kasasında ve üstleri çadırla kapatılmış şekilde götürülüyorlar. Kadınların arasında da erkeklerde olduğu gibi casus olan, kocasından kaçan veya kaçırılan, fakirlikten ve açlıktan kurtulabileceğini düşündüğü için ve bir IŞİD üyesi ile evlenerek zengin ve mutlu bir hayat umudu ile gelenler vardır. İki kadın arasında şu diyalog geçmektedir:

"Sence bize mi seçtirecekler yoksa onlar mı bizim için seçecek?
-Olur mu canım. Biz seçeceğiz tabi. Kızım biz köle değiliz.
Mücahideyiz." (1.sezon 1.bölüm, 18:17).

IŞİD'e yeni katılan Din Kültürü öğretmeni, kızını bulmak için örgüte katılıyor ve IŞİD ile ilgili seyirciye bilgiler veriyor:

"DAEŞ kontrolündeki bir kasabada hayat nasıldır biliyor musunuz? ... erkek kadın doğum uzmanının kadınlara doğum yaptırması, onları muayene etmesi dine aykırı olduğu için ve yakalanmamak için çarşafa, peçeye bürünüp gizlendiği bir yer... Din kadın vücuduna bakmayı dahi yasaklasa da IŞİD cenneti pazarlamak için bu emri baştan aşağı değiştirir (1.sezon 1.bölüm, 22:51).

"-Ciddiyim, Şeyh öyle dedi. Cennette her bir erkeğe ebediyen bakire kalan 50'şer huri verilecekmış.
-Cennete daha çok yolumuz var ama dünyada Rafiziler ve Yezidiler bize helalmiş, onlarla serbestmiş yani. Yeni bir şey daha çıkmış. Bir kafir öldüren yeni bir kadın alıyor. (1.sezon 1.bölüm, 24:42).

1.Sezon 2. Bölüm

Kadınların IŞİD'e katılma amacının değişmekte olduğu görülmektedir. Dizide temsil edilen kadınlardan bazıları, bir suç işlediği ve şeriat kanuna göre yargılanmaktan -ki bir kadın için herhangi bir suç işlemenin cezası ölümdür- korktuğu için, bazıları zengin erkeklerle evlenmek hayaliyle, bazıları çocuklarını fakirlikten kurtarmak, bazıları ise IŞİD'e daha önceden katılmış olan aile bireylerini bulabilmek ve örgütün

elinden kutarmak, bazıları ise farklı örgüt veya devletler için çalışan ajanlar olarak katılmaktadır. Yeni gelen kadın ve çocukların kaydı teker teker yapıyor. Ancak, kadınların neden IŞİD'e katıldığı ile ilgilenmeyen örgüt, kadınları özelliklerine göre farklı gruplara ayırmaktadır. Savaşçılar, örgüt erkekleriyle evlenmeleri için ayrılanlar (gelinler), satılacak kadınların başındaki nöbetçiler vb. gibi.

1.sezon 2.bölüm: 03:09

Kadınlar üyeliklerini tamamlamak için, kadın liderlerin önünde Kur'an-ı Kerim'e el basarak yemin etmek zorundadırlar:

“İman edenlerin komutanına bağlı kalacağıma yemin ederim. Ebu Bekir el-Bağdadi'ye. Müslümanların halifesine. Derhal. Hastalıkta ve sağlıkta. İyilikte ve kötülükte. Ve kendim ile tüm varlığımı İslam Devleti'ne kurban etmeye yemin ederim. Ta ki La ilahe illallah, Muhammed'ün Resullullah her yerde söylenene kadar.” (1.sezon 2.bölüm, 06:18).

IŞİD Üyesi Kadın: “Din kardeşlerim! Essalamünaleyküm ve rahmetullahi ve berekatuhu. Allah size selamet versin. Ben İslam kardeşiniz, Ümmü Kuteybe. Bugün hepimizi cennetin kapısında durduğumuz için kutluyorum... Yüce Allah'ım bizi de cennetine götür. Hayal edin İslam kardeşlerim, hangi yolla cennete gideceksiniz? Hakkı ve kötülükten kaçınmayı savunan el-Hansa müfrezesine katılmak isteyenler lütfen sağa geçip üniforma ve silahlarını teslim alsınlar. Askerleri günahtan korumak için yapılan nikah cihadına katılmak isteyenlerse lütfen soldaki masaya geçsinler. Bir yeteneği ya da ilmi bilgisi olanlar ister tıp ister siber cihat olsun, lütfen ortaya ilerlesin.

Müftü: Cennete gideceksiniz kardeşlerim. Mücahitlerle evlenecek, onları tatmin edecek ve günahtan koruyacaksınız. Sizlerde ihtiyaçlarının giderildiği, arzularının bastırıldığı bir cennet bulacaklar.

Yeni üye kadın: Bulacaklar mı? Dediğini duydun mu? Bulacaklarımış. Birden fazla adam yani. Aralarında paslayacaklar demek ki. Her geceyi başkasıyla geçireceğiz. Şükürler olsun Ya Rabbim. Sabrımızın karşılığını alacağız. 20 yıl evde kaldım (1.sezon 2.bölüm, 11:43).

1.sezon 2.bölüm, 12:34

“Mücahide: Allah bize büyük bir nimet bahşetti. Suudi Arabistan, Kuveyt ve Bahreyn’den evlerinde gördükleri dini eğitim sonucu 300 kız gizlice grubumuza katıldı. Orta sınıftan 50’nin üzerinde kadın var. Fransa, Almanya, Macaristan, ABD ve Birleşik Krallık’tan. Siber cihat çok etkili oldu.” (1.sezon 2.bölüm, 13:21).

Öte yandan, Müslüman olmayan kadınlar, direkt olarak hizmetçi ve köle olarak kullanılırlar. Müslüman olmayı kabul edene kadar farklı eziyetlere ve şiddete maruz bırakılırlar. Müslüman kadınların, bu kadınlara yardım etmesi kesinlikle söz konusu değildir.

1.sezon 2.bölüm, 21:10

“İŞİD Üyesi kadın: Kardeşlerim! Mücahitler bizimle aynı tesiste yaşıyorlar. Bu yüzden çarşaflarınız üzerinize yapışmasın. Parfüm ya da makyaj yok. Usturlu olun. Peçelerinizi takın. (1.sezon 2.bölüm, 21:43).

1.sezon 3.bölüm

Kendilerinin belirledikleri erkek üyelere, özellikle müfreze askerleri grubundakilere, cennete gitme garantisinin vaadedildiği şehadet operasyonlarına katılma teklif ediliyor. Arzuladıkları kadınlara kavuşacakları düşüncesiyle bu teklifi kabul eden erkekler yıkanıyor, kokular sürülerek hazırlanıyor ve canlı bomba olmak üzere göreve gönderiliyorlar.

“İŞİD Yetkilisi: Cennete gidelim yoldaşlarım. Huriler sizi çağırıyor. Allah’ın en güzel yaratıklarından olan kadınları kim ister?
Yeni Üye (1): Hatun dağıtıyorlar galiba.

Yeni Üye (2): Artık hatun demiyoruz. Köle demeliyiz.”

Kadınlara değil de canlı bomba olacağını farkeder ve buna karşı çıkarsa, tehdit ve şantajla korkutularak zorla kabul ettiriliyor, kabul etmeyenler ise öldürülüyor (1.sezon 3.bölüm, 02:21).

1.Sezon 4.Bölüm

Kadın üyelerden asker olanlar, örgüt tarafından düzenli maaş almaktadır fakat aynı zamanda işgal ettiği yerlerden ve esir alınan, örgüte yeni katılan kadınlardan topladıkları teknolojik aletleri, sigaraları, makyaj malzemelerini pazarda zorla halka satarlar ve daha sonra bu yasaklı ürünlere aramalar esnasında el koyarak tekrar farklı kişilere satmakta böylece devamlı olarak kendilerine finans sağlamaktadırlar (1.sezon 4.bölüm, 08:23; 1.sezon 22.bölüm, 08:32).

1.Sezon 5.Bölüm

Özellikle Yezidi kadınlar köle olarak kullanılmaktadır. Yezidi kadınlar savaş ganimeti olarak görülür ve onlara tecavüz etmek IŞİD erkeklerinin hakkıdır. Aynı zamanda, IŞİD üyesi kadınların hizmetçileri olarak da kullanılmaktadırlar. Yezidi erkekler ise, ağır işlerde çalıştırma, atış eğitimlerinde hareketli hedef olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda, organları satılarak örgüte maddi imkân sağlanıyor. Emir, başının açık olduğunu gördüğü bir Yezidi köle kadını döverek uyarır ve ona köle kadının, köle olarak davranması gerektiğini söyler. Kadın herhangi bir şekilde insan yerine konmadığı için kendini savunma, itaatsizlik etme hatta ağlama hakkı bile yoktur (1.sezon 5.bölüm, 12:41).

Savaşçı olarak seçilmeyen kadınların çoğu hangi sebeple katılmış olurlarsa olsunlar, bir süre sonra pişman olmaktadır. Ancak savaşçı veya yönetici kadınlar, kendilerine bir yetki ve maaş verildiği için, kendilerini amaçlarına ulaşmış ve güçlü hissederler. Bu sebeple, özellikle erkek üyelere karşı hayranlıklarını her fırsatta dile getirmeleri onların örgüte olan inançlarını daha da artırmaktadır:

“IŞİD yetkilisi kadın: Kardeşlerim! Cennetlik erkekleri görmek isteyenler, Emir’imizin ve liderlerinin konvoyuna bakabilir. Namaza gidiyorlar. Aman Allah’ım. Onlar için annemi ve babamı feda ederim. Aman Allah’ım şunlara bak, vücutlarına bak.” (1.sezon 5.bölüm, 15:03).

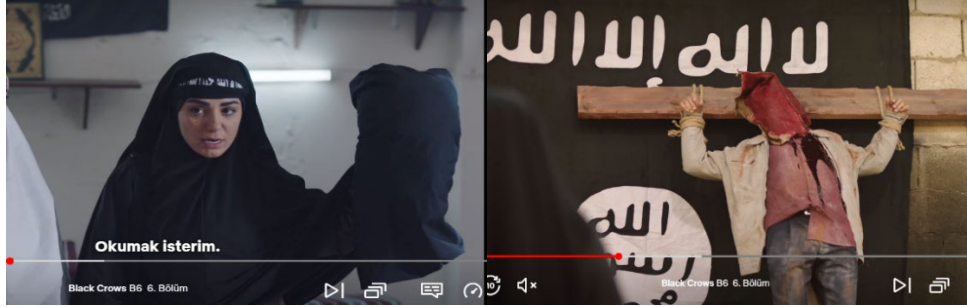

1.sezon 5.bölüm, 15:04

1.Sezon 6.Bölüm

İŞİD üyesi erkeklerin, birden fazla kadın alması bir haktır. Bu durumu, İslam dinine göre uyarlasalar da aralarında herhangi resmi bir evlilik yoktur ve bu durumu, nikah cihadı, yani kadınların bir görevi olarak nitelendirirler (1.sezon 6.bölüm, 04:27). İŞİD içerisinde herhangi bir suç işlemenin cezası çoğunlukla ölümdür. En ağır ceza kaçmayı düşünenlere, kaçmaya çalışanlara verilmektedir (1.sezon 7.bölüm, 08:54). Kaçmak isteme sebepleri olarak şeytan tarafından kandırılmak, aldatılmak, günaha yönelmek vs. olarak gösterilir.

“İŞİD Yetkilisi Kadın: ...Şeytan grubumuzdan birini ayarttı. Buradan kaçması için kandırıldı, yanlış yönlendirilmiş milletler ve kafir devletlere geri dönmek için.” (1.sezon 6.bölüm, 08:54).

1.sezon 6.bölüm, 09:00

Örgüt içerisinde kadınların görevlerinden biri, sosyal hayatta, sokaklarda, okullarda vb. yerlerde kadınların denetimini yapmaktır:

“İŞİD Yetkilisi Kadın: ... Bugünkü göreviniz kadınların düzenlemelere uyup uymadığını kontrol etmek. Bu nedir? Üzerinde hayvan çizimleri var. Yüce Allah bizi affetsin. İslam’da bu yasaktır.
Satıcı Kadın: İnşallah ölürsün! Vallahi bir tanesine bile el koymanıza izin vermem. Hepsini kırarım daha iyi.
İŞİD Yetkilisi Kadın: Vallahi annem yaşında olmasan sana vururdum. [Kadını başından vurarak öldüyor.] (1.sezon 6.bölüm, 10:15).

1.Sezon 7.Bölüm

Küçük bir kız çocuğu, pastel boya fabrikasına mektup yazıyor:

“Sevgili pastel boya üreticisi, benim adım Kinana. Resim yapmayı ve boyamayı çok severim. Yine de bir renge ihtiyacım var. Siyah. Şehir siyahla kaplı. Bildiğiniz gibi fakir bir kızım. Annem ve babam da fakir. Tüm mahalle fakir. Sadece tek renkten oluşan bir set yapar mısınız? Böylelikle babam tüm sete para vermek zorunda kalmaz. Lütfen pastel boya üreticisi.” (1.sezon 7.bölüm, 11:38).

1.sezon 7.bölüm, 11:56

Kadın yetkililer denetimleri sadece dışarda değil, yalnız yaşayan kadınların evlerinde de yaparlar. Sadece suç üstü yakalayarak değil, suça teşvik ederek de ceza uygulamaktadırlar. (1.sezon 7.bölüm, 04:38). Kadınlar sokakta tek tek kontrol edilerek uyarılıyor, tehdit ediliyor, çantaları karıştırılıp parfüm, makyaj malzemesi gibi ürünler toplanıyor, çocukların kıyafetlerindeki karakter desenleri kafirlere ait olduğu düşüncesiyle reddediliyor, iman merkezinden kıyafet almaları gerektiği söyleniyor (1.sezon 7.bölüm, 13:54). Kadınlar ile ilgili olan kurallar, sokaklarda duvarlarda yazmaktadır:

“Başörtü takma klavuzu: Siyah olacak, tüm vücudu kapatacak, bol olacak kafir ya da erkek kıyafeti gibi olmayacak, kadın dikkat çekmeyecek, parfümlü olmayacak, kadın şehvet ve hazdan uzak durmalıdır, kadınlar eldiven takmak zorundadır.” (1.sezon 7.bölüm, 11:40).

“İŞİD Yetkilisi Kadın: Neden eldiven takmıyorsun?

Satıcı Kadın: Unuttum kardeşim. Afedersin.

İŞİD Yetkilisi Kadın: Zebaniler avucunu ateşe koyduğunda cehennemde de unuttum mu diyeceksin. Allah'ın huzurunda Müslüman kadınların avretinden sorumlu tutulacağız. İhmalkâr olmamalıyız. Kadınların avuçlarını açıkta bırakması haram. Kardeşlerim, çantalarını düzgün kontrol ettiğinizden emin olun çünkü Müslüman kadınların onuru bize emanet edilmiştir. Cep telefonları insanı şer işlemeye götürür, parfüm zinaya yol açar, makyaj günaha yol açar. (1.sezon 7.bölüm, 12:34).

İŞİD Yetkilisi Kadın: Kızının üzerindeki karakter yabancı bir kafirdir. Giymesine izin veremezsin.

Anne: Tamam eve gidince çöpe atacağım.

İŞİD Yetkilisi Kadın: Hayır şimdi değişsin ki ne siz ne de biz bu günahı taşımayalım.

Anne: ... Sokakta çıplak mı yürüsün?

IŞİD Yetkilisi Kadın: Allah'a itaat konusunda direnme. İman Merkezi'nden kıyafet al ona. (1.sezon 7.bölüm, 15:17)”

1.sezon 7.bölüm, 15:17

Her filmde veya dizide farklı isimle adlandırılrsa da IŞİD içerisindeki kadınlar için oluşturulan ve belirli görevleri olan gruplar mevcuttur. Film veya dizilerde bahsedilen bu gruplar, gerçekte El-Khansaa Tugayı'nı anlatmaktadır. Bu tugay, kadınların sosyal ve dini hayatlarını kapsayan kurallar getirmektedir. IŞİD zaten kadın eğitimi yasaklamakta ve kıyafet kuralına uymayan kadınlara yönelik acımasız cezaları sert bir şekilde uygulamaktadır (Ali, 2015; 12).

“IŞİD Yetkilisi Kadın: Kardeşlerim, bildiğiniz gibi İslam Devleti, dünyayı kapsayana kadar genişleyecek.... Ufak kızlarımızın yüreklerine bugün ektiklerimizi yarın biçeceğiz. Böylece, Cihatçı Sultanlar Taburu kuruldu. Haftada bir gönüllü olarak kızlarımıza ahlak, iffet ve dindarlık dersleri veriyoruz. Böylece gelecekte iyi bir anne ve mücahide olacaklar. Yeni gelen kardeşler, kızlara nasıl davranıyoruz inceleyin. Onları cezbedin. Kıbarlıkla, kurnazlıkla ve tetikle cezbedin. Gerekirse gözlerini korkutun. Çantana bakabilir miyim? Bu nedir İman? Cennette bir ev istemez misin? Bir sürü şeker ve pastayla dolu olsun mu? İman (İlkokul öğrencisi): İsterim. (1.sezon 7.bölüm, 17:52).

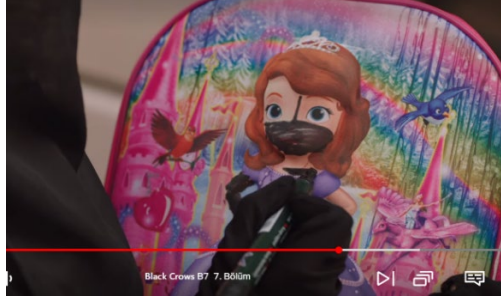

1.sezon 7.bölüm, 19:45

IŞİD Yetkilisi Kadın: O zaman kafirlerin seni edepsiz fotoğraflarla saptırmasına nasıl izin verirsin. Edepsiz ve fena bir kadın o. Cehenneme gidecek.

İman: Hayır. Bu Kükedisi. O iyi bir kız.

IŞİD Yetkilisi Kadın: Omuzları açık bir kız iyi midir? Tanımadığı bir adamla dans ederse ve vücuduna dokunmasına izin verirse iyi bir kız mı olur? Bu kötü çizimi beraber karalayalım mı İman?” (1.sezon 7.bölüm, 20:02).

1.sezon 7.bölüm, 21:22

1.Sezon 8.Bölüm

Daha önce, hile ile fal baktırdıkları ve tutukladıkları kadını, herkesin içinde başına çuval geçirerek recmediyorlar.

Müftü: ... Büyücülük ve sihir. Allah'a sığınırım. Bu cadı size uyarı olsun... Kadın! Tövbe et ve af dile. Belki Allah günahlarını affeder. (1.Sezon 8.Bölüm, 06:56).

1.sezon 8.bölüm, 08:19

1.Sezon 9.Bölüm

Bu recmedilme olayından etkilenen yeni kadın üyeler, IŞİD'in bünyesinde olmaktan korkuyorlar. [Bu kadınlar aynı zamanda, recmedilen kadını falcı olarak yaftalamaya götürülen kadınlar]

“O gün kahve çok güzeldi. Korkudan içemedim.
Kocasını ve çocuklarıyla olan fotoğraflarını gördün mü?
Gördüm. Zavallı kadın yüreğim dağıldı. Allah onları kahretsin.
En büyük silahları korku. Kimseye yöneltmelerine gerek kalmıyor.
Korkuyu içimizde büyütüyorlar. (1.sezon 9.bölüm, 05:20)”

Nikah cihadına katılan kadınlar, erkeklere sunulmak üzere belirleniyor. Hangi kadının hangi üye erkekle evleneceğine yetkili kadınlar karar veriyor.

“IŞİD Yetkilisi Kadın: Kardeşlerim... Allah demiş ki, “İçinizden kendileriyle huzura kavuşacağınız eşler yaratıp aranızda muhabbet ve rahmet var etmesi onun varlığının belgelerindedir.” Bugün Nikah Cihadı

grubunu kutluyoruz. Onları korumak için kendini mücahitlere verdiler. Sağlık sıhhat içinde kocalarımızın soyunu sürdüreceksiniz.
“Yeni üye kadın (1): Maskaram yok versene. Postiş vereyim mi?
Yeni üye kadın (2): Postiş mi getirdin?
Yeni üye kadın (1): Evet. Sen de getirmeiydin. Bugün benim düğün gecem, gelin oluyorum.
Yeni üye kadın (2): Güzellik salonları vardır sanmıştım. Bilseydim bir şeyler getirirdim. Hiçbir şey yokmuş, nerden bileyim.
Yeni üye kadın (1): Niye düğünsüz evleniyoruz anlamadım. Müziksiz bir düğün yapsaydık bari. Böyle mi olacak yani? Hizmetçiler gibi.
IŞİD Yetkilisi Kadın: Allah affetsin. Ne bu yüzünüzdeki makyaj? Bunlar imanlılara göre değil. Hemen yüzlerinizi yıkayın. Süslenmek yasak. Parfüm de sıkmayın. Parfüm zinadır, erkekleri tahrik eder.
Yeni üye kadın (1): Allah sizi korusun. Kocamın karşısına erkek gibi mi çıkacağım. Bari biraz yapayım.
IŞİD Yetkilisi Kadın: O bir mücahit. Senden tek istediği onun nefsinin koruman. Gerçek zevk onu cennette bekliyor. Allah ona 70 huri bahşedecek. (Peçeteyle kadınların yüzünü siliyorlar).” (1.sezon 9.bölüm, 07:29).

1.Sezon 12.Bölüm

IŞİD, pazarlarda satılan ürünlerin de sürekli denetimini yapmaktadır. İnsanlar bu denetimlerden kurtulabilmek için her şeyi çok dikkatli bir şekilde yaparlar aynı zamanda da gizli yollara başvururlar. Marul yapraklarının içinde satılan sigara paketleri, dini kitapların arasına saklanan magazin dergileri, boş kutuların içinde satılan film-dizi cdleri vs. IŞİD, bu denetim operasyonlarında halka yönelik hileli yollara başvurur ve genelde insanları farklı yöntemlerle kandırarak suç işlemeye teşvik eder. Daha sonra, bu insanlara ceza almama güvencesi vererek şantaj yaparlar ve kendilerine bağımlı hale getirirler (1.sezon 12.bölüm, 08:13). Kadınların kuaföre gitmeleri ve kuaför olmaları da yasaklı olan durumlar arasındadır. Kadınlar serbest olan dükkanların arka taraflarında gizlice kuaför dükkanları açarlar ve yakalanmamak adına işerini çok hızlı bir şekilde halletmek zorunda kalırlar (1.sezon 12.bölüm, 12:27).

IŞİD’e katılmamış kadınlara yönelik hazırladıkları propaganda videolarında “Hiçbir şey değişmedi. Tam tersine bizim aşına olduğumuz bir yaşam tarzı. İslam Devleti’nde kadının her hakkı korunur ve mutludur. Hayat tarzımız budur. Hiçbir şey değişmedi.” (1.sezon 12.bölüm, 11:23) şeklinde ifadeler yer almıştır. Bir anlamda örgüte katılmaya ikna etmek için köklü bir değişiklik olmayacağı vurgulanmaktadır:

1.sezon 12.bölüm, 11:23

İŞİD kampının liderlerinden olan bir adam, çarşıda dolanırken balkonda bir kadın görür ve kadını kendi himayesine almak ister. Bu yüzden her zaman yapıldığı gibi kadına iftira atar: “Balkonda saçın ve kolların açıldı. Caiz değil. Sen mahremsin. Öyle görünmen tüm imanlı erkekler için tahriktir.” Kadın adamı kovsa da adam daha sonra tekrar gelip kocası evdeyken, aynı iftira ile kadını zorla götürür. Kadınları hilelerle eşlerinden ayırıp (bazen de kocalarına iftira atıp öldürerek) kendi emirleri altına alabiliyorlar. Ayrıca kadının da ailesinin de hiçbir şekilde söz söyleme hakkı olmamaktadır (1.sezon 12.bölüm, 29:00).

1.Sezon 13.Bölüm

Bir İŞİD üyesinin Fransa’dan sevgilisi olarak getirdiği Fransız kadın, İŞİD’in sadece silahlarını görünce bile, sevgilisinin kendisine anlattığı gibi bir yer olmadığını anlar ve derhal oradan ayrılmak ister. Ancak, örgüte bir kere giren, özellikle kadınsa geri çıkamayacağı için, sevgilisi onu tehdit etmektedir (1.sezon 12.bölüm, 19:59). Kampın içinde dolaşabilmesi için kapanmaya zorlanan genç kadın, dışarıda kadınları denetlemeye zorlanır (1.sezon 18.bölüm, 02:29).

1.Sezon 14.Bölüm

Kadınlar arasında cihat için kendilerini feda edenler arasında kura çekiliyor ve kurada çıkanlar canlı bomba olmak için hazırlanmaya başlıyor. Kimi bunu isteyerek yapsa da istemediği halde buna zorlanan ve korktukları için ses çıkaramayan kadınlar çoğunlukta görünmektedir (1.sezon 13.bölüm, 20:03). İlgili bir konuşma şu şekildedir: “...Çocuklar silah altına alındı, sıra bizde. Ama hakkaniyetli ve iffetli kadınlarsınız. Savaş meydanında namusunuzu tehlikeye atamayız. Bu yüzden şahadet operasyonlarına katılacaksınız.” Kadınlar, savaşçı olarak seçiliyor ama savaş

meydanında savaşmaları da caiz değil bu yüzden doğrudan canlı bomba saldırıları yaparak öldürmeleri ve ölmeleri gerekmektedir (1.sezon 14.bölüm, 14:31).

1.Sezon 15.Bölüm

Bir IŞİD üyesinin evinden ayrılmak zorunda kalması üzerine karısının evden çıkmasını engellemek için şu yola başvurmuştur: “...Oğlum bundan sonra kadınlardan sen sorumlusun. Ben evde değilsem ve uzun süre gelmezsem karımdan sorumlusun. Dikkat et. Bir dakika dinlenmesine izin verme. Dikkat et. Dinlenmek kadınlar için iyi değildir oğlum. Günah işlemeye yönlendirir. Çalışsın, onu yormanı istiyorum.” Karısının kıyafetlerini (çarşaf ve peçe), fazla olduğu için atıyor. Böylece kıyafet giyemeyecek ve dışarı çıkamayacak (1.sezon 15.bölüm, 11:32).

1.Sezon 17.Bölüm

IŞİD üyesi kadınlar sokağa çıktıklarında aralarında şu şekilde bir diyalog geçmektedir:

“İmanlı Kardeşlerim, ahlakı savunmak ve ahlaksızlığı yasaklayarak Allah yolunda ilerliyoruz. Unutmayın canlarım! İlk olarak Allah’ın kurallarına göre giyineceksiniz. Bol olacak, sadece görebileceğiniz kadar açık olacak. İkincisi, cep telefonu sahibi olanların kellesi uçurulacak. Üçüncüsü, makyaj yapıp ya da parfüm sıkıp süslenmenin cezası 70 sopadır. Dördüncüsü, sigara içmenin cezası 70 sopadır. Beşincisi, bir adamla yalnız bulunan zinadan cezalandırılır. Altıncısı, şarkı söyleyenler ya da şeytanın aletlerini çalanlar idam edilecektir (1.sezon 17.bölüm, 24:11).

1.sezon 17.bölüm, 25:11

Kadınlara bu kuralları hatırlattıktan sonra, kız çocukların olduğu bir okula teftişe gidiyorlar.

“...Onlar geleceğin mücahideleri, korkutmayın... Yayınlarımızı sınıflarda dağıtacağız... Çantaları Allah’ın kurallarına uyuyorlar mı diye kontrol edin...”

“Çantalarınızı açın kardeşlerim. İslam Devleti sizi davet ediyor. Bize katılanlara yiyecek ve barınak verilecek, hatta namuslu mücahitlerimizle

evlenme imkânı verilecek. Fakirsenez bize gelin ve hayatın tadını çıkarın... Televizyon görürseniz kırım, şeytanın penceresidir. Arkadaşımızın, hatta annenizin bile saç görünüyorsa o saç kesin. Allah'ın kurallarını uygulamaktan asla çekinmeyin (1.sezon 17.bölüm, 25:19).

1.Sezon 18.Bölüm

Bir erkeğin jinekolog olması ve aynı zamanda bir kadının da doktor olması yasak olduğu için kadınların hastalıklarıyla ilgili muayene olmaları da yasaklanmıştır. Bu durum şu şekilde belirtilmiştir: “Burada doktorluk adına kadınların vücutlarına bakan bir adam var. Vücutlarını görüyor, bu haramdır.” (1.sezon 18.bölüm, 03:52).

Kadın mücahideler, okullardaki denetimlerine devam etmektedir: “Size bir sorum var güzel çocuklar. Bilene bu çikolatayı vereceğim. Evde IŞİD kelimesini hangileriniz duydu? Korkmayın. Evde hiç IŞİD kelimesi duydunuz mu? Peli kimden duydunuz? Hakkında tam olarak ne dediler?” (1.sezon 18.bölüm, 24:55).

1.sezon 18.bölüm, 24:39

“Bu müzik aletlerini görüyor musunuz? Evinde bunlardan olan var mı? Söyleyin. Söyleyene şeker vereceğim. Kim söyleyecek acaba?” (1.sezon 18.bölüm, 25:00).

1.sezon 18.bölüm, 25:31

Sınıftaki çocuklara nargile resmini göstererek sormaktadır: “Peki bunun adı nedir? Hanginizin evinde var? Söyleyenin şekeri hazır.”. Böylece kadınlar denetimleri

çocuklar üzerinden yapmaktadır. Çocuklardan aldıkları cevaplara göre evleri kontrol ederek insanlara İslam Devleti'nin cezaları uygulanır (1.sezon 18.bölüm, 25:30).

1.Sezon 21.Bölüm

İŞİD içerisindeki yetkili üyeler, örgütün belirledikleri ve yeni katılan üyelere direttikleri kuralları uygulamazlar. Üyelerin bu usülsüzlükleri görmesi, İŞİD'e olan bağlılıklarını zedelemektedir. Örgüte aşırı bağımlılık gösteren kadınların çoğu, bu tarz durumlarla karşılaştıklarında yaşadıkları hayal kırıklığı ile birlikte örgütten kaçmayı, ayrılmayı ve istedikleri zamanda ayrılacaklarını düşünmektedirler. "Hepsinde bu odalardan var. Bizleri bir odaya kilitleyip sesimizi bastırıp her şeyi yasaklıyorlar. Kendi odalarında da rahat rahat takılıyorlar. Her şey helal oluyor, tam da istedikleri gibi. Senin davan bu mu?" (1.sezon 21.bölüm, 18:10).

1.sezon 21.bölüm, 18:11

1.Sezon 22.Bölüm

İŞİD'in karargahına baskın yapılıyor ve her yer yanıyor. Şeyh, erkek çocuklarını da alıp karargâhtan çıkmaya çalışıyor fakat karısının ve kız çocuğunun, başları kapalı olmadığı için ve çarşaf giymediği için dışarı çıkmasına izin vermiyor. Kadının mahremini koruması, yangında ölmesinden daha önemli olduğu için, yapması gerekenin sadece Allah'a dua etmesi olduğunu söylüyor. (1.sezon 22.bölüm, 22:07).

1.Sezon 24.Bölüm

İŞİD' göre, tehlike anında bile kadının kocası ya da kardeşi olmayan bir erkekle aynı odada olması kurallara aykırı bir durumdur.

"İŞİD Üyesi erkek: İçerdeki kocan mı? Kardeşin mi?

İŞİD Üyesi kadın: Hayır.

İŞİD Üyesi erkek: O zaman nasıl aynı odadasınız?" (1.sezon 24.bölüm, 27:20).

1.Sezon 25.Bölüm

Kadın lider, Emir için kocasını ve çocuklarını zehirlediğini, aile kavramından vazgeçtiğini ancak Emir'in evli olmasının kendisine yapılan bir hakaret olduğunu belirtiyor. Kadınların çoğunun, IŞİD'e katılma sebebi, Emir'in karısı olmaktır (1.sezon 25.bölüm, 13:29).

Kadın liderler, artık erkeklerle eşit olduklarını düşünüyor; bir kısmı da yapılan saldırının IŞİD'in lehine olacak şekilde sonuçlanması için dua ediyor:

“Biz de erkeklerle eşitiz. Silah taşıyıp patlayıcı kemerler takıp internetten mücahit topluyoruz. Artık hafife alınmayacak, bağımsız bir güç olacağız.” (1.sezon 25.bölüm, 20:43).

“Umarım bir sürü çocuk ölmüştür. Çocuk ölümü halkı çok kızdırıyor. Yüz adamlarını öldürsek bile onlar bir çocuk öldürünce tüm dünya bize acır (1.sezon 25.bölüm, 23:04).

1.Sezon 29.Bölüm

Kadınların mahrem olarak korunması gerektiğini ve bunun tersi durumun ahlaksızlık olduğunu düşünen erkek üyeler, saldırıda çok fazla erkek öldüğü için, kadınların da alanda savaşmasına izin veriyorlar. IŞİD'in kurallarının değişmez olduğu fikri ile yetişen kadınlar, kuralların esnetilebileceğini anladıklarında bağılıklarını sorguluyorlar (1.sezon 29.bölüm, 03:09).

1.Sezon 30.Bölüm

Dizinin bu son bölümünde, gerçek araştırmalar sonucu elde edilmiş bilgilerden hareketle IŞİD üzerine analizler yapılmıştır. Uzmanlar, dizide kurgu olarak verilen ancak gerçek kişi olan beş erkek ve kadının yaşamlarını, nasıl ve neden herşeyi bırakıp IŞİD'e katıldığını ve IŞİD'in işgaline maruz kalmadan önce Arap ülkelerinin durumunu analiz etmiştir.

Uzmanlar öncelikle Fatiha El-Macati hakkında değerlendirmeler yapmıştır: “Fatiha El-Macati, Kazablanka'nın ikinci hukuk fakültesi olan El-Hasan'da mezuniyet tezini yazıyor. Çok eşliliğe karşı çıkıyor, kadın hakları ile çatıştığını düşünüyor ve tezinde bu konuyla ilgili çalışıyor.” (1.sezon 30.bölüm, 05:20). Faslı Fatiha El-Macati, 1991 yılında iş için Paris'e seyahat eder. Orada, Hamas, Taliban ve Müslüman Kardeşler'in İslam Konferansına katılır. Kocasıyla, bu toplantıdan çok etkileniyorlar ve Bosna'ya gidip cihada katılmaya karar veriyorlar” (1.sezon 30.bölüm, 07:30).

Yazar-araştırmacı Hüda El-Salih: “Fatıha El-Macati’nin, röportajlarından birinde belirttiği gibi, IŞİD’in videolarından çok etkilenmiş olduğunu söylüyor. 2001 ABD’deki ikiz kulelere yapılan saldırıdan sonra, El-Kaide ve IŞİD, ABD’deki elemanlarının gitmesini istemişti ve Fatıha El-Macati ile kocası da gitmesi gerekenler arasındaydı (1.sezon 30.bölüm, 08:07). Bu olaydan sonra, Fatıha El-Macati’nini attığı bir tweet; “Gitmek istemedim. Gitmemiz gerektiğini söylediklerinde o kadar ağladım ki, kocam ve oğlum öldürüldüğünde bu kadar üzülmemiştim.” (1.sezon 30.bölüm, 25:17).

Uzmanların bahsettiği ikinci kadın olan Hulud Ümmü Muhammed ile ilgili şu değerlendirmeler yapılmıştır:

“Suudi Arabistan’ın başkenti Riyad’da, Hulud Ümmü Muhammed için ailesi önde geliyordu. İlkokuldan sonra okulu bırakan ev hanımı, ev işleriyle ilgileniyor. Sıra dışı bir şeyi yok. Hulud Ümmü, ilkokuldan mezun olduktan sonra altı kişilik ailesine ve zayıf, ihmâlkâr kocasına bakmaya başlamıştı. Başlarda, radikal ideolojilere uzaktan sempati duyuyordu. Abisinin, kendisine ve çocuklarına verdiği radikal vaazlar onu IŞİD’e bağlamaya ve abisinin gerçekleştireceği terör saldırılarına yardım etmeye başladı” (1.sezon 30.bölüm, 10:40).

[...] IŞİD’in önemli ve hassas görevlerinde rol alabilir hale gelmiştir. Çocuklarıyla birlikte cami ve ibadethaneleri ayrıca Ulusal Muhafız karakollarını gözetleme, örgütün Suudi Arabistan’daki altı kişilik erkek grubunun oluşturduğu ana hücrelerinde hizmet etme, lojistik destek vererek patlayıcı ve yelekleri taşıma, güvenlik güçlerinin dikkatini dağıtıp operasyonlar için harita sağlama gibi görevler edinmiştir.” (1.sezon 30.bölüm, 38:15).

Hulud Ümmü Muhammed kadın olduğu için, önemsenmeyeceği ve bu yüzden takip ve kontrol edilmeyeceği için bu görevi rahatça yapabilmektedir (1.sezon 30.bölüm, 39:05). Yazar-Araştırmacı Hüda El-Salih, konuyu şu şekilde değerlendirmiştir:

“Kadınların Batılılaştırılması İslam’a karşı bir komplodur, Kadını adabından uzaklaştırıp sömürgecilikle kimliğinden koparma amaçlıdır, tiranlık, halifelik gibi cümleler ve kavramlar sözde feminist cihad için kullanılmıştır” (1.sezon 30.bölüm, 11:15)

“Kocasının zayıflığı ve ailesine karşı ihmâlkârlığı, Hulud Ümmü Muhammed’in içindeki otoriter kişiliği ortaya çıkarır. Altı çocuğun anneleriyle olan ilişkileri tuhaftır. Onları, terör eylemi yapmaları için tehdit eder. Yoksa çok kızacağını söyler. Cennete ya da hurilere erişemeyeceklerini, cesetlerinin cehennemde tekrar tekrar parçalanıp birleştirileceğini söyler. Bu şekilde radikal örgütte kadının rolü başlamış oldu” (1.sezon 30.bölüm, 26:14).

Bir diğer uzman Abdullah Bin Byad Al-Otaıby ise, Hulud Ümmü Muhammed üzerinden IŞİD içerisindeki kadınların çocuklarını nasıl etkileyebileceğini açıklamıştır:

“İŞİD kendisine tamamen bağladığı kişilerin içindeki aile duygusunun silinmesini ister her zaman, çünkü bu duygu onlara zayıflık getirir. Ancak, bazı durumlarda aile bağlarına önem veriliyor gibi davranılabilir, örneğin, annenin çocuklarını İŞİD’e bağlılık için ikna etmesi gerektiği gibi durumlarda. Aile üyelerinin örgüte olan bağlılıkları varsa ya da en azından sempati duyuyorlarsa birbirlerini etkilemeleri için aile kavramına önem verildiği gösterilir, ancak sempati dahi yoksa bu sefer de örgüte olan bağlılıklarını göstermek zorunda bırakılarak, birbirlerini öldürmeleri emredilir.” (1.sezon 30.bölüm, 27:26).

Dizide konu edilen üçüncü kadın ise, İman El-Buğa’dır. Uzmanlar İman El-Buğa ile ilgili şu değerlendirmeyi yapmıştır:

“Şamlı meshur alim Şeyh Muhammed El-Buğa’nın kızı İman El-Buğa, uzun İslam Hukuku eğitimini bitiriyor, Doktorası var. Kan bağıyla örgüte katılan İman El-Buğa, İŞİD için fetva çıkaran ilk kadındır... Şam Üniversitesi Şeriat Fakültesi’nde 2001 yılında İslam Hukuku doktorasını tamamladı. Suudi Arabistan’a gitti ve 15 yıl orada yaşadı. Araor, Muheysini, Zevahiri ve Cevlani’nin vaazlarında aradığı şeyi bulan İman İŞİD’e bağlılık yemini etmek için derin bir arzu duymaya başlar. Suudi Arabistan’ın doğusundaki Dammam’a vardıktan sonra, kocasıyla açık fikirlilerin yaşadığı doğu bölgesine yerleşir. Kadın buluşmalarından ve verdiği şeriat derslerinden faydalanıp radikal fikirlerini mümkün olduğunca ilerletir” (1.sezon 30.bölüm, 06:09; 11:54).

Hüda El-Salih, İman El-Buğa’nın durumuna ilişkin bir açıklama yapmıştır. “Buğa’nın kızı, 14 yaşındayken Fas asıllı Avustralyalı olan Ebu Usame El-Garip adındaki İŞİD üyesiyle evlendirilmiştir. Buğa’nın İŞİD üyesi olarak yükselişi, çeşitli görevlerde bir kadın olarak yer alması, sanırım bunlar kadınlar için bir ilkti. Fetva verebilen, fıkıh hocası başka kadın yoktu.” (1.sezon 3.bölüm, 41:46).

Uzmanlardan biri olan Abdullah Bin Byad Al-Otaıbı, İman El-Buğa tarafındn verilen vetfaların etkisini şu şekilde değerlendirmiştir:

“Bu fetvalar ile devlete, topluma, hayat tarzına karşı hayal kırıklığı yaşamaya başlarlar. Sonra şiddeti uygulamalı öğrenmeye başlarlar ve son olarak da terörist gruplara gizlice katılırlar. Çocukların da işe alınmasıyla birlikte işler farklı bir boyut aldı. İŞİD, farklı ülkelerden oyuncuların birlikte oynadığı çevrimiçi video oyunlarında ustalaştı. Askeri veya savaş içerikli bir oyun oynuyorlar, sonrasında İŞİD üyeleri elektronik cihaz birimleri aracılığıyla genç ve çocuklarla bağlantı kurmaya başlıyor.” (1.sezon 30.bölüm, 12:45; 14:26).

3.1.2. Dizi Hakkında Yorumlar

Dizi, İŞİD terör örgütüne katılan birçok kişinin katılma sebeplerini ve örgütün içinde maruz kaldıkları hayatı anlatmaktadır. Özellikle kadınların katılımına ve içerideki yaşamlarına dikkat çeken dizi, Orta Doğu ve diğer birçok ülkedeki gerçek insanların hikayelerinden uyarlanmıştır. Bu insanlarla iletişime geçme ve onları örgüte dahil etme yöntemlerine, psikolojik, sosyal ve davranışsal zayıflıklarından yararlanarak

onları nasıl manipüle ettiklerine odaklanmaktadır. Dikkat çeken bir diğer durum, yanlış fetvalarla ve dini zorlamalarla insanları etkileri altına alabildikleri gerçeğinin yansıtılmasıdır (Arabian Business, 2017).

10 milyon dolar bütçe ve yedi farklı Arap ülkesinden oyuncu kadrosu sayesinde, dizi henüz yayınlanmadan önce bile birçok insan tarafından ilgi görmüştür (Khalaf, t.y.). Dizide, erkekler ve kadınlar örgüt içinde farklı davranışlara ve kurallara -erkekler daha özgür ve kadınlar baskı altında- maruz kalmaktadır. Dizide kadınlar örgütün planlarını daha erken farkedip kaçmaya çalıştıkları ve karşı koydukları için kahraman olarak gösterilmektedir. Dizi, Arap kanallarında dini içerikli bir Ramazan dizisi olarak her gün bir bölüm şeklinde otuz Ramazan günü boyunca yayınlanmıştır. İnsanların orucunu açtıktan sonra izleyecek yeni bir dizi olarak planlanmış olması, izlenme sayısını arttırmış ve böylece dizi geniş kitlelere hitap edebilmiştir (Hubbard, 2017). Dizi aynı zamanda, Orta Doğu'daki radikalleşmeyi bir kadın bakış açısı ile ele alan ilk Arap televizyon programı olarak değerlendiriliyor. Dizi asıl olarak, kadın ve çocukların örgüte katılmaya nasıl ikna edildiğini insanlara göstermeyi amaçlıyor (The Arabianpost, t.y.).

Dizi aynı zamanda, IŞİD'in hiyerarşik yapısını, yöneticilerin birbirleri ile olan ilişkilerini, eylemlerini, dini kullanma yöntemlerini, işkencelerini ve genel kurallarını da ayrı ayrı ele alıyor. Bu şekilde izleyicilere, eğitimin ve farkındalığın IŞİD ile mücadelede önemli bir faktör olduğunu vurguluyor (Digital Studio Middle East Staff, 2017). Dikkat çeken bir diğer özelliği, kadınlara diretilen nikah cihadı/ cihad nikahının (Cihad al-Nikah) ve Yezidi kadınlara yapılan işkencelerin ele alınmasıdır (Ratta, 2017).

IŞİD ile ilgili neredeyse tüm ayrıntılara değinen dizi, bu özelliği sebebiyle birçok eleştiriye maruz kalmıştır. En büyük eleştiri, Katar'ın sahip olduğu bir medya kuruluşu tarafından, "Gharabeeb Soud'un, Sünni İslam'ı aşağıladığını ve programın DEAŞ [IŞİD] yönetimi altında yaşayan kadınları sekse aç olarak konumlandığını ima etmesi" şeklinde yapılmıştır. Dizinin yayınlandığı MBC (*The Middle East Broadcasting Center*) çalışanlarına karşı şiddet içerikli imalarda bulunulmasına yönelik, kanalın sahibi Ali Jaber, "IŞİD'in zulmüne karşı koymayı açıkça amaçlayan Gharabeeb Soud'u neden eleştirdiklerini anlayamadığını" söylemiştir (Flanagan, 2017).

Sinema eleştirmeni Tarek el-Shenawy, “dizi izleyicilere bu tür aşırılık yanlısı grupların gerçeklerini gösteriyor ve bu da izleyicileri bu gruplardan korkutuyor. Dizinin bazı kahramanlarının IŞİD tarafından tehdit edilmiş olması, dizinin görevini başarıyla gerçekleştirdiğini gösteriyor” şeklinde yorum yapmıştır (Kadi, 2017).

Dizinin konu seçimi bakımından ideal ancak konunun anlatımı bakımından eksik kaldığını söyleyen Khader, karakterlerin IŞİD’e sonsuz bağlılık ve güven duyduğunu ve bunun halkı etkileyebileceğini belirtmiştir. Çünkü Khader’e (2017) göre, “IŞİD hücrelerinin yakışıklı emiri hem sosyopat bir canavar hem de aile psikodramasının kurbanı olan şefkatli, karizmatik, romantik bir adam olarak sunuluyor” ve kadın üyelerin ona aşık olması normal karşılanıyor.

Dizinin yapımcısı Ali Jaber’in verdiği bir röportajda, “bu bir dizi, ister IŞİD’e katılan bir kadın, isterse IŞİD’den kurbanı bir kadın olsun, IŞİD altındaki kadınlarla ilgili bir drama dizisi. Ve Suriye’de, IŞİD’in sözde başkenti Rakka’da geçiyor ve temel olarak oradaki hayatı, vaazlarını ve gerçekte ne yaptıklarını ortaya koyuyor.” şeklinde dizinin amacını özetlemiştir. Ayrıca, “Bence IŞİD boşluktan çıkmadı. Toplumlarımızda çok uzun süredir devam eden bazı yanlış dini öğretilerden ortaya çıktı. IŞİD’in sadece bir örgüt olmadığını her zaman savundum. Bu bir fikir; bu bir anlatı.” diyerek IŞİD ile mücadelede önce bu fikirlerin ölmesi gerektiğini savunmuştur (Jaber, 2017).

Dizi, başladığından beri oyuncu kadrosunu ve ekibi hedef alan çok sayıda tehdit bildirildiğinden, dizinin gerçekten IŞİD’i rahatsız ettiği anlaşılmıştır. Yazar bin Bijad’ın, “Ne zaman aşırılığa meydan okuyan eserler yazsam, IŞİD beni İslam dininden bir mürted olarak gösteren fetvalar yayınlıyor. Elbette IŞİD’in her yaptığı diziye yansıtılamazdı ancak durum gösterilenden daha vahimdir ve bir an önce engellenmesi gerekmektedir.” şeklindeki sözleri de bunu destekler niteliktedir (Elkholy, 2020). Dizinin birçok oyuncusu, kendilerinin de tehdit edildiğini ve evlerinde ve iş yerlerindeki güvenlik önlemlerini arttırdıklarını belirtmiştir. Ancak bu tehditlerden korkmadan, IŞİD’in eylemlerinin dinle bir ilgisi olmadığını halka anlatmanın yapılabilecek en iyi şey olduğunu savunuyorlar (Halef, 2017). Dizi, yapılan tüm eleştirilere ve tehditlere karşılık, Ramazan ayı bittiğinde yayından çekilme kararı almıştır (Khader, 2017).

3.2. Khalifat (Hilafet) Dizisi

2020 yapımı, 1 sezon ve 8 bölümden oluşan 18 yaş ve üzeri için uygun olan diziyile ilgili bilgileri şu şekilde belirtmek mümkündür:

Tablo 6. Khalifat Dizisi Genel Bilgiler

Menşei Ülkeler	İsveç
Yapımcı	Tomas Michaelsson
Şirket	Filmance International A, Imagiranium Films
Senarist	Wilhelm Behrman, Niklas Rockström
Yönetmen	Goran Kapetanovic, Wilhelm Behrman, Niklas Rockström
Oyuncu Kadrosundan Örnekler	Aliette Opheim (Fatima), Gizem Erdoğan (Pervin), Amed Bozan (Husam), Amanda Sohrabi (Kerima), Nora Rios (Sulle)
Tür	Dram, Gerilim
Dil	Türkçe, İngilizce, Arapça, İsveççe, Boşnakça
IMDB	8.2/10

Kaynak: (IMDB, 2020)

Görsel 6. Khalifat Dizisi Tanıtım Afışı

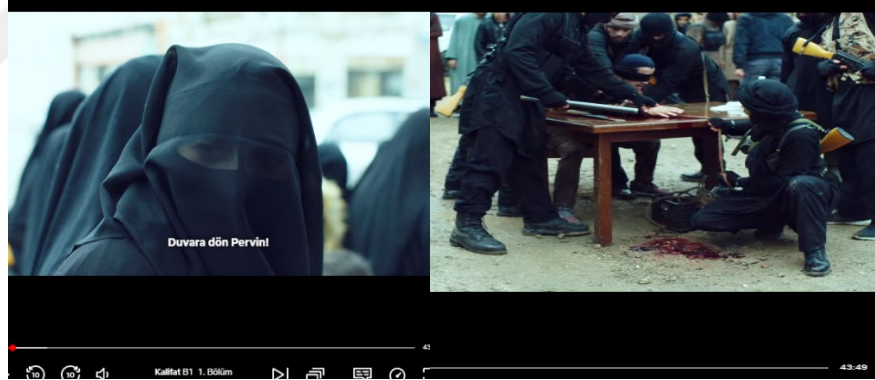

Kaynak (IMDB, 2020)

3.2.1. Dizi Bölümlerinde Kadının Gösterilme Şekilleri

1.Sezon 1.Bölüm

Dizinin açılış sahnesinde, kız bebeğine ninni söyleyen, daha sonra adının Pervin olduğunu öğreneceğimiz bir anne görünüyor. Arkadaşını ziyaret etmek isteyen Pervin, bir kadın olarak sokağa çıkabilmek için önce, sadece gözleri görünecek şekilde her yerini kapatacak bir çarşaf giyiyor. Pervin ve Tine sokakta hızlı bir şekilde yürüyorlar ve Tine'nin kocasının hastanede olması hakkında konuşuyorlar. Tine, kocası eğer ölürse, IŞİD'in kendisini başkasıyla evlendireceğinden bahsediyor (1.sezon 1.bölüm, 00:42). Bu esnada, IŞİD üyesi erkekler, hırsızlık yapan bir adamı, şeriat kanunlarına göre herkesin içinde elini keserek cezalandırılacak fakat yabancı erkeklerin olduğu yerde kadınların bulunması yasak olduğu için, iki kadını ve etraftaki diğer tüm kadınları sürükleyerek bir tarafa topluyor ve yüzlerini duvara dönmelerini söylüyorlar. Sahnede kadın IŞİD üyeleri de var, silah taşıyorlar ve onlarda aynı şekilde, sokaktaki kadınlara sert bir şekilde davranıyorlar çünkü onları bir kadın olarak değil, değersiz bir varlık olarak görüyorlar (1.sezon 1.bölüm, 1:51).

1.sezon 1.bölüm, 02:18-02:23

“Pervin: “Tine, daha fazla buna dayanamıyorum.”

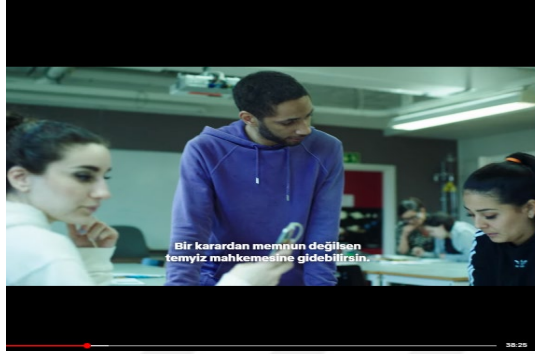
Tine: “Buradan kaçacağız. Sen, ben ve Latifa (Pervin'in bebeği).

Pervin: Dayanamıyorum. Bunun olacağını nasıl düşünemedim. Nasıl böyle aptal olabildim.

Tine: Çünkü salaksın. Benim gibi.” (1.sezon 1.bölüm, 2:47).

Tine, Pervin'in bu haline acıdığı için, yasak olmasına rağmen gizlice bulduğu telefonu Pervin'e veriyor. Pervin, telefonu görünce korkuyor çünkü örgüt içindeki yetkili kişiler hariç, başta kadınlar olmak üzere halkın telefon kullanması yasak ve yasağı çiğneyen bir kadınsa daha ağır cezalar veriliyor (1.sezon 1.bölüm, 3:14)

İsveç'te yaşayan iki kız arkadaş Kerima ve Sulle, öğretmenlerinin tavsiyesi ile okullarındaki, daha sonra IŞİD üyesi olduğu belli olacak, öğretim görevlisi İbbe'den sosyal dersleri için yardım almaya başlayarak örgütle ilk temaslarını bilmeyerek gerçekleştiriyorlar (1.sezon 1.bölüm, 07:32).

1.sezon 1.bölüm, 07:33

Bu esnada Rakka'da, Tine'nin kocası ölüyor ve IŞİD'in kadın tugayı Al-Khansa, Tine'yi dullar evine götürmek için almaya geliyor. Tine, onlara yakalanmadan önce, telefonu Pervin'e veriyor. Pervin, korktuğu için istemese de telefonu alıyor ve saklıyor (1.sezon 1.bölüm, 08:41). Bu esnada IŞİD üyeleri, İstanbul'da yaptığı bir saldırının kutlamasını yapıyor ve "Allah-u Ekber" şeklinde bağırarak havaya ateş ediyorlar. İçlerinde Hüsam'ın da bulunduğu bir grup bu saldırının ardından bir toplantı düzenliyor. Bu sırada Hüsam'ın tartıştığı biri, Pervin hakkında kötü cümleler kuruyor. Hüsam, bunun sorumlusu olarak Pervin'i gördüğü için eve gelince onu dövüyor ve onun kirli bir kadın olduğunu söylüyor (1.sezon 1.bölüm, 12:47).

Pervin, bunun üzerine, gizlice İsveç'te yaşarken tanıdığı Dolores isimli kişiyi arıyor ve Suriye'den kaçabilmesi için kendisine yardım etmesini istiyor. Kerima ve Sulle'nin öğretmeni ve İsveçli gazeteci Fatıma'nın arkadaşı olan Dolores de bunun için Fatıma'dan yardım istiyor. Fatıma ve Pervin konuşmaya başlıyorlar. Fatıma, Pervin'e İsveç'teki saldırı ile ilgili bilgi vermesi gerektiğini, bu şekilde kendisi için muhbirlik yaparsa kendisine yardım edebileceğini söylüyor (1.sezon 1.bölüm, 33:25).

"Dolores: Dün Pervin'den bir telefon aldım. Suriye'ye kaçtığından beri ondan haber alamamıştım. IŞİD'e katılmıştı. İsveç polisiyle iletişim kurup oradan kaçmak istediğini söyledi. IŞİD'in, İsveç'te bir saldırı planladığını ve bunun için muhbirlik yapabileceğini söyledi. Ona senin numaranı verebilir miyim? (1.sezon 1.bölüm, 19:16).

Fatıma: Pervin, eskiden nasıl biriydi?

Dolores: Yalnız, kaybolmuş. Sadece annesi vardı ve Türkçe konuşuyordu. Pervin tatlı bir kızdı. İyi yerlere geleceğini düşünüyordum. Hüsam, suçlunun tekiydi ama iyi biriydi. Bir yer altı camisine gitmeye başladılar, Pervin kapandı. Sonra birkaç hafta içinde ortadan kayboldu.” (1.sezon 1.bölüm, 30:22).

Sulle, Ibbe ile ders çalışırken İsveç'te İslam'ı düzgün yaşayamadığından, Müslümanların dışlandığından, iyi mesleklere kabul edilmediğinden, bu mesleklere gelmek isteyenlerin de dinlerinden vazgeçmesi gerektiğinden, tüm Müslümanların ülkede terörist olarak ilan edildiğinden bahsediyor. Ibbe, Sulle'nin dinini yaşayamadığını ve İsveç'te baskıya maruz kaldığını düşündüğünü öğrendikten sonra, Sulle ve Kerima'yı Suriye'ye götürmek için planlar yapmaya başlıyor (1.sezon 1.bölüm, 35:36).

1.Sezon 2.Bölüm

Sulle ve kız kardeşi, oldukça mutlu bir aile hayatı yaşıyor. Müzikten, dans etmekten ve basketboldan hoşlanıyorlar. IŞİD ile bağlantı kurmadan önceki hayatları neşe dolu olarak gösteriliyor. Sulle babasıyla siyaset ve ülke gündeminden konuşuyor ve kendi fikirlerinden oldukça emin görünüyor (1.sezon 2.bölüm, 3:42).

Hüsam, ailesiyle Skype üzerinden görüntülü görüşme yapıyor. Kardeşine, IŞİD'deki ordu birliğine bağlı ve askeri kimlik sahibi olduğundan ve bu yüzden yetkili olduğundan, cep telefonu, bilgisayar, internet kullanma hakkının olduğundan bahsediyor. Erkek kardeşi yanına gelirse onun da aynı ayrıcalıklara sahip olabileceğini söylüyor (1.sezon 2.bölüm, 09:31).

Ibbe, Sulle'ye IŞİD'in vaaz videolarını, Batı'nın Orta Doğu'ya zarar verdiğini ve İsveç hükümetinin Müslümanlığın yanlış yaşanmasına sebep olduğunu anlatan videoları gönderiyor ve izlemesini istiyor. Sulle bunları, derste, teneffüste ve evde sürekli izliyor (1.sezon 2.bölüm, 11:53). Sulle'nin arkadaşı Kerima, babası tarafından şiddet gören bir genç kız. Ibbe, iki kızını takip ettiği için bu durumu biliyor ve yine tartıştıkları bir gece, Kerima'nın evinin önünde bulunduğu için, Kerima babasından kaçtığından Ibbe ile karşılaşılıyor ve onu evine götürüyor, kendi kıyafetlerini veriyor ve genç kızını koruduğu için Kerima ona güven duymaya başlıyor (1.sezon 2.bölüm, 16:34). Kerima, Ibbe'nin evinde kalmaya devam ederken Sulle sürekli onların yanına gidiyor. Bir seferinde gittiğinde Sulle, Kerima'nın kapandığını görüyor. Kendisinin baş örtüsü alması halinde, babasının ona çok kızacağını söylüyor ve Kerima ona, “Yazık” diyor. Bu kelime Sulle'yi çok sinirlediriyor. Ibbe, onun yanında olduğunu

göstermek için, daha sonra Sulle'ye baş örtüsü hediye ediyor ve namaz kılmayı öğretiyor (1.sezon 2.bölüm, 29:32; 35:13).

1.Sezon 3.Bölüm

Pervin, Fatıma'ya telefonda Hüsam'ın gizli notları ve planlarıyla ilgili bilgi verirken İŞİD üyesi olan Hüsam'ın arkadaşı gizlice eve giriyor. Hem telefonla konuştuğunu yakaladığı için hem de Hüsam'la aralarında problem olduğu için Pervin'e tecavüz ediyor. Pervin de adamı öldürüyor ve evlerinin yanındaki su koyusuna atıyor. Pervin hem kendisine tecavüz edildiği için hem de birini öldürdüğü için ve kadın olduğu için ölüm cezası alacağını biliyor bu yüzden Fatıma'dan yardım istiyor (1.sezon 3.bölüm, 02:18-07:45).

Sulle, Ibbe'nin hediye ettiği baş örtüsünü takıyor ve ailesinin yanına gidiyor.

“Sulle'nin babası: O ne öyle? Başındaki ne? Onu takmanı istemiyorum. Çıkar dedim sana.
Sulle: Sen artık Müslüman olmayabilirsin ama ben öyleyim.
Babası: Öylece gidip satın mı aldın? Sana kimse vermedi mi? O baş örtüsü ile evden çıkamazsın.” (1.sezon 3.bölüm, 10:35).

Babası, zorla Sulle'nin başından baş örtüsünü çıkarıyor. Sulle'nin kız kardeşi, babasının bu tavrından dolayı babasına çok sinirleniyor ve ablasıyla birlikte gidiyor. Sulle, okula gittiğinde olanları Kerima'ya anlatıyor. (1.sezon 3.bölüm, 10:36).

“Kerima: Elinden mi aldı yani? Ne pis herifmiş. Baş örtüne dokunamaz ama.
Sulle: Korkuyor. Bu ülkedeki herkes dinden korkuyor. Geri alacağım. Onu yeneceğim. Kazanamaz. Allah benimle” (1.sezon 3.bölüm, 18:03).

Ibbe, Sulle ve Kerima'yı, adı Ghaddah olan İŞİD üyesi bir kadınla tanıştırtıyor. Bu kadının onlara iyi bakacağını ve her şeyi öğreteceğini söylüyor.

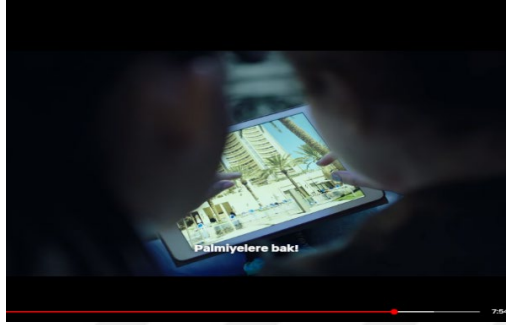

1.sezon 3.bölüm, 35:26

“Ghaddah: Sonunda tanıştığımıza sevindim. Bunu iple çekiyordum. İbrahim (Ibbe) senden çok bahsetti. Allah'ı bulduğunu ve gerçek İslam'ı merak ettiğini söyledi. [Ghaddah, kızlara evini gezdiriyor.]

Ghaddah: İsveç'te kısa süre kalacağım. Sonra eve, Hilafet'e döneceğim.
Sulle: IŞİD'e mi?
Ghaddah: Evet. Ad-Dawla al Islamiyya'ya. Ben dulum. İki kocam da öldü. Hiç üzücü değil. Bu benim mutluluğum. İki kocam da şehit oldu.
Sulle: Orada yaşam nasıl?" (1.sezon 3.bölüm, 36:12).

Ghaddah, kızlara IŞİD'de yaşadığı sözde evi gösteriyor ve çok güzel yerler olduğuna inandırmaya çalışıyor (Khalifat, 1.sezon 3.bölüm, 37:12).

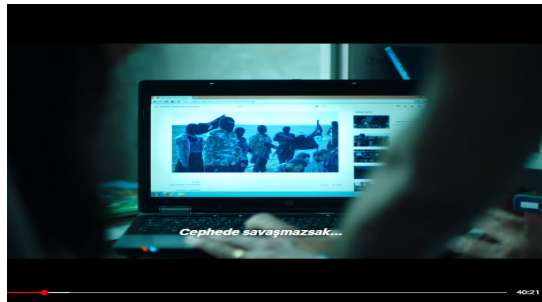

1.sezon 3.bölüm, 38:13

Kerima ve Sulle, eve döndükten sonra birlikte IŞİD'in eylem videolarını izliyorlar. Üyelerin, kaslı ve yakışıklı adamlar olduğunu, kadınların sadece gözleri görünmesine rağmen çok güzel olduklarını düşünüp mutlu oluyorlar (1.sezon 3.bölüm, 43:06).

1.Sezon 4.Bölüm

Sulle kardeşiyle ders çalışıyor. Bu esnada yanlarına gelen babaları, Sulle'ye "basketbol turnuvalarının yaklaştığını ve onu sahada görmek için heyecanlandığını" söylüyor. Fakat Sulle, "artık basketbol oynamak istemediğini çünkü bunun kadınlar için haram olduğunu" söylüyor. Babası bu durum için çok sinirleniyor. Eşiyle bu duruma müdahale etmeleri gerektiğini konuşurken Sulle'nin bilgisayarında izlediği IŞİD'in propaganda videolarına denk geliyorlar (1 sezon 4.bölüm, 04:17).

1. sezon 4.bölüm, 05:56

Sulle okuldan eve döndüğünde, ailesi onunla konuşmaya çalışıyor fakat genç kız çok fazla tepki gösteriyor.

“Sulle’nin babası: Kim bu insanlar? Bu saçmalıkları kim gönderiyor?

Sulle: Gerçeği kendim öğrenemem mi sandınız?

Sulle’nin babası: Bunlar hasta katiller. İslam bu değil. Seni mahvetmişler. Beynin yıkanmış senin.

Sulle’nin annesi: Allah’ı bulduğuna seviniyorum ama IŞİD Müslüman değil. Diğer Müslümanları öldüren suçlular onlar. Sürekli öldürüyorlar.

Sulle: Hayır sadece mürdetleri öldürüyorlar yani dinden çıkanları. Allah’ın kanununa karşı gelip İslam’ı terkedenleri. İknaya, yardım etmeye çalışıyorlar ama kabul etmezlerse öldürmek zorundalar.” (1.sezon 4.bölüm, 14:11).

Ailesinin bu şekilde sert tavırları Sulle’nin Ibbe’ye ve IŞİD’e daha fazla bağlanmasına sebep oluyor ve Ibbe’nin evine gidiyor (1.sezon 4.bölüm, 15:01).

Ailesi, konuşarak Sulle’nin IŞİD’e katılmasına engel olamayacaklarını anlayınca onu evlendirmeye karar veriyorlar (1.sezon 4.bölüm, 34:33).

1.Sezon 5.Bölüm

Ibbe, İsveç’te bulunduğu süre içinde “Misafir” kod adıyla, IŞİD’in Avrupa’daki eylemlerini yönetme, eylemleri yapacak gençleri eğitme ve örgüte yeni genç üyeler bulma işleriyle ilgileniyor. Ancak Dolores, Ibbe’nin kolundaki dövmeyle görünce onun IŞİD üyesi olduğunu anlıyor, bu dövme dizide IŞİD’in eylem videolarındaki kişilerin kollarında olan dövmenin aynısı olduğu için, derhal Fatıma’ya haber veriyor fakat Ibbe daha erken davranıp Dolores’i öldürüyor (1.sezon 5.bölüm, 02:52).

1.sezon 4.bölüm: 42:15

Sulle, evlendirme kararından sonra baş örtüsünü çıkarıyor ve bu yüzden kız kardeşi ablasına pes ettiği için, babasına da ablasını zorladığı için tepki gösteriyor. Anne ve babasına “İkisinin de kafir olduğunu” söylüyor (1.sezon 5.bölüm: 10:52). Annesi, Sulle’nin odasına gidip onunla konuşuyor:

“Sulle: Her şey çok kötü oldu. Ne olduğunu anlayamıyorum.

Sulle'nin annesi: Ters giden şey neydi?

Sulle: Allah ve Suriye meselesi. Her şey kontrolden çıktı. Ben öyle olmak istemiyorum. Her şeyin önceki gibi olmasını istiyorum” (1.sezon 5.bölüm: 30:16).

Sulle, basketbola dahi geri dönmek istediğini söylüyor ve daha sonra Kerima ile buluşmaya gidiyor. Kerima, “İbbe'nin kendilerine Rakka'ya gidebilmek için bilet aldığını” söylüyor. Sulle bunun üzerine annesiyle yaptığı konuşmadan farklı bir şekilde davranarak Rakka'ya gitmeye karar veriyor (1.sezon 5.bölüm, 41:53).

Hüsam, Pervin'in sakladığı telefonu bulduğunda, örgütteki arkadaşına “Pervin'in telefon almak istediğini ve ne yapması gerektiğini” soruyor. Arkadaşı, “Karını dövmelisin” şeklinde karşılık veriyor. Pervin, Hüsam'ın telefonu bulduğunu anladığı için Fatıma ile plan yapıyor ve önce kendisi Hüsam'a telefonu göstererek “kime ait olduğunu” soruyor. Daha sonra ikisi tekrar telefonu aynı yere koyup telefonu görmemiş gibi yapmaya karar veriyor (1.sezon 5.bölüm, 27:28).

1.sezon 5.bölüm: 27:32

Hüsam IŞİD üyesine;

“Pervin'i dövdüm. Tüfeğin kaşısıyla. [Yalan söylüyor].

IŞİD Üyesi: Bir karın daha olmalı. Sonrada düşmanla savaşmaya cepheye gidebilirsin. O zaman güçlü olursun. Cihat kutsaldır. Farzdır. Cihat bir seçim değildir. Yoksa seni ne yapalım?

Hüsam: Misafire yardım ediyorum ya. Bilgi topluyorum, planlamaya yardım ediyorum.

IŞİD Üyesi: Misafirin işi bittiğinde sana niye ihtiyacımız olsun?

Hüsam, Pervin'e bu durumu anlatırken, “buraya hiç gelmemeliydik” diyor (Khalifat, 1.sezon 5.bölüm: 38:09).

1.Sezon 6.Bölüm

Sulle ve Kerima, evlerinden çıkıp Ibbe ve Ghaddah ile birlikte onların aracına biniyorlar. Bir süre sonra, Sulle'nin kız kardeşi de gelip arabaya biniyor. Sulle kardeşinin daha çocuk olduğunu ve onlarla gelmesini istemediğini söylüyor ancak Ibbe Sulle'yi ikna ediyor (1.sezon 6.bölüm, 08:14) Havaalanına geldiklerinde, Ibbe

kızları Ghaddah ile uçağa bindiriyor ve kendisinin sonra geleceğini söylüyor. Kadın uçakta kızlara Rakka'ya vardıklarında kalacakları sözde evi gösteriyor (Khalifat, 1.sezon 6.bölüm, 11:41-14:20).

1.sezon 6.bölüm: 14:00

Uçaktan indiklerinde başka bir arabaya biniyorlar ve sadece iki kere mola verileceğini ve bütün gece yolculuk yaparak sabah Rakka'ya varacaklarını söylüyor. (1.sezon 6.bölüm, 26:14). Kızları, Avrupa'dan gelen tüm kızları topladıkları harabe bir eve getiriyorlar ve hepsine burka giydirip telefonlarını topluyorlar. Ghaddah kızları sabaha karşı başka bir araca bindirip kendisinin onlarla gidemeyeceğini çünkü diğer kız kardeşlerine yardım edeceğini fakat onlarla Rakka'da kesin buluşacaklarını söylüyor (1.sezon 6.bölüm, 31:59).

Sulle'nin babası kızının kaçtığını anladığında polislere durumu anlatıyor ve Türkiye'de Gaziantep'te sınırda kızı Sulle'yi ve arkadaşını kurtararak IŞİD'e katılmasını engelliyor ancak Sulle'nin kızkardeşinin Rakka'ya kaçmasına engel olamıyorlar (1.sezon 6.bölüm, 18:19; 42:08).

Bu sırada, Hüsam mutfaktaki kanı görüyor ve psikolojik sorunlarının da etkisiyle Pervin'e gidip IŞİD'e teslim olacağını çünkü arkadaşını kendisinin öldürdüğünü söylüyor. Pervin gerçeği anlatmasına rağmen durumu değiştiremiyor:

“Pervin: Bendim. Ben öldürdüm onu. Bana tecavüz etmeye çalıştı. Sen uyurken gelip bana tecavüz etmeye çalıştı. Bıçakladım onu. Komşunun kuyusuna attım.

[...]

Hüsam: Giy şunları. Hemen gidiyoruz. Örtün Pervin hemen gidiyoruz. Müslüman Müslüman'a yalan söylemez. Allah'a sırtımı dönmeyeceğim (1.sezon 6.bölüm, 28:34). Sen kirlenmişsin. Artık karım değilsin.” (1.sezon 6.bölüm, 34:27).

1.Sezon 7.Bölüm

Fatıma, Pervin'in kaçma planları yaparken Sulle'nin kızkardeşi Lisha'nın da oraya geldiğini ve onun da kaçmasına yardım etmesi gerektiğini söylüyor (1.Sezon 7.Bölüm, 07:40). Pervin, kocası Hüsam'dan bir kadınla daha evlenmesini isteyerek Lisha'nın yanına gelmesini sağlamaya çalışıyor. Hüsam ve Pervin, tüm kadın evlerini gezerek Lisha'yı arıyor. Lisha'yı getiren şoför, genç kızı bir kadın evine bırakıyor ve gidiyor. Lisha, Arapça bilmediği için, İngilizce bilen başka bir Avrupalı kadından tercümanlık yapmasını istiyorlar:

“Lisha: İsveç'ten geldim.

Hadisha: İslam'ı biliyor musun? Kuran okudun mu hiç? İslam'ı nereden öğrendin?

Lisha: Hayır. Arkadaşlarımdan, Youtube'dan, ablamdan.

Hadisha: Paran varsa ve ödeme yaparsan seni Avrupalı bir kadınla bir eve götürecekler. Biz Suriyeli kadınlarız. Fakiriz.

Lisha: Hiç param yok.” (1.Sezon 7.Bölüm, 17:01).

1.sezon 7.bölüm: 18:09

Lisha, zorla bir IŞİD üyesiyle evlendirilmek üzereyken, nikah esnasında Hüsam ve Pervin Lisha'yı buluyorlar. Hüsam, IŞİD'in askeri birliğinden olduğunu söylüyor ve para vererek Lisha'yı oradan alıp çıkıyorlar. (1.sezon 7.bölüm, 26:48).

Sulle ve Kerima, Sulle'nin babası ve İsveç polisi ile birlikte, İsveç'e geri dönüyorlar. Sulle, babası ve annesi ile konuşmak istemiyor. İsveç'e vardıklarında iki genç kız karakola ifadeleri alınmak için götürüyorlar. Sulle, Müslüman olduğu için onları karakola getirdiklerini ve dinini yaşamasına izin vermeyen herkesten nefret ettiğini söylüyor. Diğer odada sorgudan çıkan Kerima, IŞİD'e katılmadığı için intihar girişiminde bulunuyor (1.sezon 7.bölüm: 21:43; 28:00).

1.Sezon 8.Bölüm

IŞİD yetkilileri, Hüsam'a intihar bombacısı olacağını söylediğinde Pervin, kocası ölürse kendisini ve Lisha'yı başkasıyla evlendireceklerini bildiği için, Fatıma'yı arayarak yardım istiyor. Fatıma, Hüsam, İsveç'te planlanan saldırıyı söylerse hepsini oradan kurtaracağını sözünü veriyor. Pervin Hüsam'a başından beri, Fatıma ile yaptıkları planları ve Rakka'dan kaçabileceklerini anlatıyor. Hüsam, ölmek istemediği için Pervin'e IŞİD'in tüm planlarını anlatıyor (1.Sezon 8.Bölüm, 08:14). İsveç polisi bu sayede, eş zamanlı yapılacak olan saldırıların büyük bir kısmına engel oluyor. Haberlerde bu saldırıları gören Sulle, IŞİD'e inandığı için pişman oluyor. Ancak, Kerima bu haberleri cesaret gerektiren işler olarak gördüğü için IŞİD'e olan hayranlığı artıyor. Polis onu evine getirdiğinde, Ibbe'nin kendisine bıraktığı telefonla tekrar Ibbe ile iletişime geçiyor. Ibbe, ondan kendisi ve Sulle ile birlikte planladıkları bir intihar eylemi olduğunu söyleyerek genç kızı kandırıyor (1.Sezon 8.Bölüm, 33:25).

1.sezon 8.bölüm: 33:15

Kerima, kendini patlatacağı alana geldikten sonra, Sulle'ye “yaptıkları şeyden dolayı çok heyecanlı olduğunu” söylüyor.

“Sulle: Neden bahsediyorsun sen?

Kerima: Kendimizi havaya uçuracağız. Cennete gideceğiz... Birlikte öleceğiz.

Sulle: Ben ölmüyorum. Yalan söylüyor. Seni kandırmış Kerima. Hepimizi kandırdı. Lütfen yeleği çıkarmaya çalış” (1.sezon 8.bölüm, 47:16).

Kerima, kandırıldığını anlayınca yeleği çıkarmaya çalışıyor fakat çıkarmasının mümkün olmadığını anlayınca, alandaki herkese üzerinde bir bomba olduğunu ve herkesin kaçması gerektiğini söylüyor. Ibbe, bombayı uzaktan telefonla patlatacağı için kızların konuşmalarını dinliyor ve bombayı patlatıyor (1.sezon 8.bölüm, 50:00).

Dizi Pervin'in ailesinin ve Lisha'nın kaçma girişimiyle bitiyor. Diğerlerinden farklı olarak Lisha, IŞİD'in onun evi olduğunu ve ailesinin artık olmadığını söyleyerek Rakka'da kalmayı tercih ediyor.

3.2.2. Dizi Hakkında Yorumlar

Senarist Willhelm Behrman'ın 2015 yılında IŞİD'e katılmak üzere Londra'dan kaçan 15 yaşındaki üç genç kızın havalanında çekilen fotoğraflarını gördüğünde "Bu fotoğrafları görünce belki de kendi kızım aklıma geldi ve bu konuyla ilgili bir şey yazmam gerekli diye düşündüm ve Niclas'da kabul etti" şeklindeki ifadesiyle yazmaya karar verdikleri dizi genel hatlarıyla IŞİD'in İsveç'e yapacağı terör saldırılarını ele alsa da temelde anlatmak istediğini anlamak için kadın karakterlerin analizi önemlidir (Hopewell, 2020). Senarist Behrman'ı diziyi yazmaya iten söz konusu fotoğraf aşağıda görüldüğü gibi paylaşılmıştır:

BBC News, 2015

IŞİD'e gitmeye çalışan iki genç kadının ve IŞİD'den kaçmaya çalışan genç bir annenin deneyimleri farklı olsa da mücadelelerinin aynı olduğu gerçeği oldukça ironiktir (Chehade, 2021). IŞİD'in insanların zayıf noktalarını nasıl kullandığını ve nasıl radikalleşmelerini sağladığını anlatan bir örnek teşkil ediyor. Bu bağlamda dizi, sadece terörizmle değil radikalleşmeyle de nasıl mücadele edileceğinin anlatıldığı ilk televizyon dizisidir (Brzuszkiewicz, 2020). Diziyi, IŞİD'in Türk-İsveçli IŞİD gelini Pervin, ailesinin çok sevdiği Sulle, okulunda başarılı Kerima gibi kadınları neden ve nasıl cezbediği anlatılmaktadır. Karakterlerden biri olan Sulle, Müslümanların baskıya maruz kaldığı bir dünyada ailesinin aşırı laik tutumundan hoşlanmadığı için IŞİD'in Müslümalığı yaşama ve yaşatma şeklinden etkilenirken; aile ortamına sahip olmayan ve babasından şiddet gören Kerima ise IŞİD'in aile vadinden etkileniyor. İsveç'te tanışıp birlikte Rakka'ya gittiği kocası IŞİD'e katılan Pervin ise, IŞİD'i sadece ailesinin geçimini sağlayan bir devlet yapısı gibi görüyor (Delingpole,

2020). Diziye göre, IŞİD'in amacı kadınları sadece savaşçı olarak ya da intihar eylemlerinde kullanmak değil, aynı zamanda IŞİD erkeklerinin ihtiyacı olan kadın sayısını tamamlamak amacıyla kadınları örgüte dahil etmektir (Singh, 2020).

IŞİD ve İslam dini ile ilgili birçok ayrıntıya yer veren dizi, en yoğun eleştirileri de bu çerçeveden almaktadır. İslam dinini radikalleşmenin bir adımı olarak göstermek, İslam'ın kadını kısıtladığına yönelik yapılan atıflar, Sulle'nin ailesinin onu evlendirmeye çalışması, izleyiciye İslam'da ailenin zorla bir kadını evlendirme yetkisinin olduğunu düşündürüyor (Çakır, 2022: 10). Bu ve benzeri konular dizi üzerinden tartışılmıştır. Khalifat dizisi 2020 Kristallen Ödülleri'nde en iyi televizyon dizisi, en iyi kadın oyuncu ve yapımcı şirket olarak aday gösterilmiş; en iyi erkek oyuncu (Amed Bozan) ve en iyi kadın oyuncu (Gizem Erdoğan) ile iki ödül kazanmıştır (IMDB, 2020).

SONUÇ

Soğuk Savaş dönemi ve 11 Eylül saldırılarında kullanılan yöntemler sebebiyle değişen güvenlik algısı, terörizm ve terör kavramlarının da değişme ve yeniden tanımlanma ihtiyacını doğurmuştur. Terör ve terörizm kavramlarının yeniden ve doğru tanımlanması, önlenmesini ve mücadele edilmesini kolaylaştırmak için önemli bir adımdır. Bu doğrultuda, çeşitli uluslararası örgütlerin sözleşmeleri ve bireysel çalışmalar bu iki kavrama yönelik çeşitli tanımlamalar ortaya koymuştur.

Buna göre ilk olarak, Orta Doğu'daki Müslüman ülkelerin terör sorunlarıyla ilgilenen İslam Konferansı Örgütü Uluslararası Terörle Mücadele Sözleşmesi'ndeki terörizm tanımı en kapsamlı olan tanımdır. Bu tanıma göre terörizm genel itibarıyla, kişileri terörize etmek ve devletlerin bütünlüğünü bozmaya yönelik tehdit içeren eylemlerde bulunmak olarak ifade edilebilir. Terörizm, BM'nin 1999 Genel Kurul Kararı'na göre, bireylere veya halkın tamamına karşı dehşet ortamı yaratmak ve AB Konseyi Terörizmle Mücadele Çevre Kararı'na göre, bir kurumu ya da bir devleti yapmak istemediği şeye zorlamak veya yapmak istediği şeyin yapılmasına engel olmak olarak tanımlanmıştır.

Terörün unsurları olarak nitelendirebileceğimiz diğer unsurlar, örgüt ve ideoloji kavramıdır. Bu kavramlar da dahil edildiğinde terörü, bir ideolojiye dayanarak oluşturulan örgütlerin sivil halka yönelik uyguladığı şiddet ve şiddet tehdidi olarak tanımlamak mümkündür. Tüm bu tanımlamalar çerçevesinde, terörün aktif olarak kullanılmasını sağlayan kavramlardan biri olan medyanın da tanımlanması önemlidir. Çünkü, günümüzde medyanın birçok alanda etkisi oldukça büyüktür.

1920'li yıllarda yapılan medya çalışmalarında kullanıcıların pasif olarak dahil olduğu bir medya ortamı söz konusudur. Bu dönemde önemli olan, medyanın insanlara ne şekilde etki ettiği olmuştur. Ancak sonraki yıllarda yapılan çalışmalarda, izleyici kitlesinin de medyaya karşı etkisi olması gerekliliği tartışılmıştır. İzleyicilerin medyaya bir dönüt sunması gerektiğine dair yapılan çalışmalarla birlikte, 1990'lı yıllarda medya kavramı gelişmeye ve yenilenmeye başlamıştır ve artık daha fazla izleyici odaklı medya kavramına önem verilmiştir. Bu sayede, izleyiciler medyayı kullanırken, onu yönetebileceğini ve değiştirebileceğini fark etmişlerdir. Medyanın bu yeni halini kavramsal olarak yeni medya şeklinde adlandırmak mümkündür.

Geleneksel medyadan evrilen yeni medya kavramı, geleneksel medyanın içerdiklerini de kapsayan yeni bir olgudur. Buna göre yeni medya, geleneksel medyanın kitap, dergi, televizyon, VCD, DVD, CD vb. gibi unsurlarını da içermekle birlikte, fotoğraflama, web siteleri, sinema ve dijital platformlar ve sosyal medya gibi seyirci ve medyanın temas kurabildiği interaktif ortamlardan oluşmaktadır. Bu durumda, kullanıcılar istedikleri zaman kendi interaktif internet ortamlarını oluşturabilmekte ve hatta sadece belirledikleri kitleler ile -çocuklar, gençler, yaşlılar, terörist gruplar vb.- iletişime geçebilmektedir.

Bu durumda, terör örgütlerinin de değişen ve gelişen medyaya ayak uydurabilmiş olması oldukça olağandır. Var olan herhangi bir sosyal medya platformundan veya kendilerinin çıkarmış olduğu dergilerden, yarattıkları oyunlardan kitlelerle iletişime geçebilmeleri mümkündür. Bunun en iyi örneklerinden olan IŞİD, yeni medya araçlarından olan sosyal medyayı ve interneti oldukça sık ve etkili bir biçimde kullanabilmektedir. Siber imkanlarının geniş olduğu bilinmekle birlikte örgüte üye kabul ederken özellikle internet kullanmayı çok iyi bilen kişilere önem verdikleri de bilinmektedir.

Bununla birlikte IŞİD'in örgüt olma ve sonrasında kendisini devlet olarak adlandırma sürecini incelediğimizde, hızlıca gelişebilmesinin altında yatan nedenlerden biri kesinlikle içinde bulunduğu zamanın gerekliliklerine ve medyanın araçlarına çok iyi hâkim olabilmesidir. Temelinin 1979 yılında Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgali ile atıldığı örgütün asıl ortaya çıkışı ABD'nin Irak'ı işgali sonrasında olmuştur. Selefî ideolojiyi kendine amaç belirlemiş olan, Ebu Musab El-Zerkavi'nin 1979 yılında Afganistan'a yaptığı ziyaretlerde, dönemin El Kaide lideri Usame Bin Ladin ile iletişime geçmeye çalışması ve kendisinin fikirlerinden etkilenmesi ile ideolojisini yaymak için 1999 yılında Afganistan'ın Herat kampında kurduğu Tevhit ve Cihat Örgütü ile IŞİD'in temellerini atılmıştır.

Sonrasında, 2001 yılında ABD'nin Afganistan'ı işgali sebebiyle, örgütünü önce İran'a ardından Irak'a taşımıştır. Bu süreçte, gittiği yerlerdeki diğer küçük örgütlerle iş birliğini geliştiren Zerkavi, bu sayede örgütün meşruluğunu arttırmış ve destek görmeye devam etmiştir. Bu süreçte, 2004 yılında Zerkavi'nin örgütü için önemli olan, Felluce Savaşı meydana gelmiştir. Zerkavi bu savaşta, ABD'ye karşı Sünni direnişçilerle birlikte savaşmış ve onların da desteğini almıştır. Bu savaşta aldığı

galibiyetten dolayı Usame Bin Ladin'in dikkatini çeken Zerkavi, ilk görüşmelerinden sonra ona bağlılık yemini etmiş ve böylece El Kaide'nin de desteğini almıştır.

Bu yeminle birlikte, El Kaide ile birlikte hareket etmeye başlayan Zerkavi, örgütünün adını da İki Nehir Arasında El Kaide/İrak El Kaidesi olarak değiştirmiştir. Usame Bin Ladin, Zerkavi'nin örgütünü kabul etmesine rağmen başından beri onun Şii düşmanlığını onaylamamıştır. Bununla alakalı olarak, Zerkavi'ye sürekli, Müslüman halkı birleştirme çağrısı yapmış ve Şii düşmanlığından vazgeçmesi gerektiğini belirtmiştir. Zerkavi'nin bu uyarıları dikkate almaması ve faaliyetlerine bu şekilde devam etmesi, Usame Bin Ladin ile karşı karşıya gelmesine sebep olmuştur. Aralarındaki sorunun büyümesiyle birlikte, Zerkavi, El Kaide'nin ve taraftarlarının da desteğini kaybetmiş ve kendi doğrultusunda ilerlemeye başlamıştır. 2006 yılında, Usame Bin Ladin, Zerkavi'nin bir hava saldırısında öldürüldüğünü açıklamasının ardından örgütün liderliğine kendisinin de yakından tanıdığı Ebu Hamza El-Muhacir'i getirmiş, örgütün adı Irak İslam Devleti olarak değiştirilmiştir. Faaliyetlerine bu şekilde devam eden örgüt, 2006 yılının sonlarında lider değişikliği yaparak Ebu Ömer El-Bağdadi'yi getirmiştir. Bu dönemde, Sünni ve Şii kargaşasının oldukça yükselmesi ile halk ekonomik sıkıntı çekmeye başlamıştır.

2010 yılında, Ebu Bekir El-Bağdadi örgüt lideri olmuş ve devlet adımları atılmaya başlanmıştır. Bu sebeple, devlet gibi yönettiği halka yönelik belirlediği sıkı kurallar sebebiyle halkın tepkisini çekmiş ve Sahva (Uyanış) Hareketi'nin başlamasına sebep olmuştur. 2011 yılında, ABD'nin Irak'tan çekilmesiyle oluşan boşluğu iyi değerlendiren Bağdadi, bir yıl sonra, örgütün gücünü yeniden canlandırma düşüncesiyle Duvarları Yıkma Harekâtını başlatmış ve bu dönemde dikkat çeken eylemlerden olan hâkimiyet kurduğu bölgeleri Suriye'ye doğru genişletmesiyle birlikte Bağdadi, hâkimiyet kurduğu bölgeleri Suriye'ye doğru genişletmesiyle birlikte örgütün adını Irak Şam İslam Devleti ve sonrasında 2014 yılında İslam Devleti olarak değiştirmiş ve devlet olduğunu ilan etmiştir.

IŞİD ile ilgili en önemli konulardan birisi de kadınların örgüte katılma sıklığıdır. Çalışma kapsamında incelenen 4 film ve 2 dizi üzerinden kadınların örgüt içerisindeki yeri, örgütün kadınlara bakış açısı ve kadınların örgütten ne bekleyerek katıldığı gibi konular incelenmiştir. Buna göre, IŞİD, kadınları örgüte alırken genç ve bakire olması, güzel ve bakımlı olması, bir mesleğinin olması gibi faktörlere önem

vermektedir. Ayrıca yeni Müslüman olmuş veya Müslümanlığı ailesinde veya ülkesinde yaşayamadığını düşünen kadınlarla da iletişime geçmeye çalışmaktadır. Bunlar dışında, temas kurduğu kadınların zaaflarını keşfedip bunların üzerine giderek de onları örgüte dahil etmektedir. Örgütün propaganda araçlarının herhangi birinde kendi fikirlerine yer bulabildiğini düşünen ve bu sebeple isteyerek katılan kadınların da olduğu bilinmektedir.

Kadınların devlet oluşumunda gerekli olduğu düşüncesi örgüt için önemlidir, IŞİD üyelerinin çocuklarını doğurarak nüfus artışını sağlamak ve İslam Devleti'ne çocuk yetiştirmek için kadınlar bir araç olarak kullanılmaktadır. Aynı şekilde, kadınların araç olarak kullanıldığı bir başka durum, erkeklerin savaşa, ölüme ve örgüte dahil olmaya kadınlar ile teşvik edilmesidir. İncelenen 4 film ve 2 dizide genel olarak, örgüt içerisindeki kadınların var olma sebepleri aynı şekilde anlatılmıştır. Gerçek olaylara dayanan bu senaryolarda, kadınlar örgüt içinde sadece, IŞİD'in faydalanabileceği araç olarak kullanılır. Yezidi kadınların köle, genç kadınların nikah cihadı, yabancı kadınların para ile tekrar Avrupa'ya satılması, orta yaşlı kadınların örgüt içinde birden fazla erkekle evlendirilmesi gibi örnekler vermek mümkündür. Bunlara ek olarak, kadınların sosyal hayatta dikkat çekmemesi ve güvenli bir izlenim verebilmesi, onların canlı bomba eylemlerinde kullanılmasını kolaylaştırmaktadır. Aynı zamanda, örgüte yeni katılan kadınların ülke sınırlarını geçerken yanında bir kadının olması daha az dikkat çekmesine sebep olmaktadır.

Çalışmada kapsamında ele alınan 4 film ve 2 dizi üzerinden, kadınların gösterilme biçimlerinde öne çıkan unsurlar; Kadınların örgüte alınması, kadınların örgütten ayrılmak isteyip istememe durumları, kandırılma yöntemleri, örgüt içerisindeki rolleri, hangi sebeplerle örgüte katılmak istedikleri şeklinde beş farklı başlık altında değerlendirilebilir.

Genel olarak IŞİD'in temas kurduğu kadınların, aile veya kişisel hayatlarında sorunlar yaşadığı görülmektedir. Profil filmi örneğinde olduğu gibi, örgütle bilinçli bir şekilde temas kurulmuş olmasına rağmen, IŞİD üyesinin ilgisinden hoşlanması ve nişanlısı tarafından aldatıldığını öğrenmesi sonucunda örgüte katılmak üzere olan kadınlar da mevcuttur. Kalifat, Cenneti Bekleyecek ve Layla M. dizi ve filmlerindeki hikâyede gördüğümüz gibi, genç kadınlar internet üzerinden bir IŞİD üyesi ile iletişime geçmekte ve sonrasında sürekli onların mesajlarına, aramalarına ve

uyarlarına maruz kalmaktadır. Üyenin amacı, önce onlarla duygusal bağ kurmak, sonrasında eksikliklerini kullanarak onların üzerine gitmek ve sonunda IŞİD'in sözde avantajlarını anlatarak onlara hayali bir hayatın kapılarını açmaktır.

Genç kadınlarla konuşurken öğrendikleri kişisel bilgilerini sonrasında IŞİD'e katılmayı kabul etmezlerse onları tehdit etmek için kullanırlar. Profil filminde konu edilen Anne Erelle takma adlı gazeteci kadına yapılan da tam olarak budur. Adresi, telefon numarası, gerçek adı ve işi örgüt tarafından bilindiği için, Melody son anda örgüte katılmaktan vazgeçince, örgüt tarafından Melody adına verilen ölüm fetvasında kullanılmıştır. Layla M. filminde, Layla eşi ile IŞİD'e katıldıktan sonra kimliği elinden alınmış ve eşinin Amsterdam'dayken olan duygusal tavırları bitmiştir. Bundan rahatsız olan Layla tepkisini belli etmekte ve karşılığında eşinden şiddet görmektedir. Oysa Layla'nın IŞİD'e ve kocasına inanma sebebi, yaşadığı ülkede ailesinin yanında Müslümanlığı istediği gibi yaşayamaması olmuştur. Aynı şekilde, Kalifat dizisindeki Sulle ve kardeşi Lisha'da, dinlerini istedikleri gibi yaşayamadıklarını düşündükleri için okuldaki IŞİD üyesi öğretmenlerine inanarak IŞİD'e gitmeye karar vermişlerdir.

IŞİD'in tüm sistemi ile ilgili belgesel niteliği taşıyan Kara Kargalar filminde, kadınların örgüte katıldıktan sonra ne tür durumlara maruz kaldığı oldukça detaylı bir şekilde görülmektedir. İlk olarak, kadınların örgütün hangi biriminde çalışacağı sorulmaktadır fakat bu örgütün önemseydiği bir durum değildir sadece göz boyamak için yaptığı bir uygulamadır. Buna göre kadınlar, nikah cihadında erkekleri haramdan korumak, sadece kadınlardan oluşan El Hansa Tugayı'nda sokaktaki ve evlerindeki kadınları ve okullardaki kız çocuklarını denetlemek, siber cihatta internet üzerinden iletişim kurulan kadınlara IŞİD'i anlatmak gibi başlıca görevlere sahiptir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken durum şudur ki, IŞİD neredeyse tüm elemanlarına internet üzerinden ulaşmaktadır fakat örgüte interneti kullanarak dahil olan kadınların, örgüt içinde internet erişimleri yasaklanmaktadır.

Kara Kargalar dizisinde fazlaca bahsedilen El Hansa silahlı kadın tugayı, IŞİD'in hâkimiyet kurduğu bölgelerde özellikle Rakka'da, denetimleri sebebiyle düzeni sağlamaktadır. Sokakta kadınların giyimini, burka giymeleri gerekmektedir, yalnız olup olmadıklarını, okullarda kız çocuklarının kullandıkları eşyaları, onların kıyafetlerini, pazar yerlerinde kadın satıcıların sattıkları şeyleri, eldiven giyip

giymediklerini ve daha birçok şeyi denetlemektedir. Uyarılarını dinlemeyen kadınları dövme, öldürme ve IŞİD yetkililerine teslim ederek recm edilmesini sağlama gibi yetkileri bulunmaktadır. Aynı şekilde, Kalifat ve Cennet Bekleyecek’de genç kadınların IŞİD’e giderken kendilerine yardım ettiklerini söyledikleri Bacılar grubu da bu tugayı temsil etmektedir. Örgüt için bu denli faydalı olmasına rağmen bu tugayın kadınlarına da aynı küçük düşürücü muamele uygulanmaktadır. Burada önemli olan nokta, kadınların denetimini kadınların yapıyor olmasıdır.

IŞİD ve kadın söz konusu olduğunda anlatılması gereken diğer bir konu Kadın Silah Kız Kardeşliği filminde anlatılan, IŞİD tarafından mağdur edilen ve genellikle Kürt ve Yezidi/Ezidi kadınlardan oluşan kadınların katılabildiği, örgüte karşı mücadele eden kadın gruplar söz konusudur. Bu filmde, IŞİD ile ilgili bahsedilen en önemli ayrıntı, bir kadın tarafından öldürülen IŞİD üyesi erkeğin cennete gidemeyeceği düşüncesidir. Normalde bir çatışmada ya da cihat esnasında öldürülen erkek IŞİD üyesi şehit olurken eğer bir kadın tarafından öldürülürse şehit olamayacağı anlaşılmaktadır. Kadının Müslüman olmaması halinde ise diğer IŞİD üyeleri arkadaşlarının cenazesine saygı duymamaktadır.

Genel çerçevede, IŞİD’in kadına bakışında tamamıyla kadını ikinci plana atma durumu söz konusudur. Hatta kadını değersizleştirmek çok normal bir durum olmakla beraber, erkeğin gücünü ve saygınlığını temsil etmektedir. Bir erkek birden fazla kadınla evlenebilmekte ve hepsiyle aynı evde yaşayabilmektedir. Çünkü burada kadının görevi, dışarıda cihat için savaşan erkeğin gözünü haramdan korumaktır.

Tüm bunlardan yola çıkarak IŞİD’in kadınları örgüte dahil ederken uyguladığı taktikler; kandırma, zorlama, aşık etme ve arkadaşlık kurma, din ve zenginlik vadetme olarak maddelendirilebilir. Kullanılan dizi ve filmlerden yola çıkılarak Orta Doğu dışındaki ülkelerde yaşayan kadınların IŞİD’e katılmak isteme sebeplerini incelediğimizde, aile ortamında hissetme arzusu, dinini yaşama isteği, dine uygun evlilik yapıyor olma düşüncesi öne çıkmaktadır. Orta Doğu’da yaşayan kadınların ise, IŞİD’in devlet olma düşüncesinden etkilenmesi ve kendisine orada bir yer bulacağını düşünmesi, eğitilmiş kadınların bile IŞİD’in bölgede güçlü olduğunu düşünmesinden dolayı orda olmayı bir iş olarak görmesi, IŞİD’in üyelerine düşükte olsa maaş vermesi ve onlara sahip çıkılacağı düşüncesi gibi maddelerin sayılması mümkündür.

Çalışmada, IŞİD'in kadınlara karşı olan bakışının tamamen erkekler dikkate alınarak değiştiği, verilen önemin derecesinin erkeklere sağladıkları fayda üzerinden ölçülebildiği de görülmüştür. Kadınlar örgüt için tamamen bir araç ve her an kaybedilmeye mahkûm nesnelere. IŞİD üyelerinin ölümlerinde bile bir kadının rol oynamış olmasının aşağılayıcı bir durum olması, kadına ne kadar sert davranırlarsa o kadar güçlü bir erkek olduklarına olan inançları, kadının erkeklerle aynı ortamda bulunmasının veya aynı işte çalışmasının erkeği küçük düşürecek bir durum olması, örgütün kadına olan bakışını yansıtmaktadır.

Sonuç olarak, günümüzde film ve dizilerin hızlı bir şekilde yayıldığı, izlendiği ve paylaşıldığı bir dönemde daha önce hiçbir terör örgütüyle ilgili yapılmadığı kadar film ve dizi yapılan IŞİD'in özellikle kadınlara yaklaşımını yansıtmaması bakımından film ve dizilerin öğretici bir role sahip olduğunun altını çizmek gerekmektedir. Çoğu yaşanmış olaylara dayanan film ve dizilerin sadece kadınların değil terör örgütleriyle bir şekilde teması geçme durumu olan herkesin bilinçlenmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle yeni medya alanı bu çerçevede farklı çalışmalarla terörizmi anlamaya katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Abbas M (2013) *Al-Qaeda Militants Raid Iraq's Abu Ghraib, Taji Prisons*.
<https://www.al-monitor.com/originals/> (10 Aralık 2021).
- Acun C (2014) Neo el-Kaide: Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD). *SETA Perspektif*.
(53), 1-6. www.setav.org (6 Aralık 2021).
- Akgül M ve Akdağ M (2017) Türkiye’de Yeni Medya Eğitimi Üzerine Niceliksel Bir
Betimleme. *Academia Erciyes İletişim*. 5(1), 210-220.
- Ali M (2015). ISIS and propaganda: How ISIS exploits women. *Reuters Institute for
the Study of Journalism*, 1-22
- Altunay A (2015). Bir Sosyalleşme Aracı Olarak Yeni Medya. *Selçuk İletişim*, 9 (1),
410-428
- Anadolu Ajansı (2012). *Tikrit’de hapisane baskını*. <https://www.aa.com.tr/> (10
Aralık 2021).
- Arabian Business (2017) *GCC TV Drama Looks At The Rise Of Extremism Amongst
Women*. <https://www.arabianbusiness.com/> (24 Aralık 2022).
- Atassi B (2013) *Qaeda Chief Annuls Syrian-Iraqi Jihad Merger*.
<https://www.aljazeera.com/> (20 Aralık 2021).
- Ateş Çiftçi E. B (2017). İŞİD: Oluşum, Kuruluş Ve Devletleşme Süreçleri. *Lectio
Socialis*, 1 (1), 44-58.
- Aydoğan F ve Kırık A.M (2012) Alternatif Medya Olarak Yeni Medya. *Akdeniz
İletişim Dergisi*. (18), 58-69.
- BBC NEWS (2010) *Senior Iraqi al-Qaeda leaders 'killed'*. <http://news.bbc.co.uk/> (8
Aralık 2021)
- BBC News (2013) *Irak: Ebu Gureyb ve Taci Hapishanelerinden Yüzlerce Militan
Fırar Etti*. <https://www.bbc.com/> (10 Aralık 2021).
- BBC News (2014a) *Dünden bugüne Irak Şam İslam Devleti (İŞİD)*.
<https://www.bbc.com/> (20 Aralık 2021).
- BBC News (2014b) *How Isis Is Spreading Its Message Online*.
<https://www.bbc.com/> (22 Aralık 2022).

- BBC News (2015) *Three UK Schoolgirls 'Travelling To Syria'*.
<https://www.bbc.com/> (22 Aralık 2022).
- BBC News (2017) *IŞİD'in Yeni Propaganda Aracı: Çizgi Filmler*.
<https://www.bbc.com/> (3 Mayıs 2022).
- Behrman W (2020) *Wilhelm Behrman On 'Caliphate,' Luring Audiences, Why Scandinavian TV Is Turning To Terrorism*. <https://variety.com/> (22 Ocak 2022).
- Beville H (1948) *The Challenge of the New Media: Television, FM, and Facsimile*, *Journalism Quarterly*. 25(1), 3-11.
- Beyaz Perde (2016) *Layla M*. <https://www.beyazperde.com/> (25 Nisan 2022).
- BİA Haber Merkezi (2019) *Süleymaniye Film Festivali "Sisters in Arms" Filminin Gösterimiyle Başlıyor*. <https://bianet.org/> (10 Eylül 2022).
- Binark M (2014) *Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri* (Ayrıntı Yayınları, İstanbul).
- Blasquez A (2016) *Le Ciel Attendra: Qu'en Est-Il Des Autres?*.
<http://www.cinemaniak.net/>. (3 Ekim 2022).
- Bornet J (2019) *"Sœurs D'armes": Le Premier Film De La Journaliste Caroline Fourest Sur Un Bataillon De Femmes Contre Daech*.
<https://www.francetvinfo.fr/> (11 Eylül 2022).
- Bowen S (2017) *Oscars: A Female Muslim Teen Becomes Radicalized in the Netherlands' "Layla M."*. <https://www.hollywoodreporter.com/> (11 Ağustos 2022).
- Bozkurt E ve Kanat S (2007) *Uluslararası Toplumun Paradoksu: Terörizm, İnsan Hakları, Güvenlik ve 11 Eylül Sonrası Meydana Gelen Değişiklikler*. (Asil Yayın, Ankara).
- Bruce G (2013) *Definition of Terrorism Social and Political Effects*. *Journal of Military and Veterans' Health*, 21(2): 26-30.
- Brzuszkiewicz S (2020) *Review Of The TV Show Caliphate*.
<https://eeradicalization.com/> (22 Ocak 2022).

- Buder E (2016) 'Layla M': Inside the Experience of a Female Radical Islamist. <https://nofilmschool.com/> (4 Ağustos 2022).
- Bulunmaz B (2014) Yeni Medya Eski Medyaya Karşı: Savaşı Kim Kazandı Ya Da Kim Kazanacak? *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 4(7), 22-29.
- Caillet R (2013) *The Islamic State: Leaving al-Qaeda Behind*. <https://carnegie-mec.org/> (24 Şubat 2022)
- Chassagnon M (2016) *Les Actrices Du Film "Le Ciel Attendra" Pensent Qu'elles "Aurient Pu Être Embrigadées" Par Daech*. <https://www.huffingtonpost.fr/> (4 Ekim 2022).
- Chatterjee D (2016). Gendering ISIS And Mapping The Role Of Women. *Contemporary Review Of The Middle East*, 3(2), 201-218.
- Cehade N (2021) *The Women In Caliphate*. <https://medium.com/> (22 Aralık 2022).
- CNN Türk (2013) *Irak'ta iki hapishaneye baskın*. <https://www.cnnturk.com/> (10 Aralık 2021).
- Conway M (2006) Terrorism And The Internet: New Media—New Threat?. *Parliamentary Affairs*, 59(2), 283–298.
- Coureau C (2016) *"Le Ciel Attendra" Ou L'histoire De L'embrigadement D'ados Par Daesch*. <https://www.francetvinfo.fr/> (4 Ekim 2022).
- Crelinsten R.D. (1989) Terrorism and The Media: Problems, Solutions, and Counterproblems. *Political Communication*. 6(4), 311–339.
- Crosbie V (2006) *What is the New Media?*. <https://www.rawnewmedia.net/catch/as4mm3a.pdf>. (10 Nisan 2022).
- Cülük A (2015) İŞİD'in Dünden Bugüne Gelişimi ve Geçirdiği Dönüşüm. *Akademik Perspektif*. 1-22.
- Çakır F (2022) Dijital Platformlarda İslâmî İmgeler (Kalifat Dizisi Örneği). *ATEBE Dergisi*. 7, 1-13.
- Çalışkan G, Varol H (2020) Ütopyadan Distopyaya: Terör Örgütünde Kadın Olmak. *TERAM*. (18 Ağustos 2021).

- Çubukçu M (2014) *Sınırdaki, hatta içimizdeki tehlike: Peşaver sendromu.* <https://www.diken.com.tr/> (11 Aralık 2021)
- Dearden L (2017) *ISIS Claims Propaganda 'More Powerful Than Atomic Bomb' as Group Forms Strategy For Survival.* <https://www.independent.co.uk/> (15 Nisan 2022).
- Delingpole J (2020) *Netflix's Caliphate Is All Too Frighteningly Plausible.* <https://www.spectator.co.uk/> (22 Aralık 2022).
- Demirağ D. (2015) *Kiyamet Çanı IŞİD ve Son Savaş.* (Hayygrup Yayıncılık, İstanbul).
- Demirci, S. R. (2017). IŞİD'in Genişleyen Afrika Ağı: Boko Haram ve Eş Şebab Uzantisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 195-211.
- Deutsche Welle Türkçe (2006) *Zerkavi Öldürüldü.* <https://www.dw.com/tr/> (5 Aralık 2021).
- Deutsche Welle Türkçe (2015) *IŞİD Cihatçı Gelinleri Nasıl Buluyor?.* <https://www.dw.com/tr/> (22 Mart 2022).
- Digital Studio Middle East Staff (2017) *MBC Drama Looks At The Rise Of Extremism Amongst Women.* <https://www.digitalstudiome.com/> (24 Aralık 2022).
- Dizigom (2019) *Sisters in Arms (Soeurs d'Armes).* <https://www.dizigom.tv/> (3 Eylül 2022).
- Doğan S (2016) *Irak'ta İç Savaş Aralığı: Felluce.* <https://insamer.com/tr> (5 Aralık 2021).
- Ebiri B (2021) *Profile Captures the Anxiety of Our All-Digital Lives, But Is That a Good Thing?* <https://www.vulture.com/> (15 Ekim 2022).
- Ehrlich D (2018) *'Profile' Review: Timur Bekmambetov's Immersive Thriller About A Journalist Catfishing ISIS.* <https://www.indiewire.com/> (20 Eylül 2022).
- Ekiz Z (2020) Sempatizan, Fail? Dört Dalgada Kadın Teröristler. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 555-576.

- Elkholy L (2020) *Writer Of Anti-ISIS TV Series 'Gharabeeb Sood' Responds To Qatar's Media Attack*. <https://english.alarabiya.net/> (25 Aralık 2022).
- Erelle A (2015) *Skyping With The Enemy: I Went Undercover As A Jihadi Girlfriend*. <https://www.theguardian.com/> (15 Ekim 2022).
- Ergil D (1992) Uluslararası Terörizm. *Siyasal Bilgiler Fakültesi*, 47 (3): 140-143.
- Euronews (2015) *IŞİD Genç Kızları Nasıl Kandırıyor?* <https://tr.euronews.com/> (3 Mart 2022)
- Feeney M (2021) *'Profile' Is The Terrorist Thriller As IT Session*. <https://www.bostonglobe.com/> (15 Ekim 2022).
- Flanagan B (2017) *Did Qatari Media Side With Daesh By Attacking MBC's 'Black Crows'?*. <https://www.arabnews.com/> (24 Aralık 2022).
- France 24 (2014) *في سوريا تمتثل لأوامر الظواهري وتعلن وقفا مشروطا للقتال ضد "جبهة النصرة" "داعش"* ("Suriye'deki El Nusra Cephesi, El Zevahiri'nin Emirlerine Uyduğunu Ve IŞİD'e Karşı Mücadelenin Şartlı Olarak Durdurulduğunu Duyurdu"). <https://www.france24.com/> (22 Şubat 2022).
- Friar J (2021) *'Profile' Review: British Journalist Poses As Muslim Convert To Infiltrate ISIS In Captivating Thriller Inspired By True Story*. <https://fortworthreport.org/> (15 Ekim 2022).
- Galvan F.L. (2017) *Le Ciel Attendra / El Cielo Esperará*. <https://enfilme.com/> (2 Ekim 2022).
- Gambill G (2004) *Abu Musab Al-Zarqawi: A Biographical Sketch*. The Jamestown Foundation, *Terrorism Monitor* 2(24), 1-4.
- Ganor B (2002) Defining Terrorism: Is One Man's Terrorist another Man's Freedom Fighter?. *Police Practice and Research*, 3(4), 287–304. (01 Kasım 2021).
- Gerges F (2019) *IŞİD Tarihi*, çev. P. Turhan Özer (Doruk Yayımcılık).
- German K ve Pennington R (2019). Sisters of the Caliphate: Media and the Women of ISIS. *Journal of Vincentian Social Action*, 4(2), 37-51.

- Goodfellow M (2019) *Director Caroline Fourest Describes Her Battle To Make Feminist War Film 'Sisters In Arms*. <https://www.screendaily.com/> (4 Eylül 2022).
- Guen E (2019) *Sœurs D'armes: Des Vétérans De Syrie Dénoncent Une Mauvaise Propagande*. <https://www.lefigaro.fr/> (11 Eylül 2022).
- Gürler R.T ve Özdemir Ö.B (2014) El Kaide'den Post-Kaide'ye Dönüşüm: IŞİD. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*. 1(1), 113-155.
- Halef H (2017) *The Truth, Stress And Responsibility Of Working On And Starring In Gharabeeb Soud*. <https://www.thenationalnews.com/> (25 Aralık 2022).
- Hall J (2015) *Inside The ISIS Cinema: Bloodthirsty Crowds Flock To Theatre In Aleppo That Plays Videos Of The Terror Group's Atrocities On A Loop*. <https://www.dailymail.co.uk/> (28 Nisan 2022).
- Handore P (2021) *Is Profile a True Story?*. <https://thecinemaholic.com/> (15 Ekim 2022).
- Hashim A.S (2014) The Islamic State: From al-Qaeda Affiliate to Caliphate. *Middle East Policy*. 21(4), 69-83.
- Hay C (2021) *Review: 'Profile' (2021), Starring Valene Kane And Shazad Latif*. <https://culturemixonline.com/> (15 Ekim 2022).
- Helvacıköylü G (2007). *Terör Nedir?*. <https://tasam.org/tr> (10 Kasım 2021)
- Hoeij B (2016) *'Layla M.' Film Review*. <https://www.hollywoodreporter.com/> (9 Ağustos 2022).
- Hubbard B (2017) *Arab TV Series Dramatizes Life Under ISIS Give This Article*. <https://www.nytimes.com/> (24 Aralık 2022).
- Human Rights Watch (2016) *Iraq: Women Suffer Under ISIS. For Sunnis, Lives Curtailed; for Yezidis, new Accounts of Brutal Rapes*. <https://www.hrw.org/> (3 Nisan 2022).
- Hunt E (2005) Zaraqawi's 'Total War' on Iraqi Shiites Exposes a Divide among Sunni Jihadists. *The Washington Institute*. (12 Aralık 2022).

- Hunter A (2016) *'Heaven Will Wait': Locarno Review*. <https://www.screendaily.com/> (15 Eylül 2022).
- IMDB (2016a) *Layla M*. <https://www.imdb.com/> (8 Ağustos 2022)
- IMDB (2016b) *Toronto International Film Festival- 2016 Awards*. <https://www.imdb.com/> (8 Ağustos 2022)
- IMDB (2016c) *Heaven Will Wait*. <https://www.imdb.com/> (10 Eylül 2022).
- IMDB (2017) *Gharabeeb Soud*. <https://www.imdb.com/> (25 Aralık 2022).
- IMDB (2018) *Profile*. <https://www.imdb.com/> (6 Eylül 2022)
- IMDB (2020) *Kalifat*. <https://www.imdb.com/> (22 Aralık 2022).
- IMDB (2022) *Soeurs D'armes*. <https://www.imdb.com/> (3 Eylül 2022).
- Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic (2016) "They Came To Destroy": ISIS Crimes Against The Yazidis. *United Nations Digital Library*. 1-41.
- Ismaili F (2018) *Medya ve Terörizm İlişkisi: IŞİD Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara.
- İbrahim W (2010) *Al Qaeda's Two Top Iraq Leaders Killed In Raid* REUTERS. <https://www.reuters.com/> (10 Aralık 2021).
- İlhan R.S. (2017) *Medya ve Terör*. <http://www.aljazeera.com.tr/> (12 Nisan 2022).
- İntersinema (2016) *Layla M. Filminin Konusu*. <https://www.intersinema.com/> (25.04.2022).
- Jaber A (2017) *New Show 'Black Crows' To Tell Stories Of Life Under ISIS*. <https://www.npr.org/> (25 Aralık 2022).
- James D (2016) *Layla M Review*. <https://wegotthiscovered.com/> (12 Ağustos 2022).
- Jones S. G. (2013) Syria's Growing Jihad. *Survival: Global Politics and Strategy*. 55(4), 53-72.
- JustWatch (t.y.) *Layla M*. <https://www.justwatch.com/> (23 Nisan 2022).

- Kadi S (2017) *Ramadan TV Drama On ISIS Stirs Mixed Reactions*.
<https://thearabweekly.com/> (25 Aralık 2022).
- Kadivar J (2017) *Daesh And The Power Of Media And Message*.
<https://www.arabmediasociety.com/> (15 Ağustos 2022).
- Karakaş C. K (2017) *Daesh Propagandasında Yeni Medya Kullanımı, Marmara İletişim Dergisi*, (28), 33-46.
- Katzman, K. (2008). *Al Qaeda in Iraq: Assessment and Outside Links*. *Library Of Congress Washington Dc Congressional Research Service*. 2-21.
- Kaya İ (2005) *Terörle Mücadele ve Uluslararası Hukuk*. (USAK Yayını, Ankara).
- Kayıhan B (2019) *Yeni Medya: Kullanıcının Yükselişi*. *Yeni Medya Dergisi*. (2019)6, 76-80.
- Keslassy E (2017) *Mijke de Jong's 'Layla M.' Is Dutch Entry in Foreign-Language Oscar Race*. <https://variety.com/> (8 Ağustos 2022).
- Khader C (2017) *On ISIL, Arab TV And Post-İdeological Politics*.
<https://www.aljazeera.com/> (25 Aralık 2022).
- Khalaf H (t.y.) *Ramadan TV Viewers Seek Escape From Reality, Or An Explanation Of It*. <https://www.thenationalnews.com/> (24 Aralık 2022).
- Kılıçarslan G (2017) *Le Ciel Attendra – Marie-Castille Mention-Schaar (2016)*.
<https://gurkankilicaslan.com/> (3 Ekim 2022).
- Kirdar M. J. (2011) *Al Qaeda In Iraq. Homeland Security & Counterterrorism Program Transnational Threats Project*. www.csis.org (1 Aralık 2021)
- Lahoud N (2014) *The Neglected Sex: The Jihadis' Exclusion of Women From Jihad, Terrorism and Political Violence*, 26:5, 1-23.
- Laub Z (2014) *Islamic State in Iraq and Greater Syria. Counsil of Foreign Relations*. 1-4 (03 Aralık 2021).
- Laubie S (2016) *Le Ciel Attendra: Un Film Choc Sur La Radicalisation*.
<https://www.lapresse.ca/> (3 Ekim 2022).
- Le Monde (2016) *Dounia Bouzar Renonce À Sa Mission Sur La Déradicalisation Pour Protester Contre La Déchéance*. <https://www.lemonde.fr/> (4 Ekim 2022).

- Lemercier F (2016) *Heaven Will Wait: Flies In The Spider's Web*. <https://cineuropa.org/> (1 Ekim 2022).
- Les Cinémas Du Grütli (2016) *Le Ciel Attendra- Critique*. <https://www.cinemas-du-grutli.ch/> (3 Ekim 2022).
- Lewis J (2013) Al-Qaeda in Iraq Resurgent The Breaking the Walls Campaign. *Middle East Security Report 14*. 7-32.
- Lister C (2014) *Cutting off ISIS' Cash Flow*. <https://www.brookings.edu/> (5 Aralık 2021).
- Lumbaca, S., & Gray, D. H. (2011). The Media As An Enabler For Acts Of Terrorism. *Global Security Studies*, 2(1), 45-54.
- Maokalled D (2020) *ISIS on Film: Swords, Deaths And Clichés*. *Al-Arabiya News*. <https://english.alarabiya.net/> (25 Nisan 2022).
- Martin M (2018) *Film At Berlin Fest Examines How Islamic State Jihadists Recruit European Brides*. <https://www.reuters.com/> (15 Ekim 2022).
- Martineau A (2019) *Pourquoi Tu Dois Voir Sœurs D'armes, Entre Sororité Et Guerre Civile*. <https://www.madmoizelle.com/> (11 Eylül 2022).
- Metropolitan Filmexport (2019) *Sœurs D'armes, 1-22*. www.metrofilms.com (12 Eylül 2022).
- Mintzer J (2016) 'Heaven Will Wait' ('Le Ciel attendra'): *Film Review*. <https://www.hollywoodreporter.com/> (15 Eylül 2022).
- Moaveni I (2015) *ISIS Women and Enforcers in Syria Recount Collaboration, Anguish and Escape*. <https://www.nytimes.com/> (28 Mart 2022).
- Murphy D (2004) *In Iraq, A Clear-Cut Bin Laden-Zarqawi Alliance*. *The Christian Science Monitor*. <https://www.csmonitor.com/> (4 Şubat 2022).
- Netflix (2016) Layla M. www.netflix.com/ (8 Ağustos 2021)
- Onana S (2019) *Critique «Sœurs D'armes», Rafales De Rien*. <https://www.liberation.fr/> (11 Eylül 2022).

- Organization of the Islamic Conference (1999) *Concentration of the Organization of the Islamic Conference on Combating International Terrorism*, 1-15. <https://ww1.oic-oci.org/> (3 Kasım 2021).
- Öktem E (2004) Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 3 (5): 133-147.
- Özcan M (2007) Irak 2007. *Ortadoğu Yıllığı*. 33-59.
- Petersen S (2017) «*Le Ciel Attendra*»: *Was Westliche Mädchen In Den Dschihad Treibt*. <https://www.srf.ch/> (3 Ekim 2022).
- Polat D (2019) *Bir Hayal Kırıklığı: Sisters In Arms*. <https://firatnews.com/> (10 Eylül 2022).
- Raffin N (2016) *Layla M: An Honest And Courageous Drama Taking A Look At Radical Islam*. <https://cineuropa.org/> (8 Ağustos 2022).
- Rajkowska A. Malgorzata (2017) Cihatçı Örgütler Ve Kadın Katılımı: İşid Örneği,. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi (Siyaset Bilimi) Anabilim Dalı, Ankara.
- Ratta D.D. (2017) *Fighting ISIL Through TV Drama: The Case Of Black Crows*. <https://www.aljazeera.com/> (24 Aralık 2022).
- Reid J (2018) '*Layla M*' Is Netflix's Latest Foreign-Language Must-See. *Decider*. <https://decider.com/> (10 Ağustos 2022).
- Riaux S (2019) *Sœurs D'armes: Critique Expendabelles*. <https://www.ecranlarge.com/> (10 Eylül 2022).
- Roland T (2019) *Caroline Fourest – «Sœurs d'armes»*. <https://www.culturopoing.com/> (12 Eylül 2022).
- Rothe N.E. (2017) "Never judge a book by its cover, even if the cover is a niqab": *Mijke de Jong Talks About 'Layla M.'* <https://www.huffpost.com/> (21 Ekim 2021).
- Saleh J (2021) "الهول" ومخيم "داعش" نساء " (İŞİD Kadınları Ve "Al-Hol" Kampı). *The Washington Institute for Near East Policy*. <https://www-washingtoninstitute-org> (31 Mart 2022).

- Saltman E.M ve Smith M (2015) 'Till Martyrdom Do Us Part' Gender and the ISIS Phenomenon. *Institute for Strategic Dialogue*. 3-75.
- Sanchez S (2014) The Internet and the Radicalization of Muslim Women. *Western Political Science Association*, 2-37.
- Sandıklı A (2015) Terörün Geldiği Yeni Boyut: IŞİD Örneği. *Bilge Adamlar Kurulu Raporu*. BİLGESAM Yayınları. 67, 1-70.
- Satıl E (2011) Yeni Medya Ve Sosyalleşme. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Anabilim Dalı, Konya.
- Saul H (2015) *Life As A Woman Under Isis: Document Reveals For The First Time What Group Really Expects From Female Recruits Living In Syria And Iraq*. Independent. <https://www.independent.co.uk/> (30 Mart 2022).
- Saymaz İ (2017) *Türkiye'de IŞİD*. (İletişim Yayınları, İstanbul)
- Singh C (2020) *Is Netflix's Caliphate Worth Watching?*. <https://www.theaureview.com/> (22 Aralık 2022).
- Smith T (2021) *Profile Movie Review: An Intense, Chilling, & Straight Up Terrifying Film*. <https://mamasgeeky.com/> (15 Ekim 2022).
- Spencer A (2016) The Hidden Face Of Terrorism An Analysis Of The Women In Islamic State. *Journal of Strategic Security*, 9(3), 74-98.
- Stewart S (2010) *Jihadists in Iraq: Down For The Count?*. RANE-Worldview. <https://worldview.stratfor.com/> (11 Aralık 2021)
- Strait E (2021) "Layla M." Follows the Tragic Journey From Rebellious Teen to Jihadist. <https://www.dailydot.com/> (12 Ağustos 2022).
- Şen O (2017) *21. Yüzyılın Başlangıcında Terörizmle Stratejik Mücadele* (Alfa Basım Yayın, İstanbul).
- Şenol D., Erdem S. ve Erdem E. (2016). IŞİD: Küresel Bir Terör Örgütü. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26 (2), 277-292.
- Tabet M.C. (2015) *Face Aux Critiques, Dounia Bouzar S'explique*. <https://www.lejdd.fr/>. (4 Ekim 2022).

- Tanzeem A (2014) *IŞİD Kadınların Beynini Yıkıyor*.
<https://www.amerikaninsesi.com/> (3 Mart 2022)
- Taş Öz P (2012) Pelikülden Dijitale Sinemada Seyir Kültürü Ve Seyircinin Değişen Konumu. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*. 2 (2), 65-73.
- Taştekin F (2016) *Karanlık Çöktüğünde IŞİD: Din Adına Şiddetin Dünü ve Bugünü*. (Doğan Egmont Yayıncılık, İstanbul).
- TERAM (2021) *Uluslararası Terörizmin Kodları*. <https://www.teram.org/> (6 Şubat 2023).
- Thompson J.B (1995). *The Media and Modernity: a Social Theory of The Media*. (Cambridge: Polity Press, California).
- The Arabianpost (t.y.) *MBC To Air Arabic Drama Series Focusing On ISIL's Female Recruits*. <https://thearabianpost.com/> (24 Aralık 2022).
- The Council Of the European Union (2001) Council Common Position of 27 December 2001 on combating terrorism. *Official Journal of the European Communities*. <https://eur-lex.europa.eu/> (03 Kasım 2021)
- The Council Of the European Union (2002) *Council Framework Decision*. <https://eur-lex.europa.eu/> (15 Nisan 2022).
- The Council of Europe (2016) Discussion Paper: The Roles of Women in Daesh. *Committee Of Experts On Terrorism (CODEXTER)*, 2-16.
- The Economist (2014) *Slavery In Islam To Have And To Hold. Middle East & Africa*. <https://www.economist.com/> (1 Nisan 2022).
- The Economist (2015) *Caliphate Calling, How Islamic State Appeals To Women*. <https://www.economist.com/> (22 Mart 2022).
- The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center (2014) *ISIS: Portrait of a Jihadi Terrorist Organization*, 1-263. <https://www.terrorism-info.org.il/>.
- The Panoptic Team (2016) *Layla M*. <https://thepanoptic.co.uk/> (12 Ağustos 2022).

- The Quilliam (2015) *Women Of The Islamic State A Manifesto On Women By The Al-Khanssaa Brigade* çev. Charlie Winter. Quilliam Foundation ,10-43 (21 Mart 2022).
- The Telegraph. (2013) *Syria's Al-Nusra Pledges Allegiance To Al-Qaeda*. The Telegraph. <https://www.telegraph.co.uk/> (18 Aralık 2021).
- Tito A ve Zoja F (2017) *Young Europeans Seduced By ISIS – Two Films*. <https://www.resetdoc.org/> (11 Ağustos 2022).
- Tobias S (2016) *Review: 'Layla M.'*. <https://variety.com/> (4 Ağustos 2022).
- TRAC (2014) *Al-Khanssaa Brigade (Islamic State / IS- Female Unit / ISISF)*. <https://trackingterrorism.org/> (31 Mart 2022).
- Travers J (2017) *La Ciel Attendra (2016) Film Review*. <http://www.frenchfilms.org/> (3 Ekim 2022).
- United Nations Treaty Collection (1999) *International Convention For The Suppression Of The Financing Of Terrorism*. <https://treaties.un.org/>
- Vale G (2019) *Women in Islamic State: From Caliphate to Camps*. *International Centre for Counter-Terrorism-The Hague*, 1-16.
- Vatandaş S (2015) *IŞİD ve Türkiye’de IŞİD Tartışmaları*. *Bilim Analiz, İLKE(İlim Kültür Eğitim Derneği)*, 1-23.
- VICE News (2014) *The Islamic State (Full Length)*. VICE News. <https://www.vice.com/> (28 Nisan 2022).
- Vivarelli N (2016) *5 Movies That Took on ISIS in 2016*. <https://variety.com/> (8 Ağustos 2022).
- Walter C (2020) *Le Femme Et Le Dragon*. <https://www.lintermede.com/> (12 Eylül 2022).
- Weaver M.A. (2006) *The Short, Violent Life of Abu Musab al-Zarqawi*. The Atlantic. www.theatlantic.com (3 Aralık 2021)
- Weggemans vd. (2017) *Life at ISIS: The Roles of Western Men, Women and Children*. *Security and Global Affairs*, 3-17.

- Weimann G (2004) How Modern Terrorism Uses the Internet. *United States Institute Of Peace Special Report 116*. <https://www.usip.org/> (13 Nisan 2022). 2-11
- Weimann G (2014) New Terrorism and New Media. *Wilson Center*. <https://www.wilsoncenter.org/> (13 Nisan 2022). 1-17
- Weiss M & Hassan H (2016) *IŞİD Terör Ordusunun İç Yüzü*, çev. E. Arzu Kayhan (Kırmızı Yayınları, İstanbul).
- Weissberg J (2016) *Film Review: 'Heaven Will Wait*. <https://variety.com/> (30 Eylül 2022).
- Wilkinson P (2002) Terör ve Terörizm: Kavramlar, Özellikler ve Tipoloji. C. Güzel (Ed.) *Silinen Yüzler Karşısında Terör* (Aryaç Yayınevi, Ankara).
- Williams L (2016) Islamic State Propaganda and The Mainstream Media. *Lowy Institute*. <https://www.lowyinstitute.org/> (15 Nisan 2022).
- Winter C (2018) ISIS, Women and Jihad: Breaking With Convention. *Tony Blair Institute for Global Change*. <https://institute.global/> (1 Nisan 2022).
- Yılmaz Z (2017) Critique of ISIS' Women Policy. *Turkish Journal of Middle Eastern Studies*, 4(2), 13-40.
- Zainun A (2018) جهاديين يكفرون جهاديون 'بعضها تأكل النار' (Cihatçılar cihatçıları kafir ilan ediyor.. 'Ateş biraz yer!'). *ارفع صوتك* (irfaasawtak). <https://www.irfaasawtak.com/> (21 Şubat 2022).
- Zakaria R (2015) *Women and Islamic Militancy*. *Dissent*. <https://www.dissentmagazine.org/> (2 Nisan 2022).
- Zelin A (2014b) The Return of Sunni Foreign Fighters in Iraq. *Washington Institute*. <https://www.washingtoninstitute.org> (10 Kasım 2021).
- Zero de Conduite.net (t.y.) *Le Ciel Attendra: Les Liaisons Dangereuses*. <https://www.zerodeconduite.net/> (3 Ekim 2022).